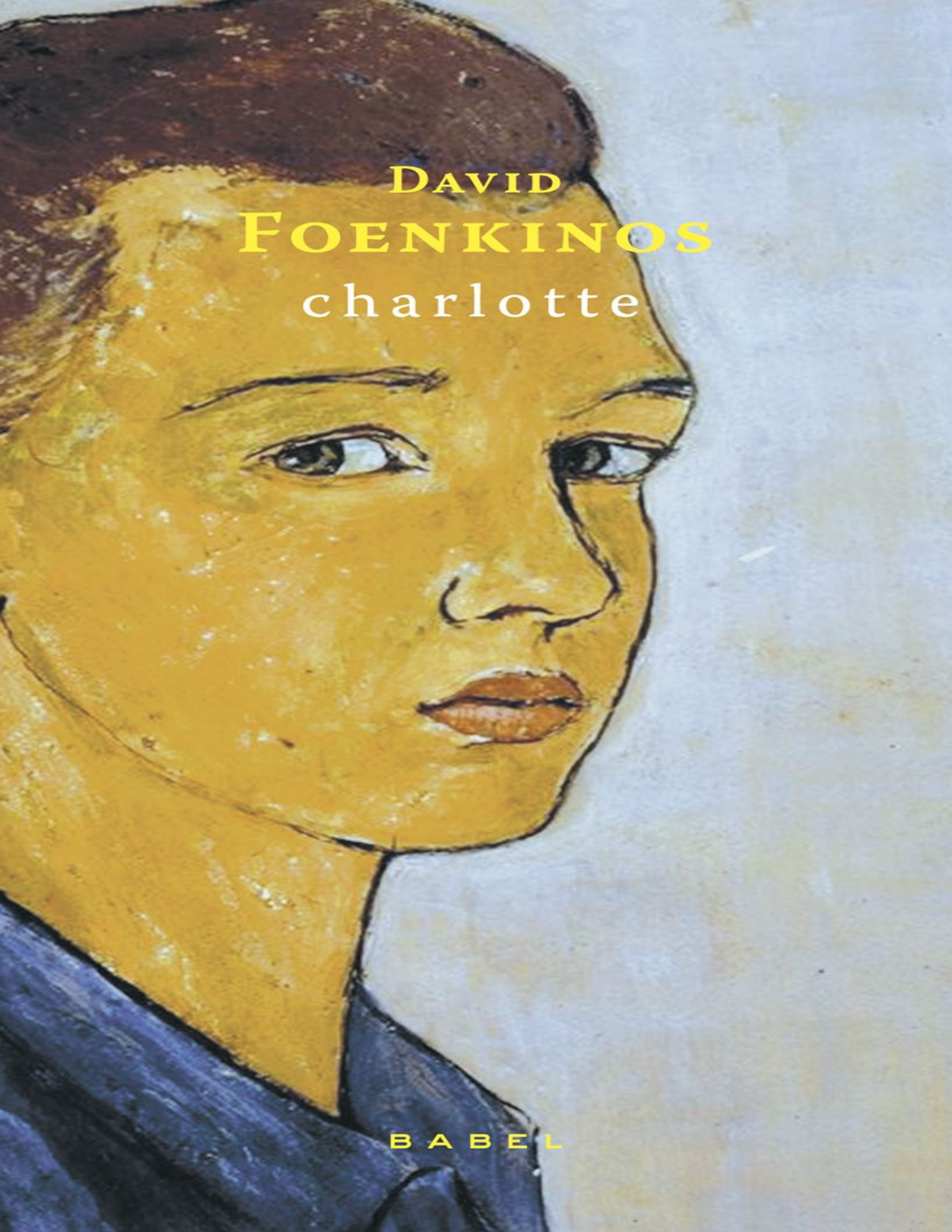
DAVID
FOENKINOS
charlotte
BABEL

colecție coodonată de Dana Ionescu

BABEL

David Foenkinos s-a născut pe 28 octombrie 1974 la Paris. A studiat literatura la Sorbona. Pasionat de jazz, a fost o vreme profesor de chitară. Romanul său de debut, intitulat *Inversion de l'idiotie: de l'influence de deux Polonais*, a fost publicat în 2001 la Editura Gallimard şi a câştigat Premiul François Mauriac. Au urmat apoi alte romane, tipărite la edituri prestigioase, recompensate cu numeroase premii şi traduse în treizeci şi cinci de limbi. Printre ele, *Le potentiel érotique de ma femme* (2004), *En cas de bonheur* (2005), *Nos séparations* (2010), *Le petit garçon qui disait toujours non* (2011), *Je vais mieux* (2013). Potrivit statisticilor, cărţile sale se bucură de un real succes de vânzări în Franţa.

Împreună cu fratele său Stéphane, David Foekinos a realizat adaptarea cinematografică a romanului său *La délicatesse*, în care rolurile principale le revin actorilor Audrey Tautou şi François Damiens.

David
Foenkinos

charlotte

Traducere din limba franceză
Cristina Nan

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FOENKINOS, DAVID
Charlotte / David Foenkinos ; trad.: Cristina Nan - București: Nemira Publishing House, 2015
ISBN print: 978-606-758-474-5
ISBN epub: 978-606-758-494-3
ISBN mobi: 978-606-758-495-0

I. Nan, Cristina (trad.)

821.133.1-31=135.1

David Foenkinos
CHARLOTTE
© Éditions Gallimard, 2014

© Nemira 2015
Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU
Ilustrația copertei: Charlotte Salomon, *Autoportret*
Redactor: Oana IONAȘCU
Lector: Anca COMAN Tehnoredactor: Alexandru CSUKOR
Tehnoredactor ebooks: Mihai Eftimesuc

Orice reproducere, totală sau parţială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

Despre autor
Prima parte
Partea a doua
Partea a treia
Partea a patra
Partea a cincea
Partea a șasea
Partea a șaptea
Partea a opta
Epilog
Note

„Cel care cât trăiește nu reușește să dea un sens
vieții sale are nevoie de o mână de ajutor pentru
a înlătura măcar o parte din disperarea pe care
i-o rezervă destinul.“
Kafka, *Jurnal*, 19 octombrie 1921

Acest roman este inspirat din viața lui Charlotte Salomon.

Pictoriță de origine germană, asasinată la vârsta de 26 de ani, pe când era însărcinată.

Principala mea sursă de inspirație este lucrarea sa autobiografică *Viață? sau Teatru?*

PRIMA PARTE

1

Charlotte a învățat să-și citească prenumele pe o piatră de mormânt.

Așadar, nu ea e prima Charlotte.

Mai întâi a fost mătușa ei, sora mamei sale.

Cele două surori sunt foarte unite, până într-o seară de noiembrie 1913.

Franziska și Charlotte cântă împreună, dansează și râd.

Și nu exagerează niciodată.

Există o anumită discreție în exercițiul fericirii lor.

Poate că are de-a face cu personalitatea tatălui.

Un intelectual rigid, amator de artă și antichități.

Pentru el, nimic nu prezintă mai mult interes decât puțin praf din trecut.

Mama lor este mai blândă.

Dar de o blândețe vecină cu tristețea.

Viața ei a fost o succesiune de întâmplări nefericite.

Ne va fi de folos să le prezentăm mai târziu.

Pentru moment, să rămânem la Charlotte.

Prima Charlotte.

E frumoasă, cu părul lung și negru ca o promisiune.

Totul începe cu lentoarea.

Cu timpul, face totul mai lent: mănâncă, merge, citește.

Ceva încetinește în ea.

Cu siguranță, melancolia se insinuează în trupul ei.

O melancolie devastatoare, din care nu-ți poți reveni.

Fericirea devine o insulă inaccesibilă din trecut.

Nimeni nu observă apariția lentorii la Charlotte.

Este mult prea insidioasă.

Lumea le compară pe cele două surori.

Una este, pur și simplu, mai zâmbitoare decât cealaltă.

În plus, când și când, visează îndelung cu ochii deschiși.

Dar noaptea pune stăpânire pe ea.

Această noapte care trebuie așteptată, ca să poată fi ultima.

E o seară foarte rece de noiembrie.

În vreme ce toată lumea doarme, Charlotte se ridică din pat.

Își ia câteva lucruri, ca pentru o călătorie.

Orașul pare a se fi oprit locului, încremenit într-o iarnă timpurie.

Tânăra abia a împlinit optsprezece ani.

Se îndreaptă repede spre destinație.

Un pod.

Un pod pe care îl adoră.

Locul secret al întunericului din ea.

Știe de mult că acesta va fi ultimul pod.

În noaptea adâncă, fără niciun martor, ea sare.

Fără urmă de ezitare.

Cade în apa înghețată, făcându-și moartea un supliciu.

Trupul ei este descoperit în zorii zilei, eșuat pe mal.

Pe alocuri, complet vânăt.

Vestea îi trezește din somn pe părinții și pe sora ei.

Tatăl rămâne mut.

Sora ei plânge.

Mama urlă de durere.

A doua zi de dimineață, ziarele vorbesc despre tânăra fată.

Care s-a aruncat în brațele morții fără cea mai mică explicație.

Poate că despre asta e vorba, ultimul scandal.

Violență peste violență.

De ce?

Sora ei îi consideră sinuciderea drept o jignire adusă relației dintre ele.

Dar, înainte de toate, se simte responsabilă.

N-a văzut și n-a înțeles nimic din lentoarea ei.

Acum, sentimentul de vină îi invadează sufletul.

2

Părinții și sora nu participă la înmormântare.

Se retrag, devastați.

Cu siguranță, le este și puțină rușine.

Privirile celor din jur îi fac să intre în pământ.

Astfel trec câteva luni.

În imposibilitatea de a se arăta în lume.

O perioadă îndelungată de tăcere.

A vorbi înseamnă a o evoca pe Charlotte.

Ea se ascunde în spatele fiecărui cuvânt.

Doar liniștea poate asigura existența supraviețuitorilor.

Până în clipa în care Franziska apasă cu degetul o clapă a pianului.

Interpretează o piesă, cântă duios.

Părinții se apropie de ea.

Surprinși de această manifestare a vieții.

Țara intră în război și poate că e mai bine așa.

Haosul este decorul potrivit durerii lor.

Pentru prima dată, conflictul capătă amploare mondială.

Sarajevo face să cadă efigiile trecutului.

Milioane de oameni își găsesc grabnic sfârșitul.

Viitorul se dispută în tranșee lungi, săpate în pământ.

Atunci Franziska se hotărăște să devină infirmieră.

Vrea să îngrijească răniții, să vindece bolnavii, să reanimeze morții.

Și, bineînțeles, să se simtă utilă.

Ea, care trăiește permanent cu sentimentul inutilității.

Mama este înspăimântată de hotărârea ei.

Decizia ei provoacă tensiuni și dispute.

Un război într-un alt război.

Nu e nimic de făcut, Franziska se înrolează.

Și se apropie de zonele periculoase.

Unii o consideră curajoasă.

Pur și simplu nu-i mai este frică de moarte.

În miezul luptelor îl întâlnește pe Albert Salomon.

E unul dintre cei mai tineri chirurgi.

Este foarte înalt și foarte concentrat.

Unul dintre acei oameni care, chiar și nemișcați, par grăbiți.

Conduce un spital de campanie.

Pe front, în Franța.

Părinții lui fiind morți, medicina îi ține loc de familie.

Orbit de datorie, nimic nu-l abate de la misiunea sa.

Pare să acorde prea puțină atenție femeilor.

Abia dacă a remarcat prezența unei noi infirmiere.

Și totuși, ea îi zâmbește neîncetat.

Din fericire, un eveniment modifică povestea.

Aflat în mijlocul unei operații, Albert strănută.

Îi curge nasul, trebuie să și-l șteargă.

Dar mâinile sale examinează măruntaiele unui soldat.

Atunci, Franziska se apropie cu o batistă.

Și în acel moment el o privește, în sfârșit.

Un an mai târziu, Albert își ia soarta în mâini.

În mâinile sale de chirurg.

Și se duce să-i cunoască pe părinții Franziskăi.

Sunt atât de glaciali încât își pierde încrederea.

De ce a venit aici?

Ah, da… să o ceară pe fiica lor… în… că…sătorie…

Ce să ceri? mormăie tatăl.

Nu și-l dorește drept ginere pe acest individ deșirat.

Cu certitudine nu merită de soție o Grunwald.

Dar Franziska insistă.

Spune că e foarte îndrăgostită.

E greu să fii sigur de așa ceva.

Însă ea nu e genul capricios.

De la moartea lui Charlotte, viața e redusă la esențial.

Într-un final, părinții cedează.

Se străduiesc din răsputeri să se bucure cât de cât.

Ca să readucă la viață zâmbetul.

Ajung să cumpere până și flori.

De atâta vreme salonul lor n-a mai fost animat de un strop de culoare.

Este un fel de renaștere prin petalele de floare.

Totuși, la cununie afișează mine de înmormântare.

3

Încă din primele zile, Franziska rămâne singură.

De ce s-o fi numind *viață în doi?*

Albert s-a reîntors pe front.

Războiul se adâncește tot mai mult și pare nesfârșit.

În tranșee are loc un adevărat masacru.

Numai de nu i-ar muri soțul.

Nu-și dorește să rămână văduvă.

Și așa e deja…

Dar oare cum se spune atunci când îți pierzi sora?

Nu există un cuvânt, nu se spune nicicum.

Pe alocuri, dicționarul este reținut.

De parcă el însuși ar fi înspăimântat de durere.

Tânăra căsătorită se plimbă de colo până colo prin apartament.

La etajul întâi al unui imobil burghez din Charlottenburg.

Cartierul lui Charlotte.

Se află pe Wielandstrasse, la numărul 15, aproape de Savignyplaz.

M-am plimbat adesea pe această stradă.

Iubeam cartierul dinainte chiar de a o cunoaște pe Charlotte.

În 2004 am vrut să intitulez un roman *Savignyplaz.*

Numele avea pentru mine o rezonanță ciudată.

Ceva mă atrăgea, fără să știu de ce.

Apartamentul este străbătut de un hol lung.

Unde Franziska se așază adesea ca să citească.

Acolo se simte de parcă s-ar afla la hotarul propriei case.

Astăzi închide cartea destul de repede.

Cuprinsă de amețeală, se îndreaptă spre baie.

Și își dă cu puțină apă pe față.

Câteva secunde îi sunt suficiente pentru a înțelege.

În timp ce examinează un rănit, Albert primește o scrisoare.

La vederea chipului său livid, un infirmier își manifestă îngrijorarea.

Soția mea e însărcinată, murmură el într-un final.

În lunile următoare încearcă să revină la Berlin cât mai des posibil.

Dar în cea mai mare parte a timpului, Franziska e singură cu pântecele ei.

Se plimbă prin hol și îi vorbește deja copilului.

Căci se grăbește să pună capăt singurătății.

Nașterea are loc pe 16 aprilie 1917.

Data marchează apariția unei eroine.

Dar și a unui bebeluș care plânge neîncetat.

Ca și cum nu și-ar accepta propria venire pe lume.

Franziska vrea să o boteze Charlotte, în amintirea surorii sale.

Albert refuză ca bebelușul să poarte prenumele unei moarte.

Și cu atât mai puțin pe cel al unei sinucigașe.

Franziska e cuprinsă de indignare, plânge, iritată la culme.

E o modalitate de a o mai menține vie, își zice ea.

Te rog, fii rezonabilă, repetă Albert.

Nu e nimic de făcut, știe că ea nu e deloc așa.

Și pentru asta o și iubește, pentru dulcea ei nebunie.

Pentru felul ei de a nu fi niciodată aceeași femeie.

Este, pe rând, liberă și supusă, agitată și strălucitoare.

El simte că rezistența lui este inutilă.

Și, în plus, cine are chef de încă un conflict în vreme de război?

Prin urmare, se va numi Charlotte.

4

Care sunt primele amintiri ale lui Charlotte?

Mirosuri sau culori?

Cel mai probabil, sunt notele muzicale.

Melodiile interpretate de mama ei.

Franziska are o voce de înger și în plus se acompaniază la pian.

Încă de la cea mai fragedă vârstă, Charlotte e legănată de acorduri muzicale.

Mai târziu, va întoarce ea însăși paginile partiturilor.

Și astfel se scurg primii săi ani, prin muzică.

Lui Franziska îi place să se plimbe cu fiica sa.

O duce până în inima verde a Berlinului, la Tiergarten.

Este o oază de liniște în orașul care respiră încă aerul înfrângerii.

Micuța Charlotte observă trupurile schilodite, mutilate.

E înspăimântată de toate aceste mâini care se întind spre ea.

O armată de milogi.

Își pleacă privirea ca să evite fețele desfigurate.

Și nu înalță capul decât o singură dată, în pădure.

Acolo poate să alerge după veverițe.

Și apoi, trebuie să meargă la cimitir.

Ca nu cumva să uite vreodată.

Charlotte înțelege devreme că morții fac parte din viață.

Atinge lacrimile mamei sale.

Care încă își plânge sora ca în ziua dispariției.

Unele suferințe nu trec niciodată.

Pe mormânt, Charlotte își citește prenumele.

Vrea să știe ce s-a întâmplat.

Mătușa ta s-a înecat.

Nu știa să înoate?

A fost un accident.

Franziska schimbă repede subiectul.

Acesta e primul aranjament cu realitatea.

Începutul piesei de teatru.

Albert dezaprobă plimbările lor prin cimitir.

De ce o duci pe Charlotte acolo atât de des?

E o atracție morbidă.

Îi cere să-și rărească vizitele, să n-o mai ducă în locul acela pe fiica lor.

Dar cum să verifice?

El nu e niciodată acolo.

Nu se gândește decât la munca lui, spun socrii.

Albert își dorește să devină cel mai bun medic german.

Când nu e la spital, își petrece timpul studiind.

Nu trebuie să ai încredere într-un om care muncește prea mult.

De ce încearcă să fugă?

O teamă sau un simplu presentiment.

Comportamentul soției sale este din ce în ce mai instabil.

Observă la ea momente de absență.

Uneori ai zice că s-a detașat de propria persoană.

Își spune că e visătoare.

Adesea căutăm motivații binevoitoare pentru ciudățeniile celorlalți.

În concluzie, are de ce să-și facă griji.

Franziska rămâne întinsă în pat zile întregi.

Fără ca măcar să meargă să o ia pe Charlotte de la școală.

Și apoi, brusc, redevine ea însăși.

Dintr-o clipă în alta, iese din letargie.

Fără nici cea mai mică tranziție, o duce pe Charlotte peste tot.

Prin oraș și parcuri publice, la grădina zoologică și la muzee.

Trebuie să se plimbe, să citească, să cânte – vocal sau a pian, să învețe de toate.

La ocazii speciale, îi place să organizeze petreceri.

Vrea să întâlnească lume.

Albert adoră acele seri.

Pentru el reprezintă o eliberare.

Franziska se așază la pian.

Își mișcă buzele atât de frumos.

Încât parcă ar conversa cu notele muzicale.

Pentru Charlotte, vocea mamei sale este o mângâiere.

Atât timp cât ai o mamă care cântă așa de frumos, nimic nu ți se poate întâmpla.

Charlotte stă în mijlocul salonului, țeapănă ca o păpușă.

Întâmpină invitații cu cel mai drăguț surâs posibil.

Cel pe care l-a exersat cu mama ei până când au durut-o maxilarele.

Care e logica?

Mama ei se retrage săptămâni întregi.

Apoi, demonul social pune brusc stăpânire pe ea.

Pe Charlotte o amuză aceste schimbări.

Preferă orice în locul apatiei.

Preaplinul vidului.

Vidul care acum revine.

Tot atât de repede cum dispăruse.

Și Franziska din nou cade la pat, epuizată din senin.

Pierdută în contemplarea unui altundeva situat într-un colț al camerei sale.

În fața incoerențelor mamei sale, Charlotte este docilă.

Îi îmblânzește melancolia.

Oare așa devii artist?

Obișnuindu-te cu nebunia celorlalți?

5

Charlotte are opt ani atunci când starea mamei ei se înrăutățește.

Perioadele de depresie se prelungesc la nesfârșit.

Nu mai are chef de nimic, se simte inutilă.

Albert își imploră soția.

Dar bezna s-a înstăpânit deja asupra patului lor.

Am nevoie de tine, îi spune.

Și Charlotte are nevoie de tine, continuă el.

În seara asta, ea adoarme.

Dar se trezește din nou.

Albert deschide ochii, o urmărește cu privirea.

Franziska se apropie de fereastră.

Vreau să văd cerul, explică ea pentru a-și liniști soțul.

Adesea îi povestește lui Charlotte că în cer totul e mai frumos.

Și adaugă: când voi ajunge acolo, îți voi trimite o scrisoare ca să-ți povestesc.

Lumea de apoi devine o obsesie.

Nu vrei ca mama ta să devină înger?

Ar fi uimitor, nu-i așa?

Charlotte tace.

Un înger.

Franziska cunoaște unul: pe sora ei.

Care a avut curajul să-și încheie socotelile cu viața.

Să o părăsească în liniște, fără a preveni pe cineva.

Perfecțiune într-un act de violență.

Moartea unei tinere de optsprezece ani.

Moartea promisiunii.

Franziska e de părere că există o ierarhie pe lista atrocităților.

Un suicid comis atunci când ai un copil este un suicid superior.

În cadrul tragediei familiale, ar putea ocupa locul întâi.

Cine ar contesta supremația tulburării sale?

Într-o noapte, se scoală încet.

Ținându-și până și respirația.

De data asta Albert nu o aude.

Se duce în baie.

Ia un flacon de opiu și-i înghite tot conținutul.

Horcăitul îl trezește în cele din urmă pe soțul ei.

Care se grăbește spre baie, ușa este încuiată cu cheia.

Franziska nu deschide.

Își simte gâtul în flăcări, durerea e insuportabilă.

Cu toate acestea, nu moare.

Iar panica soțului îi strică momentul de rămas-bun.

Oare Charlotte aude?

Se trezește?

Într-un final, Albert reușește să deschidă.

Își readuce soția la viață.

Doza a fost insuficientă.

Dar acum el știe.

Moartea nu mai e o simplă închipuire.

6

Când se trezește, Charlotte își caută mama.

Mamei tale i-a fost rău azi-noapte.

Nu trebuie să o deranjăm.

Pentru prima dată, micuța pleacă la școală fără să o vadă.

Fără să o îmbrățișeze.

Franziska va fi mult mai în siguranță la părinții ei.

E de părere Albert.

Dacă rămâne singură, se va sinucide.

E imposibil să o faci să gândească rațional.

Franziska își recapătă camera de fată.

Decorul copilăriei sale.

Locul unde fusese fericită alături de sora sa.

Înconjurată de părinți, își redobândește parțial forțele.

Mama ei încearcă să-și ascundă nervozitatea.

Cum e posibil așa ceva?

Tentativa celei de-a doua fiice, după sinuciderea primei.

Nu e nicio clipă de pierdut.

Caută ajutor peste tot.

Cheamă un neurolog, prieten de familie.

A traversat o mică criză pasageră, îi liniștește el.

Emoții în exces, pe fondul unei sensibilități accentuate, nimic mai mult.

Charlotte se îngrijorează.

Unde e mama?

E bolnavă.

Are gripă.

Este foarte contagioasă.

Așa că e mai bine să nu vă vedeți o vreme.

Se va întoarce curând, promite Albert.

Fără a fi cu adevărat convingător.

E furios pe soția sa.

Mai ales atunci când constată starea de derută a lui Charlotte.

Și totuși, o vizitează în fiecare seară.

Primirea socrilor este glacială.

Îl consideră responsabil.

Nu e niciodată acasă, muncește încontinuu.

Date fiind împrejurările, tentativa de sinucidere este un act de disperare.

Un gest generat de singurătatea îndelungată.

Trebuie să acuze pe cineva.

Și în cazul celeilalte fiice, tot vina mea a fost? ar vrea el să riposteze.

Însă Albert tace.

Îi ignoră și se apropie, așezându-se lângă pat.

În sfârșit, singur cu soția lui, evocă unele amintiri.

Așa se termină întotdeauna, cu amintirile.

Am putea crede că totul se va rezolva.

Franziska își ia soțul de mână și schițează un zâmbet.

Sunt momente de liniște, de tandrețe chiar.

Scurte pasaje de viață printre dorințele întunecate.

Familia alege o infirmieră pentru a o îngriji pe bolnavă.

Aceasta este versiunea oficială.

Scopul este, desigur, de a o supraveghea.

Zilele se scurg sub privirile acestei străine.

Franziska nu cere niciodată informații despre fiica ei.

Charlotte nu mai există.

Când Albert îi aduce un desen, ea își întoarce capul.

7

Familia Grunwald cinează în sufrageria mare.

Infirmiera traversează încăperea și se așază o clipă lângă ei.

Brusc, mama e străfulgerată de o viziune.

Franziska, singură în camera ei, se apropie de fereastră.

O străpunge cu privirea pe angajată.

Se ridică în grabă, fuge la fiica sa.

Deschide ușa exact în momentul în care trupul se prăbușește.

Țipă din toți rărunchii, e prea târziu.

Un zgomot surd.

Mama înaintează, tremurând.

Franziska zace scăldată într-o baie de sânge.

PARTEA A DOUA

1

Când primește vestea, Charlotte nu spune nimic.

O gripă fulgerătoare i-a răpit mama.

Se gândește la acest cuvânt: gripă.

Un cuvânt, și totul a luat sfârșit.

După ani și ani va afla adevărul.

Într-o atmosferă de haos general.

Pentru moment, își mângâie tatăl.

Nu e nimic grav, îi spune.

Mama mă prevenise.

A devenit înger.

Povestea întotdeauna cât de frumos este în cer.

Albert nu știe ce să răspundă.

Ar vrea și el să creadă asta.

Însă știe adevărul.

Soția lui l-a lăsat singur.

Singur cu fiica lor.

Amintirile îl urmăresc pretutindeni.

În fiecare încăpere, prin fiecare obiect, ea se află acolo.

Aerul din apartament este încă același pe care ea l-a respirat.

Ar vrea să schimbe mobila, să distrugă totul.

Ar trebui, înainte de toate, să se mute.

Dar, de îndată ce-i propune lui Charlotte, aceasta refuză.

Mama i-a promis că o să-i trimită o scrisoare.

Odată ajunsă în cer.

Așa că trebuie să rămână aici.

Altfel, mama nu ne va putea găsi, motivează micuța.

În fiecare seară, ea așteaptă ore în șir.

Așezată lângă fereastră.

Orizontul este sumbru, întunecat.

Poate că de aceea scrisoarea mamei s-a rătăcit.

Zilele trec fără nicio veste.

Charlotte vrea să meargă la cimitir.

Îi cunoaște fiecare colțișor.

Se apropie de mormântul mamei sale.

Nu uita ce mi-ai promis: trebuie să-mi povestești.

Dar tot nimic.

Nimic.

Liniștea asta… nu o mai suportă.

Tatăl încearcă să o facă să gândească rațional.

Morții nu le pot scrie celor vii.

Și așa e mai bine.

Mama ta e fericită acolo unde e.

Sunt o mulțime de piane ascunse printre nori.

Zice vrute și nevrute.

Gândurile i se învălmășesc în minte.

Într-un final, Charlotte înțelege că nu va primi nicio veste.

E extrem de supărată pe mama ei.

2

Acum trebuie să se învețe cu singurătatea.

Charlotte nu-și împărtășește sentimentele.

Tatăl ei evadează, se refugiază în muncă.

În fiecare seară se instalează la biroul lui.

Charlotte îl studiază cum stă aplecat deasupra cărților.

Grămezi de cărți, mari cât niște turnuri.

Are aerul unui nebun, mormăie tot felul de formule.

Nimeni nu-l poate abate din drumul său spre cunoaștere.

Nici din cel al recunoștinței.

Tocmai a fost numit profesor la Universitatea de Medicină din Berlin.

Este o consacrare, un vis.

Charlotte nu pare încântată.

La drept vorbind, îi este greu să mai dea glas vreunei emoții.

La școala Fürstin-Bismarck colegii șușotesc atunci când trece pe lângă ei.

Trebuie să fim drăguți cu ea, mama ei a murit.

Mama ei a murit, mama ei a murit, mama ei a murit.

Din fericire, clădirea este liniștitoare, are scări late.

Un loc unde durerea se atenuează.

Charlotte e fericită să meargă acolo în fiecare zi.

La rândul meu, și eu am parcurs acest drum.

De nenumărate ori, pașii mei pe urmele pașilor ei.

Plimbări dus-întors pe urmele micuței Charlotte.

Într-o zi am intrat în școala ei.

Câteva tinere alergau pe culoare.

Îmi imaginam că Charlotte se află încă printre ele.

La secretariat am fost întâmpinat de consilierul pedagogic.

O doamnă foarte drăguță, pe nume Gerlinde.

I-am explicat de ce mă aflu acolo.

Nu a părut surprinsă.

Charlotte Salomon, a repetat ca pentru sine.

Știm cine este, desigur.

Apoi am început o lungă vizită.

Minuțioasă, căci fiecare detaliu contează.

Gerlinde a elogiat meritele instituției.

Urmărindu-mi reacțiile și emoțiile.

Dar ce era mai important urma să vină abia mai târziu.

Mi-a propus să merg să văd materialele din cabinetul de științe ale naturii.

De ce?

Totul este dintr-o altă epocă.

E ca și cum ai plonja drept în secolul trecut.

În mijlocul decorului nealterat din vremea lui Charlotte.

Am traversat împreună un culoar întunecat și prăfuit.

Pentru a ajunge în podul plin de animale împăiate.

Și de insecte care traversau eternitatea într-un borcan.

Un schelet mi-a atras atenția.

Moartea, necontenit refren al căutărilor mele.

Charlotte a studiat-o împotriva voinței ei, mi-a zis Gerlinde.

Iată-mă aici, la aproape un secol distanță de eroina mea.

Gata să analizez eu însumi alcătuirea corpului omenesc.

În încheiere, am vizitat impunătoarea sală de festivități.

Un grup de fete pozau pentru fotografia de grup de final de an școlar.

Se dădeau în spectacol, încurajate de fotograf.

Tentativă reușită de a imortaliza bucuria de a trăi.

Mi-am amintit atunci de fotografia de clasă a lui Charlotte.

Nu a fost făcută în această sală, ci în curtea exterioară.

Este o fotografie de-a dreptul tulburătoare.

Toate tinerele fixează din ochi obiectivul.

Toate, mai puțin una.

Privirea lui Charlotte este ațintită în altă direcție.

La ce se uită?

3

Charlotte locuiește o vreme la bunicii ei.

În camera din copilărie a mamei sale.

Faptul generează o oarecare confuzie în mintea bunicii.

Care încurcă epocile.

Un copil cu același chip ca al primei sale fiice.

Un copil purtând însă numele celei de-a doua.

Noaptea, cu teama în suflet, se scoală de mai multe ori.

Trebuie să se asigure că micuța Charlotte doarme liniștită.

Tânăra fată devine tot mai sălbatică.

Tatăl angajează câteva dădace care să o domolească.

Ea urăște pe oricine încearcă să se ocupe de ea.

Și, dintre toate, cel mai mult pe doamna Stagard.

O gâsculiță vulgară.

Charlotte e cea mai needucată fată pe care am întâlnit-o vreodată, zice ea.

Din fericire, în timpul unei excursii, calcă într-o groapă.

Țipă de durere, și-a rupt piciorul.

Charlotte este în al nouălea cer, în sfârșit eliberată.

Dar cu Hase, lucrurile stau cu totul altfel.

Charlotte o acceptă imediat.

Cum Albert nu este niciodată acolo, femeia locuiește practic în casa lor.

Când se spală, Charlotte se duce să o spioneze.

Este fascinată de pieptul ei voluminos.

E pentru prima dată când vede niște sâni atât de impresionanți.

Ai mamei sale erau mici.

Dar ai ei cum vor fi?

I-ar plăcea să știe cum e de preferat.

Întâlnește pe palier un vecin de vârsta ei și îl iscodește.

Băiatul pare surprins.

Pentru ca într-un final să-i răspundă: sânii mari.

Atunci, Hase e norocoasă, deși nu e prea drăguță.

Are o față puțin cam buhăită.

Și păr deasupra gurii.

Ca să nu mai vorbim de un fel de mustață.

Așa că Charlotte apelează din nou la vecinul ei.

Cum e mai bine? Să ai sâni mari și mustață…

Sau sâni mici și un chip de înger?

Vecinul ezită din nou.

Cu o mină serioasă, răspunde că a doua variantă i se pare mai bună.

Apoi se îndepărtează fără niciun cuvânt.

De acum înainte va fi mereu jenat când o va întâlni pe ciudata lui vecină.

În schimb, Charlotte se simte ușurată de răspunsul primit.

În adâncul sufletului, acum e sigură că Hase nu este pe placul bărbaților.

O iubește prea mult ca să riște să o piardă.

Așa că vrea ca nimeni să n-o iubească.

Nimeni, în afară de ea.

4

Este primul Crăciun fără mama ei.

Bunicii sunt acolo, distanți ca întotdeauna.

Bradul imens tronează în mijlocul salonului.

Albert l-a cumpărat pe cel mai mare și mai frumos.

Pentru fiica lui, desigur, și totodată în amintirea soției sale.

Franziska adora Crăciunul.

Petrecea ore întregi decorând pomul.

Era cel mai special moment al anului.

Acum bradul este trist.

S-ar zice că până și el e în doliu.

Charlotte își deschide cadourile.

Cum toată lumea o privește, ea face pe micuța fericită.

Joacă teatru pentru a destinde atmosfera.

Pentru a alunga tristețea tatălui ei.

Liniștea le face cel mai mult rău.

De Crăciun, mama ei petrecea ore întregi în fața pianului.

Îi plăceau colindele.

Acum seara se scurge în absența melodiilor.

Dintr-odată, Charlotte observă pianul.

Este incapabilă să îl atingă.

Încă mai zărește mâinile mamei sale pe claviatură.

Pe instrument, trecutul continuă să supraviețuiască.

Charlotte are sentimentul că pianul o poate înțelege.

Și îi poate împărtăși durerea.

Este și el tot ca ea: un orfan.

În fiecare zi privește partitura rămasă deschisă.

Ultima pe care mama ei a cântat-o.

O partitură de Bach.

Astfel vor trece mai multe Crăciunuri, în liniște.

5

Suntem acum în anul 1930.

Charlotte a devenit adolescentă.

Celor din jur le place să spună că *trăiește în lumea ei.*

A fi în lumea ta, ce presupune asta?

Reverie și, desigur, poezie.

Și totodată un amestec de repulsie și beatitudine.

Charlotte e în stare să zâmbească și să sufere în același timp.

Numai Hase o înțelege, deși nu se exprimă prin cuvinte.

Charlotte își sprijină în liniște capul pe pieptul ei.

Astfel se simte ascultată.

Unele trupuri reprezintă adevărate consolări.

Totuși, Hase nu se mai ocupă într-atât de mult de Charlotte.

Albert spune că o fată de treisprezece ani nu mai are nevoie de guvernantă.

Știe măcar ce vrea fiica lui?

Dacă da, atunci ea refuză să crească.

Charlotte se simte din ce în ce mai singură.

Cea mai bună prietenă a ei petrece acum mai mult timp alături de Kathrin.

O colegă nouă de la școală, deja foarte populară.

Cum reușește?

Unele fete au darul de a se face plăcute.

Charlotte se teme să nu fie abandonată.

Cel mai bine e să evite să lege prietenii.

Deoarece nimic nu rezistă în timp.

Trebuie să trăiești la adăpost de posibilele decepții.

Dar apoi nu, e ridicol.

Vede ce i se întâmplă tatălui ei.

A devenit trist din cauză că s-a îndepărtat de ceilalți.

Prin urmare, îl încurajează să iasă.

În timpul unui dineu, nimerește față în față cu o cântăreață celebră.

Care tocmai a înregistrat un disc, e minunat.

Este aclamată peste tot în Europa.

Cântă și muzică religioasă în biserici.

Albert își caută cuvintele, se simte intimidat.

Conversația lor e plină de lacune.

Măcar dacă ea ar suferi, medicul din el ar ști ce să spună.

Spre disperarea lui, nu e nimic de făcut; femeia e perfect sănătoasă.

După puțin timp, îi șoptește că are o fetiță.

Paula (așa o cheamă) găsește faptul încântător.

Foarte curtată, visează la un bărbat care să nu fie artist.

Kurt Singer, înflăcăratul director al Operei, o adulează.

Vrea să renunțe la tot pentru ea (adică la soția lui).

E aproape un supliciu al sentimentelor.

De luni întregi îi promite Paulei câte-n lună și în stele.

Neurolog la rândul lui, și el vindecă nervii femeilor.

Pentru a o fermeca, ajunge să încerce până și hipnoza.

Paula începe să-i cedeze, înainte de a ajunge să-l respingă.

Într-o seară, soția lui Kurt își face apariția la ieșirea de la un concert.

Disperată, îi aruncă Paulei o sticluță cu otravă.

Otravă pe care ea cu siguranță nu a îndrăznit să o bea.

Tragedie amoroasă.

Întâmplarea o înduioșează pe Paula.

Consideră că e momentul să se căsătorească.

Ca să pună capăt acestei situații epuizante.

În acest context, Albert devine pentru ea un refugiu.

În plus, preferă mâinile de chirurg.

Albert îi povestește lui Charlotte întâlnirea cu Paula.

Uimită, ea insistă să o invite la cină.

Ar fi o adevărată onoare.

El se supune.

În seara cu pricina, Charlotte își îmbracă cea mai frumoasă rochie.

La drept vorbind, singura care îi place cu adevărat.

O ajută pe Hase să aranjeze masa și farfuriile.

Totul trebuie să fie perfect.

La ora 20, sună la ușă.

Emoționată, ea se duce să deschidă.

Paula îi adresează un zâmbet generos.

Tu trebuie să fii Charlotte, îi spune cântăreața.

Da, eu sunt, vrea să-i răspundă.

Dar nu reușește să articuleze niciun sunet.

Cina se desfășoară pe fondul unei bucurii reținute.

Paula îi propune lui Charlotte să vină să o vadă concertând.

Apoi vei putea vizita chiar și lojile.

E foarte frumos, vei vedea, adaugă Paula.

Culisele sunt singurul loc unde adevărul iese la iveală.

Vorbește blând, cu o voce atât de suavă.

Nu are un comportament de divă.

Dimpotrivă, gesturile sale sunt delicate.

Totul merge de minune, își spune Albert.

S-ar putea crede că Paula locuiește aici dintotdeauna.

După cină, invitata e rugată stăruitor să cânte.

Ea se apropie de pian.

Inima lui Charlotte nu mai bate, ci gonește de-a dreptul.

Paula răsfoiește partiturile aflate lângă pian.

Într-un final, alege un lied de Schubert.

Și așază partitura peste cea de Bach.

6

Charlotte decupează toate articolele privitoare la Paula.

O fascinează faptul că cineva poate fi atât de îndrăgit.

Îi place să audă aplauzele în sala de spectacol.

E mândră că o cunoaște *personal* pe artistă.

Charlotte e înnebunită după căldura publicului.

Strigătele de admirație sunt extraordinare.

Paula împărtășește cu tânăra dragostea pe care o primește.

Îi arată florile și scrisorile.

Totul ia forma unei ciudate consolări.

Viața intensă accelerează trecerea zilelor.

Deodată totul pare frenetic.

Albert o întreabă pe fiica lui ce părere are despre Paula.

O ador pur și simplu.

Atunci, este perfect, căci am hotărât să ne căsătorim.

Charlotte îi sare de gât tatălui ei.

Ceea ce nu a mai făcut de ani întregi.

Căsătoria se oficiază la sinagogă.

Crescută de un tată rabin, Paula este practicantă.

Iudaismul n-a jucat un rol prea important în viața lui Charlotte.

Am putea spune că, de fapt, nu a jucat niciunul.

Copilăria sa a fost clădită pe *o absență a orientării evreiești.*

Pentru a relua cuvintele lui Walter Benjamin.

Părinții ei au dus o viață laică.

Iar mama ei adora cântecele creștine.

La 13 ani, Charlotte descoperă această lume care ar trebui să fie de acum a sa.

O urmărește cu o curiozitate binevoitoare, deși distantă.

7

Noua soție a lui Albert se instalează pe Wielandstrasse, la numărul 15.

Ceea ce disturbă ritmul vieții lui Charlotte.

Apartamentul, de obicei gol și liniștit, se metamorfozează.

Paula aduce cu ea viața culturală a Berlinului.

Invită celebrități.

Îl întâlnește astfel pe celebrul Albert Einstein.

Pe arhitectul Erich Mendelsohn.

Și pe Albert Schweitzer.

Este apogeul dominației germane.

Intelectuală, artistică și științifică.

Se interpretează piese la pian, se bea, se cântă, se dansează, se inventează.

Viața n-a mai părut niciodată atât de intensă.

La intrarea în locuință se află acum mici plăcuțe aurii incrustate în asfalt.

Se numesc *Stolpersteine.*

Este un omagiu adus celor deportați.

La Berlin există mulți, mai ales în Charlottenburg.

Nu se disting ușor.

Trebuie să mergi cu capul plecat, să le cauți omagiul înscris printre pietrele de pavaj.

În fața imobilului numărul 15 de pe Wielandstrasse, sunt trei nume.

Al Paulei, al lui Albert și al lui Charlotte.

Dar pe zid nu există decât o placă comemorativă.

Cea a lui Charlotte Salomon.

La ultima mea vizită la Berlin, aceasta dispăruse.

Clădirea era în renovare, înconjurată de schele.

Charlotte, înlăturată în favoarea unui strat de vopsea proaspătă.

Aseptizată, clădirea aduce cu decorul de pe fațada unui cinematograf.

Încremenit pe trotuar, examinez balconul.

Unde Charlotte a făcut o poză alături de tatăl ei.

Clișeul datează din jurul anului 1925.

Are opt sau nouă ani și o privire pătrunzătoare.

În mod surprinzător, pare o femeie în toată firea.

Rămân o clipă în trecut.

Preferând să analizez fotografia din memorie în locul prezentului.

Apoi mă hotărăsc în cele din urmă.

Mă strecor printre schele și muncitori ca să pot urca.

Iată-mă în fața apartamentului ei de la primul etaj.

Sun la ușa lui Charlotte.

Din pricina lucrărilor, locul este pustiu.

Însă din apartament se întrezărește o lumină.

S-ar părea că e cineva acolo.

Trebuie să fie cineva.

Și totuși, nu se aude niciun zgomot.

Apartamentul e mare, știu asta.

Sun încă o dată.

Tot nimic.

În timp ce aștept, citesc numele înscrise deasupra soneriei.

Se pare că apartamentul familiei Salomon este acum birou.

Societatea care își desfășoară activitatea aici se numește *Dasdomainhaus.com.*

O firmă care dezvoltă site-uri de internet.

Aud un zgomot.

Pași care se apropie.

Cineva ezită să deschidă ușa.

Își face apariția o femeie neliniștită.

Ce dorim?

Christian Kolb, care îmi traduce romanele în germană, mă însoțește.

El nu răspunde imediat.

Vorbele lui sunt mereu precedate de *puncte de suspensie*.

Îl rog să-i explice motivul prezenței noastre aici.

Scriitor francez… Charlotte Salomon…

Femeia ne închide ușa în nas.

Rămân nemișcat, stupefiat.

Mă aflu la doar câțiva pași de camera lui Charlotte.

Este frustrant, dar nu trebuie să forțăm lucrurile.

Am tot timpul la dispoziție.

8

Discuțiile la care Charlotte asistă îi îmbogățesc cunoștințele.

Începe să citească mult, cu ardoare.

Devorează opera lui Goethe, Hesse, Remarque, Nietzsche, Döblin.

Paulei i se pare că fiica ei adoptivă este prea retrasă.

Nu-și invită niciodată prietenii acasă.

Charlotte devine posesivă cu mama ei vitregă.

În timpul seratelor, o urmează neîncetat.

Nu suportă ca alții să-i vorbească prea mult.

Cu ocazia zilei de naștere a Paulei, vrea să-i facă o surpriză de proporții.

Caută zile întregi cadoul ideal.

În cele din urmă, găsește pudriera perfectă.

Pe care își cheltuiește toți banii de buzunar.

Este foarte fericită de alegerea făcută.

Mama vitregă o va iubi și mai mult.

În seara aniversării, Charlotte freamătă de nerăbdare.

Paula își deschide cadoul.

Este foarte mulțumită.

Însă e un simplu cadou printre multe altele.

Le mulțumește tuturor cu aceeași duioșie.

Visurile lui Charlotte se năruie.

Lucru care o disperă.

Și o înnebunește.

Se repede să înșface pudriera.

Și o aruncă pe jos cu toată puterea, în fața invitaților.

Se lasă liniștea.

Albert o privește pe Paula, ca și cum ea trebuia să reacționeze cumva.

Cântăreața este cuprinsă de o furie rece.

O însoțește pe Charlotte în camera ei.

Vom vorbi despre asta mâine, îi spune.

Am stricat totul, își zice tânăra.

A doua zi de dimineață se întâlnesc în bucătărie.

Charlotte își cere scuze de nenumărate ori.

Încearcă să o lămurească ce anume a simțit.

Paula o mângâie pe obraz pentru a o consola.

Bucuroasă că Charlotte dă în sfârșit glas simțămintelor ei.

Paula își amintește de adolescenta veselă pe care o întâlnise.

Nu înțelege ce anume o tulbură într-atât acum.

Pentru Albert, reacția fiicei sale e doar o manifestare a geloziei.

Nimic mai mult.

Refuză să vadă profunzimea suferinței ei.

Este absorbit de datoria sa imensă, este un medic renumit.

Face descoperiri importante în vederea tratării ulcerului.

Crizele fiicei sale nu reprezintă o prioritate pentru el.

Paula continuă să-și facă griji.

E de părere că trebuie să-i spună totul lui Charlotte.

Adevărul.

Care adevăr? întreabă Albert.

Adevărul… despre mama ei.

Paula insistă.

Nimeni nu-și poate clădi o viață pe o asemenea minciună.

Dacă află că toată lumea a mințit-o, va fi îngrozitor.

Nu, trebuie să păstrăm secretul, se opune Albert.

Înainte de a adăuga: bunicii ei sunt hotărâți.

Nu vor ca ea să știe.

Dintr-odată, Paula înțelege.

Charlotte doarme adesea la ei.

Presiunea este permanentă.

Ei îi amintesc neîncetat că fiicele lor au murit.

Nu le mai rămâne decât Lotte, se vaită ei.

După o perioadă de ședere la ei, Charlotte revine, posomorâtă.

Evident, bunica o iubește nespus de mult.

Dar în iubirea ei există un fel de forță nocivă.

Cum ar putea această femeie să aibă grijă de un copil?

Ea, ale cărei două fiice s-au sinucis.

9

Paula acceptă să nu-i destăinuie nimic lui Charlotte.

Din moment ce aceasta este dorința familiei.

Însă îi trimite bunicii o scrisoare usturătoare.

„Dumneavoastră sunteți ucigașa propriilor voastre fiice.

Dar de data asta nu vă mai merge.

O voi proteja eu…“

Surprinsă, bunica se retrage în sinea ei.

Trecutul de care a încercat să fugă revine în forță.

Se lasă copleșită de succesiunea de tragedii.

E vorba despre cele două fiice ale ei, desigur.

Totuși, ele nu sunt decât rezultatul unui lung șir de sinucideri.

Și fratele ei s-a aruncat în apă din cauza unei căsătorii eșuate.

Era doctor în Drept și nu avea decât douăzeci și opt de ani.

I-au depus trupul în salon.

Timp de mai multe zile, familia a dormit în compania dezastrului.

Nu voiau să se despartă de el.

Apartamentul trebuia să-i fie mormânt.

Doar mirosul de putrefacție a reușit să pună capăt expunerii prelungite.

Când au ridicat trupul fiului, mama a încercat să-l rețină.

Putea accepta ideea morții lui, dar nu absența-i.

Nu absența corpului său.

A ajuns în pragul nebuniei.

Au fost angajate două infirmiere cu normă întreagă.

Pentru a o proteja de ea însăși.

La fel ca mai târziu, cu Franziska.

Imediat după prima tentativă de sinucidere.

Așadar, istoria se repetă.

Se repetă la nesfârșit, ca un refren al morții.

Bunica își amintește de anii grei.

În care trebuia să-și supravegheze neîncetat propria mamă.

Uneori îi vorbea pentru a o liniști.

Lucru care părea să o calmeze.

Dar, inevitabil, începea din nou să evoce amintirea fiului său.

Zicea că e marinar.

De aceea îl vedea atât de rar.

După care adevărul îi apărea brusc în față.

O adevărată lovitură a realității.

Și atunci se tânguia ore în șir.

După opt ani de epuizare mentală, a ajuns să cedeze.

Și poate că atunci familia și-a găsit calmul aparent.

Totuși, pentru bunica lui Charlotte lucrurile nu aveau să se sfârșească aici.

De îndată ce mama lor a fost înmormântată, sora ei mai mică s-a sinucis.

În mod inexplicabil și totodată imprevizibil.

La optsprezece ani, s-a trezit în miez de noapte.

Pentru a se arunca în râul rece ca gheața.

La fel cum avea să procedeze mai târziu prima Charlotte.

Așadar, istoria se va repeta.

Se va repeta la nesfârșit, ca un refren al morții.

Bunica rămăsese înmărmurită la vestea dispariției surorii sale.

Nu bănuise nimic, nici ea, nici altcineva.

Trebuia să fugă repede.

Căsătoria era cea mai bună soluție.

Așa că a devenit o Grunwald.

Și foarte curând a dat naștere la două fetițe.

Au trecut câțiva ani ciudat de fericiți.

Dar marșul funest și-a reluat cursul.

Unica fiică a fratelui ei s-a sinucis.

Apoi a venit rândul tatălui ei, apoi al mătușii.

Prin urmare, nu se întrevedea nicio scăpare, niciodată.

Atavismul funest era prea puternic.

Rădăcinile unui arbore genealogic erau roase de o putere malefică.

Însă nu-și imaginase nicio clipă că și fiicele ei ar fi contaminate.

Nimic nu prevestea răul în copilăria lor fericită.

Alergau de colo până colo.

Săreau, dansau, râdeau.

Era de necrezut.

Charlotte, apoi Franziska.

Închisă în camera sa, bunica nu înceta să-și plângă morții.

Cu scrisoarea pe genunchi.

Înmuiate în lacrimi, până și cuvintele suferă, devin diforme.

Și dacă Paula avea dreptate?

La urma urmelor, această femeie cântă ca un înger.

Da, spune adevărul.

În jurul ei, toată lumea moare.

Poate că totul e din vina ei.

Așa că trebuie să fie atentă.

Să o protejeze pe Charlotte.

O va vedea mai rar, dacă așa e mai bine.

Nu va mai veni să doarmă aici.

Acesta este esențialul.

Charlotte trebuie să trăiască.

Dar oare va fi posibil?

PARTEA A TREIA

1

Acum Charlotte este o tânără de șaisprezece ani.

Este serioasă și o elevă eminentă.

Uneori lumea o consideră misterioasă.

Mama ei vitregă o găsește mai degrabă obraznică.

Nu se mai înțeleg la fel de bine ca înainte.

Albert este în continuare obsedat de cercetările sale medicale.

Așa că cele două petrec zile întregi una în compania celeilalte.

Întărâtându-se, călcându-se pe nervi, ce e mai normal de-atât?

Charlotte e din ce în ce mai confuză.

O adoră pe Paula și în același timp nu o mai poate suporta.

Și totuși, nu se satură să o asculte.

Asistă la toate concertele sale din Berlin.

Cu aceeași emoție ca la început.

Paula este una dintre cele mai mari dive în viață.

Lumea vine în continuare grămadă să o asculte.

Tocmai a înregistrat o minunată versiune a operei *Carmen.*

În acea seară, Charlotte se află în primul rând.

Mama ei vitregă prelungește mult nota finală.

Este ultima din concert.

Publicul își ține răsuflarea.

Sunetul se stinge cu delicatețe.

Este un triumf, merită ovații și chiar mai mult de-atât dacă e posibil.

Ici și colo se aud spectatori strigând: „Bravo!“

Charlotte privește buchetele de flori care umplu scena.

Buchete care în curând vor împodobi salonul lor.

Totul e roșu.

Iar în mijlocul acestui roșu apare ceva în total dezacord.

La început, Charlotte nu e sigură.

Poate că e doar o manifestare ceva mai ciudată a admirației.

Strigăte mai aspre, fluierături mai stridente.

Dar nu, nu e vorba despre asta.

Zgomotele vin de sus.

Nu se distinge prea bine încă.

Nu s-a aprins lumina în sală.

Strigătele devin tot mai puternice.

Huiduielile acoperă acum aplauzele.

Paula înțelege și fuge în culise.

Nu vrea să asculte așa ceva.

Nu vrea să le audă manifestările de ură.

Se strigă tot soiul de grozăvenii și insulte.

Îi spun Paulei să se întoarcă la ea acasă.

Nu mai vor să o audă aici!

Charlotte i se alătură, tremurând.

Se teme că-și va găsi mama vitregă devastată.

Dar nu, ea stă în picioare în fața oglinzii.

Pare puternică, aproape de neclintit.

Ea e cea care o liniștește pe Charlotte.

Trebuie să se obișnuiască cu asta, nu au încotro…

Totuși, tonul vocii ei sună fals.

Calmul nu reușește să-i mascheze neliniștea.

Când ajung acasă, Albert este încă treaz.

Rămâne înmărmurit la auzul relatării serii lor.

Scena pe care ele i-o descriu îi face greață.

Situația devine de-a dreptul insuportabilă.

Unii dintre prietenii lor vor să părăsească Germania.

Și îi încurajează să procedeze la fel.

Paula ar putea cânta în Statele Unite.

Acolo Albert și-ar putea găsi ușor de muncă.

Nu, zice el.

Nici nu se pune problema.

Asta e patria lor.

Germania.

Trebuie să fie optimiști [1], să considere că ura este trecătoare.

2

În ianuarie 1933, ura atinge cote maxime.

Paula nu mai are dreptul de a cânta în public.

Moartea profesională survine totodată și pentru Albert.

Îngrijirile medicale acordate de evrei nu mai sunt remunerate.

I se retrage licența.

Lui, care tocmai făcuse niște descoperiri importante.

Violențele capătă caracter general, cărțile sunt aruncate în foc.

Acasă la familia Salomon au loc întâlniri nocturne.

Între artiști, intelectuali, medici.

Unii continuă să creadă că totul va trece.

Sunt consecințele logice ale unei crize.

Întotdeauna se caută responsabili pentru neajunsurile unei țări.

Charlotte asistă la discuțiile alienaților.

Kurt Singer se află și el acolo.

Tocmai a fost demis din funcția deținută la Opera din Berlin.

Forța și charisma lui îl împing în linia întâi.

Întreprinde demersuri pe lângă naziști.

Pledează cauza artiștilor alungați.

Propune crearea unei federații culturale a evreilor de origine germană.

Responsabilul partidului care îl primește ezită.

Ar trebui să refuze, dar nu-și poate ignora admirația față de Singer.

Între ei se instalează o clipă de liniște.

Clipă în care se poate întâmpla orice.

Moartea definitivă a artiștilor sau supraviețuirea lor.

Influentul funcționar poate interzice totul.

Pentru moment însă, el tace.

Își privește interlocutorul drept în ochi.

Singer își controlează de minune sudoarea care amenință să-i umezească tâmplele.

Este în joc viitorul tuturor.

După câteva minute interminabile, responsabilul nazist scoate o hârtie.

Semnează autorizația de înființare a asociației evreiești.

Singer îi mulțumește cu efuziune.

Mulțumesc, mulțumesc mult, domnule.

Eroul mediului artistic este aclamat.

Se organizează o serată de proporții în vederea sărbătoririi victoriei.

Ce bucurie să nu mori imediat!

Cântăreți, actori, dansatori, profesori respiră ușurați.

A se afla pe scenă înseamnă a trăi.

Paula nu va fi redusă la tăcere.

Va putea să susțină recitaluri în continuare.

Într-un teatru pentru evrei, în fața unui public format din evrei.

Versiunea culturală a unui ghetou.

Acest sistem va dura câțiva ani.

Deși din ce în ce mai supravegheat, mai controlat, mai oprimat.

În 1938 Kurt Singer pleacă în vizită la sora lui în Statele Unite.

În absența sa are loc *Noaptea de Cristal.*

Bunurile evreilor sunt distruse și sunt comise zeci de crime.

Sora lui Kurt îl imploră să rămână în America.

Pentru el este o șansă extraordinară.

Astfel poate fi cruțat de dezastrul care se anunță.

I se propune chiar și un post la universitate.

Dar nu.

Ține să se întoarcă în țară.

Pentru a salva ce mai poate fi salvat, zice el.

La întoarcere în Europa, trece prin Rotterdam.

La rândul lor, prietenii insistă ca el să rămână.

Asociația culturală este oricum distrusă.

A se întoarce în Germania în acest an 1938 ar fi sinucidere curată.

Kurt cedează și se instalează în Olanda.

Din nou încearcă să trăiască prin muzică și artă.

Susține concerte.

Dar și acolo menghina se strânge.

Ar fi putut fugi de atâtea ori.

Voia să rămână aproape de ai săi.

Fortăreață iluzorie pentru fragilitatea celorlalți.

E un om atât de curajos!

Fotografiile îi exprimă puterea, părul său răvășit.

În 1942 va fi deportat în lagărul din Terezín.

Acolo sunt închiși, printre alții, artiștii și elitele.

Este un lagăr așa-zis model.

O vitrină pentru delegațiile Crucii Roșii.

Vizitatori orbi la tot ce se ascunde în spatele decorului.

Li se pregătesc spectacole, semn că totul decurge bine.

Singer continuă chiar să și cânte.

Ridică mâna, dirijează orchestra cu bagheta.

Pe supraviețuitorii orchestrei.

Lună după lună, muzicienii se cufundă în liniște.

Și mor fără cea mai mică ceremonie.

Singer sfârșește prin a dirija doi violoniști plăpânzi.

Continuă să-i motiveze până la final pe artiștii în agonie.

Nimeni nu mai crede, cu excepția lui.

Până în ziua în care se prăbușește, epuizat, în ianuarie 1944.

A murit luptând.

3

Să revenim în anul 1933.

Charlotte nu mai crede că ura poate fi trecătoare.

Nu e vorba doar de câțiva vizionari, ci de o națiune întreagă.

Țara e condusă de o haită însetată de violență.

La începutul lunii aprilie se organizează boicotul bunurilor evreiești.

Charlotte asistă la protestele de stradă, la distrugerea magazinelor.

Cei care cumpără de la evrei sunt niște porci, citește ea.

Sloganurile sunt scandate cu furie.

Oare își pot imagina teroarea lui Charlotte?

Se fac publice fără încetare noi măsuri umilitoare.

La școală se cere certificatul de naștere al bunicilor.

Unele fete își descoperă astfel o descendență evreiască.

Într-o clipă ele trec de cealaltă parte a baricadei, cea a proscrișilor.

Sânge spurcat.

Unele mame le interzic fiicelor întâlnirele cu evrei.

Și dacă se ia?

Alții se indignează.

Trebuie să ne unim forțele și să luptăm împotriva naziștilor, protestează ele.

Dar este periculos să o spună în gura mare.

Așa că o spun din ce în ce mai încet.

Înainte de a tăcea definitiv.

Albert încearcă să-și liniștească fiica așa cum poate.

Dar oare există cuvinte care să diminueze ura celorlalți?

Charlotte se retrage și mai mult.

Citește cu fervoare, visează tot mai puțin.

În această perioadă desenul își croiește drum în viața ei.

Pasiunea pentru Renaștere îi permite să-și părăsească epoca.

4

Bunicii lui Charlotte călătoresc adesea vara.

Anul acesta întreprind o lungă călătorie culturală în Italia.

Și vor să o ia cu ei pe nepoata lor.

În ciuda neliniștilor legate de trecut, Paula și tatăl ei nu ezită.

Va fi fericită departe de această prăpastie.

Pentru Charlotte, călătoria va fi fundamentală.

Bunicii ei sunt pasionați de civilizațiile străvechi.

De tot ce are aer de vestigii.

Cei doi manifestă o fascinație aparte pentru mumii.

Și, desigur, pentru pictură.

Charlotte își desăvârșește cunoștințele.

Descoperă noi orizonturi.

În fața anumitor tablouri, inima îi bate de parcă ar fi îndrăgostită.

În vara anului 1933, are loc adevărata naștere a talentului ei evident.

În traiectoria fiecărui artist există un punct precis.

Un moment în care propria lui voce începe să se facă auzită.

Densitatea se propagă prin ea ca sângele în apă.

În timpul călătoriei, Charlotte pune întrebări despre mama sa.

Amintirea prezenței ei s-a estompat odată cu trecerea anilor.

S-a redus la câteva senzații vagi, emoții inexacte.

Suferă pentru că i-a uitat vocea, parfumul.

Bunica evită subiectul, este prea dureros.

Charlotte înțelege că e mai bine să nu întrebe nimic.

Franziska își continuă călătoria în liniște.

Cauza morții mamei sale rămâne în continuare un mister pentru fiica ei.

Bunicul se îmbărbătează privind operele de artă.

Care îi insuflă un optimism absurd.

Europa nu se va lăsa cuprinsă din nou de nebunia sângeroasă.

Așa susține el în timp ce vizitează ruinele.

Forța civilizațiilor antice este liniștitoare.

Își însoțește teoriile de gesturi ample, necontrolate.

Bunica îl urmează, umbra eternă a soțului.

În fața acestui cuplu improbabil, Charlotte surâde.

Au un aer atât de bătrân!

Bunicul arborează o barbă lungă și albă, ca de apostol.

Deși merge în baston, nu înseamnă că e mai puțin robust.

Bunica e din ce în ce mai slabă.

Se ține pe picioare printr-un miracol al cărui secret e știut doar de ea.

Cei doi bătrâni parcurg galeriile fără pic de odihnă.

Charlotte e cea care îi imploră să facă pauze.

Este epuizată de ritmul lor susținut.

Vor să vadă tot, în fiecare muzeu.

Pentru Charlotte această bulimie este uneori lipsită de substanță.

Ar fi de preferat să se oprească asupra unei singure opere.

Căreia să-i acorde atenție exclusivă.

Nu e mai bine să cunoști la perfecție un singur tablou?

Decât să-ți fărâmițezi privirea pentru ca într-un final să îl pierzi?

Ei i-ar plăcea atât de mult să se stabilească undeva.

Să nu mai trebuiască să caute ceva ce nu găsește.

5

Întoarcerea în Germania este dificilă.

După o vară petrecută printre minuni, realitatea reprezintă o agresiune.

Această realitate pe care trebuie să o privească drept în față.

Atunci, bunicii iau decizia de a-și părăsi țara.

Și nu se îndoiesc de faptul că nu se vor mai întoarce niciodată.

Că exilul lor va fi definitiv.

În timpul unui sejur în Spania, au cunoscut o americancă.

Ottilie Moore, de origine germană, a devenit văduvă de curând.

Și astfel a moștenit o avere considerabilă.

Posedă o proprietate imensă în sudul Franței.

Unde adăpostește tot felul de refugiați, în special copii.

Aflată în vizită la Berlin, constată violența care domnește acolo.

Le propune bunicilor să-i găzduiască.

Pe o perioadă nelimitată, adaugă ea.

Le apreciază erudiția și umorul.

Acasă la ea vor fi la adăpost de catastrofa care va veni.

După o lungă ezitare, ei acceptă.

Domeniul de la Villefranche-sur-Mer este un colț de paradis.

Cu o grădină magnifică, exotică.

Acolo se găsesc măslini, palmieri, chiparoși.

Ottilie e o femeie veselă, mereu zâmbitoare, aproape exuberantă.

Charlotte rămâne la Berlin împreună cu Paula și cu tatăl ei.

Se întoarce la școală, unde umilințele sunt nesfârșite.

Până într-o zi când o lege îi interzice să-și mai continue studiile.

Cu un an înainte de bacalaureat, se vede nevoită să renunțe.

Pleacă, având un carnet care-i atestă *comportamentul ireproșabil*.

Ea și Paula trăiesc retrase în apartamentul lor.

Departe de a se susține una pe cealaltă, nici măcar nu se mai înțeleg.

Charlotte îi reproșează mamei sale vitrege excluderea din lume.

Este singura persoană la care poate să strige.

Unele zile sunt mai liniștite.

Ele evocă viitorul.

Charlotte desenează tot mai mult, visează să intre la Arte Frumoase.

Uneori merge până în fața Academiei.

Îi privește pe studenții care ies cu blocurile lor de desen.

Apoi înalță capul.

În vârful clădirii flutură un imens steag nazist.

Tatăl îi spune că va fi greu să intre la Academie.

Nu acceptă decât un procent foarte mic de evrei, abia 1%.

O încurajează să se înscrie mai degrabă la cursuri de stilism.

Acolo semiții sunt tolerați.

Ar fi tot în domeniul artistic.

Ar putea să creeze articole vestimentare.

Charlotte acceptă, însă fără tragere de inimă.

La urma urmei, a renunțat să mai decidă cum să-și trăiască viața.

Buimacă, nu petrece acolo decât câteva ore.

Dar aceste câteva ore îi întăresc credința în vocația ei.

Vrea să picteze.

Primele ei tablouri sunt cu adevărat promițătoare.

Albert hotărăște să-i ofere cursuri particulare.

O formare bună este esențială, spune el.

Da, este esențială pentru viitor.

6

Cursurile se dovedesc a fi jalnice.

Profesoara pare să considere că pictura s-a oprit în 1650.

Este o femeie îndesată într-un etern taior bej.

Din cauza ochelarilor ei cu lentile groase seamănă cu o broască.

Ascultătoare, Charlotte încearcă să-i execute comenzile.

Până la urmă, tatăl ei face un efort financiar.

Dar plictiseala ei nu cunoaște margini.

Broasca îi cere să deseneze un cactus.

Și de mai multe ori îi șterge fățiș desenul lui Charlotte.

Numărul de țepi nu este exact!

Asta nu e pictură, e fotografie.

Săptămâni de-a rândul, Charlotte realizează o natură moartă după alta.

Și se oprește asupra acestei expresii: natură moartă.

Ca și mine, își zice ea.

Charlotte nu știe cum să dea glas sentimentelor.

Cu toate acestea, desenele sale sunt tot mai reușite.

Găsește o cale de mijloc între academismul studiat și pictura modernă.

Îl admiră nespus pe Van Gogh și-l descoperă pe Chagall.

Îl venerează pe Emil Nolde, cel a cărui frază tocmai a citit-o:

„Îmi place ca un tablou să aibă aerul de a se fi pictat singur.“

Mai sunt, de asemenea, și Munch, precum și Kokoschka și Beckmann.

Nimic nu mai contează în afară de pictură, care a devenit o obsesie.

Trebuie să încerce cu orice preț să intre la Artă.

Se pregătește cu hotărâre.

Demonul pune tot mai mult stăpânire pe ea.

Albert și Paula sunt de părere că pasiunea ei ia o formă alarmantă.

Și totuși, este un motiv de bucurie.

Charlotte, care nu de mult se simțise pierdută, și-a găsit drumul în viață.

În cele din urmă, își depune dosarul la Facultatea de Artă.

Profesorul Ludwig Bartning este intrigat de stilul ei.

Întrevede la această candidată un potențial imens.

Ține ca ea să fie admisă la Academie.

Dar sunt acceptați foarte puțini evrei.

Singurul punct în favoarea sa: tatăl lui Charlotte este un fost combatant.

Ici și colo, în miezul dizgrației sunt permise mici pauze de respiro.

La urma urmei, cărțile nu s-au jucat.

Trebuie să-și prezinte dosarul în fața comisiei.

Ludwig dorește să o cunoască pe tânăra artistă.

Este un om binevoitor, care militează împotriva legilor rasiale.

Charlotte va deveni astfel protejata lui.

Poate pentru că descoperă în ea ceva ce lui îi lipsește?

El pictează flori.

Flori elegante.

Dar care respiră raționalul.

În ziua întrunirii comisiei de admitere, tensiunea e de-a dreptul palpabilă.

Talentul lui Charlotte este evident.

Dar nici nu se pune problema ca ea să pătrundă în sânul instituției.

Este mult prea riscant.

Care e riscul? se indignează Bartning.

Ar putea deveni o amenințare pentru tinerele ariane.

Evreica este seducătoare, perversă.

Bartning spune că el a cunoscut-o pe Charlotte.

Garantează că fata nu reprezintă niciun pericol pentru ceilalți elevi.

Și insistă: este chiar foarte rezervată.

Și astfel este analizată potențiala amenințare pe care o reprezintă Charlotte.

Nu se vorbește nicio secundă despre talentul său.

Insistențele lui Ludwig Bartning sfârșesc prin a triumfa.

Este o întâmplare unică.

Charlotte Salomon, exclusă de peste tot, este admisă.

Va studia la Academia de Arte Frumoase din Berlin.

7

Cu o fericire bulimică se dedică muncii.

Profesorii îi apreciază rigurozitatea, inventivitatea.

Uneori i se reproșează mutenia.

I-ar fi util să înțeleagă ce vor.

I se cere să fie discretă, să evite conversațiile cu ceilalți.

Totuși, își face o prietenă.

Barbara, blonda cea frumoasă, prin esență ariană.

Sunt atât de frumoasă, heil Hitler! exclamă Barbara.

Seara, le place să se întoarcă acasă împreună.

Charlotte ascultă confidențele prietenei sale.

Îi vorbește despre iubitul său.

Viața ei pare minunată.

De-ar putea să fie și ea măcar un pic în locul Barbarei!

La Academie libertatea artistică este îngrădită încetul cu încetul.

Profesorii sunt supuși unor constrângeri mai stricte.

Naziștii au decis să domolească avântul penelurilor.

Trupe de miliție pătrund din când în când pe culoare.

Unde rămân, inspirând aerul decăderii.

Arta modernă trebuie pur și simplu eradicată.

Cum îndrăznesc să picteze altceva decât țărani blonzi?

Trebuie să slăvească atleții, să pună în valoare forța și virilitatea.

Și nicidecum trupurile halucinante, contorsionate, sfâșiate ale lui Beckmann.

Ce oroare acest artist, însăși esența artei degenerate!

Geniu german, Beckmann decide să-și părăsească țara în 1937.

Imediat după ce a ascultat discursul lui Hitler la München.

Cel ținut cu ocazia deschiderii Muzeului de Artă Germană:

„Înainte ca național-socialismul să preia puterea…

În Germania nu exista decât așa-zisa Artă Modernă.

O nouă artă modernă în fiecare an!

Noi ne dorim o artă nemțească cu valoare eternă!

Arta nu se întemeiază pe un timp anume, pe o epocă, un stil sau un an.

Ci exclusiv pe un popor!

Și voi ce produceți?

Infirmi și cretini?

Femei care nu pot inspira altceva decât dezgust?

Bărbați care aduc mai degrabă cu animalele decât cu ființele umane.

Copii care, dacă ar fi să existe cu adevărat…

Ar fi considerați pe loc un blestem divin!“

Astfel definită, arta degenerată se găsește în miezul unei retrospective de amploare.

Înseamnă să evidențieze lucrurile interzise.

Trebuie să educe ochiul, să modeleze gusturile.

Și mai ales să-i desemneze pe cei ce se fac vinovați de decadență.

Locul de onoare îl ocupă Marc Chagall, Max Ernst sau Otto Dix.

Sunt mulți care-i disprețuiesc pe artiștii evrei.

După ce le ard cărțile, le scuipă tablourile.

În mijlocul operelor sunt expuse mâzgăleli de copii.

Sau tablouri pictate de handicapați mintal.

În asta constă punerea în scenă a execuției artei moderne.

8

Charlotte se alătură taberei artiștilor disprețuiți.

Se interesează de evoluția în pictură, de ultimele teorii.

Deține cărți ale istoricului de artă Aby Warburg.

Când am aflat această informație, totul mi s-a părut evident.

Înainte să o cunosc pe Charlotte, eram pasionat de Aby Warburg.

În 1998, am citit în *Liberation* un articol intitulat:

„Warburg, operațiunea de salvare…“

Jurnalistul Robert Maggiori evoca o *bibliotecă mitică.*

Cuvântul bibliotecă mi-a reținut atenția.

Caut una care m-a bântuit dintotdeauna.

Este o viziune obsesivă din copilărie.

Oare provine dintr-o viață anterioară?

Un nume care exercita o atracție pentru mine, Aby Warburg.

Așa că am citit totul despre acest personaj ciudat.

Moștenitor bogat, fiul cel mai mare al familiei își donează averea fraților săi.

Cu singura condiție ca ei să-i cumpere toate cărțile pe care le va cere.

Aby Warburg deține astfel un fond de carte nemaiîntâlnit.

Are propriile teorii despre aranjarea volumelor.

Mai ales pe cea a bunei vecinătăți.

Cartea pe care o cauți nu e neapărat cea pe care trebuie să o citești.

Trebuie să te uiți la cea de alături.

Se plimbă ore întregi printre cărți, cu o fericire extatică.

În pragul nebuniei, el vorbește cu fluturii.

De altfel, va fi internat de nenumărate ori.

Atunci el îi convoacă pe toți doctorii.

Și încearcă să le demonstreze că nu e nebun.

Dacă vă demonstrez, mă lăsați să plec!

După moartea sa, în 1929, opera lui subzistă grație discipolilor săi.

Printre care, în primul rând, Ernst Cassirer.

Presimțind pericolul, aceștia decid să salveze biblioteca.

O mută la Londra în 1933 (cărțile scăpând astfel de naziști).

Încă se mai află acolo, în Woburn Square.

Am vizitat-o adesea.

În iulie 2004, am obținut o bursă pentru un voiaj literar.

Ceea ce se numește *o misiune Stendhal*.

Trebuia să merg la Hamburg, să vizitez casa natală a lui Warburg.

Voiam să scriu o carte despre el, desigur.

Dar totodată să-mi confrunt frământările cu realitatea.

Căci nu încetam să mă gândesc la el.

La personalitatea, la epoca lui, la istoria bibliotecii în exil.

Am plecat, convins că voi găsi iluminarea.

Dar nu s-a întâmplat nimic.

Și ce așteptam mai exact?

Nici măcar nu mai știam ce caut.

Eram tot mai atras de Germania.

Și eram obsedat de limbă.

Ascultam lieduri interpretate de Kathleen Ferrier.

În multe dintre romanele mele, personajele vorbesc germană.

Unele eroine predau sau traduc din această limbă.

Pluteam bazându-mă pe această intuiție inexactă.

Toți artiștii pe care-i adoram erau germani.

Adică până și designerii.

Nimic nu mă interesează mai puțin decât mobilierul.

Au început să-mi placă birourile din perioada Bauhaus.

Mergeam la Conran Shop doar pentru a le admira.

Deschideam sertarele, la fel cum alții probează încălțămintea.

Cât despre Berlin, am început să iubesc Berlinul.

Petreceam ore întregi pe terasa câte unei cafenele din Savignyplatz.

Sau răsfoind volumele de artă ale librăriilor din acest cartier.

Mi s-a spus că e o atracție la modă.

E adevărat, toată lumea adoră Berlinul.

Sunt înconjurat de oameni care-și doresc să locuiască acolo.

Totuși, eu nu mă simțeam la modă.

Dimpotrivă, eram bătrân și demodat.

Și apoi am descoperit opera lui Charlotte.

Printr-o pură întâmplare.

Nu știam ce o să văd.

Urma să iau masa cu o prietenă care lucra la un muzeu.

Și care mi-a spus: ar trebui să mergi să vezi expoziția.

Doar atât a zis.

E posibil să fi adăugat: s-ar putea să-ți placă.

Dar nu sunt sigur.

Nimic premeditat.

M-a condus în sală.

Și a fost imediat.

Sentimentul de a fi găsit, în sfârșit, ceea ce căutam.

Deznodământul neașteptat al atracțiilor mele.

Peregrinările mă aduseseră la locul potrivit.

Am știut-o din clipa în care am descoperit *Viață? sau Teatru?*

Tot ce iubeam.

Tot ce mă tulbura de ani întregi.

Warburg și pictura.

Scriitorii germani.

Muzica și fantezia.

Disperarea și nebunia.

Totul era acolo.

Într-o izbucnire de culori vii.

Complicitatea imediată cu cineva.

Senzația bizară de a te mai fi aflat cândva în acel loc.

Prin opera lui Charlotte aveam toate acestea reunite.

Cunoșteam ceea ce descopeream.

Prietena care mă însoțea îndeaproape m-a întrebat: așadar, îți place?

Nu i-am răspuns.

Emoția mă împiedica.

Trebuie să fi crezut că nu mă interesează.

Din moment ce.

Nu știu cum.

Nu reușeam să exprim ceea ce simt.

Cu puțin timp în urmă am dat peste un text de Jonathan Safran Foer.

Nu știu prea multe despre acest autor.

Dar am pentru el o simpatie oarecum idioată.

Căci uneori rafturile bibliotecii ne unesc.

Fiecare își creează legături cum poate.

O altă teorie a bunei vecinătăți.

Istorisește șocul resimțit atunci când a descoperit-o pe Charlotte.

Era la Amsterdam.

Și el dăduse de ea tot din întâmplare.

Evocă întâlnirea importantă pe care o avea în acea zi.

Și care i-a fugit efectiv din minte.

Am ieșit în aceeași stare de spirit.

Nimic nu mai avea importanță.

Senzația de a fi copleșit în întregime e atât de rară.

Eram ca o țară cotropită.

Zilele au trecut fără să-mi fie alterată această senzație.

De-a lungul anilor, am luat notițe.

I-am parcurs opera fără încetare.

Am citat-o sau am evocat-o pe Charlotte în multe dintre romanele mele.

Am încercat să scriu această carte de atâtea ori.

Dar cum?

Trebuia să fiu prezent?

Trebuia să-i romanțez povestea?

Ce formă trebuia să ia obsesia mea?

Începeam, încercam, apoi renunțam.

Nu reușeam să leg două fraze între ele.

Simțeam că mă împiedic la fiecare pas.

Îmi era imposibil să avansez.

Era o senzație fizică, o apăsare.

Simțeam nevoia să o iau de la capăt, ca să pot respira.

Prin urmare, am înțeles că trebuia să o scriu așa.

PARTEA A PATRA

1

În viața lui Charlotte are loc acum un eveniment major.

Acest eveniment este un bărbat.

Nu se poate spune dacă Alfred Wolfsohn este frumos sau urât.

Anumite trupuri seamănă cu o întrebare fără răspuns.

Se știe doar că nu poți întoarce privirea.

Când se află acolo, nu îl vezi decât pe el.

Atunci când îl caut pentru a-l descrie, el merge repede.

Străbate Berlinul, neliniștit.

Trebuie să-și îngrijească mama bolnavă și sora inaptă de muncă.

Dar de unde să facă rost de bani?

Profesor de muzică, el nu mai are dreptul să profeseze nicăieri.

Nu-i mai rămâne decât *Kulturbund.*

Asociația de întrajutorare creată de Kurt Singer.

Este singura care îl poate ajuta.

Tot timpul în întârziere, intră într-un final în biroul lui Singer.

Mormăie câteva scuze de neînțeles.

Își mișcă agitat brațele.

Niște brațe pierdute în paltonul prea larg.

În ciuda comicului acestei apariții, Singer nu surâde.

Căci Alfred este o personalitate eminentă.

Este ciudat și capricios, dar talentul său este inestimabil.

A dezvoltat teorii noi cu privire la metodele de canto.

Vocea trebuie căutată în cel mai ascuns cotlon al ființei.

Cum e posibil ca bebelușii să poată plânge atât de mult?

Și încă fără să le fie afectate coardele vocale.

Trebuie să ajungem la sursa acestei forțe.

O scufundare nebunească spre ceea ce se ascunde în noi.

Poate că totul are o legătură cu moartea în aceeași măsură.

Alfred încântă, îți dorești să îl ajuți sau chiar să îl salvezi.

Kurt reflectează, apoi întrevede o soluție.

Marea cântăreață Paula Salomon nu mai are profesor.

Cel care lucra cu ea de atâta vreme tocmai a renunțat.

A întrerupt colaborarea, în ciuda voinței sale.

Nu mai avea de ales.

Risca, dacă mai continua să lucreze cu o evreică.

Ultimul lor curs a fost extrem de dureros.

S-au despărțit în hol, în tăcere.

Câteva zile mai târziu, cineva sună la ușă.

Trebuie să fie profesorul trimis de Kurt Singer.

E bine, e punctual măcar o dată.

Ea deschide ușa și îi face semn să intre.

Înainte de a-și scoate paltonul, el zice: este o onoare.

De fapt, înainte chiar de a spune bună ziua.

Un compliment care-i face plăcere Paulei.

Laudele sunt din ce în ce mai rare.

Ea aproape că nu mai cântă în public.

I s-a retras dreptul de a mai fi aplaudată.

Dar trebuie să continue să-și exerseze vocea.

Căci va reveni, cu siguranță.

Alfred se îndreaptă direct spre pian.

O ia înaintea Paulei, de parcă ar fi la el acasă.

Atinge instrumentul cu delicatețe și abia apoi își scoate paltonul.

Întoarce capul spre gazda sa și o privește fix în ochi.

După un moment de liniște, își începe monologul.

Trebuie să mă angajați, este necesar.

Înainte, la începutul carierei, cântați mai bine.

Rutina succesului v-a adormit.

Ultimul dumneavoastră disc este îngrozitor de mecanic.

Pot să v-o spun deschis, îi lipsește sufletul.

Sunteți renumită, dar asta nu e de ajuns.

O să fac din dumneavoastră cea mai mare cântăreață din lume.

Metodele mele sunt revoluționare, veți vedea.

Sau mai exact, veți auzi.

Continuă astfel câteva minute în șir, în fața Paulei, care-l privește uimită.

Cum îndrăznește?

Cum poate să apară aici și să facă astfel de afirmații?

Cu toate acestea, nu se înșală în totalitate.

Paula simte că legătura ei cu muzica a devenit una rațională.

Ce s-a întâmplat?

Să fie din cauza situației politice?

Sau poate a succesului care amorțește totul?

Deși acest bărbat venise să o ajute, ea își pierde încrederea.

Nimeni nu i-a mai servit atâtea adevăruri de multă vreme.

Alfred își asumă un risc considerabil.

Are nevoie neapărată de un loc de muncă.

Este un act de un curaj fantastic să i se adreseze astfel.

Ar putea să-l trimită înapoi de unde a venit.

Cine este el ca să o judece astfel?

Continuă să vorbească plimbându-se de colo până colo prin salon.

Cu mâinile la spate.

Oare se va opri vreodată?

Paula vrea să-l întrerupă și să-i zică: am înțeles ce vreți să spuneți.

Ar vrea, dar e imposibil.

S-ar zice că Alfred slobozește secole de cuvinte.

Pune mult suflet în această misiune care nu i-a fost încredințată încă.

Paula înțelege că nu trebuie să se enerveze.

Acest bărbat, oricât de neîndemânatic ar fi el, îi vrea binele.

Dorința lui era de a-i împărtăși convingerile sale.

Într-un final, ea ridică mâna pentru a-i face semn să tacă.

Nu-i nimic de făcut, el continuă să vorbească întruna.

Paula nu aude tot ce povestește el.

S-ar zice că suntem în miezul unei anecdote despre Bach.

În cele din urmă, el observă mâna ridicată.

Și atunci se oprește, subit.

Paula se simte epuizată de cele auzite.

Totuși, găsește puterea de a-i spune: începeți mâine-dimineață.

Vă aștept la ora zece.

2

Și astfel debutează o relație intensă.

În fiecare dimineață se întâlnesc lângă pian.

În tot acest timp, Albert îngrijește bolnavii.

Iar Charlotte se desenează pe ea însăși.

La Academie studiază autoportretul.

În prezent, Alfred reprezintă un adevărat divertisment pentru Paula.

Este încântător, excentric, incredibil de erudit.

Cei doi vorbesc ore în șir.

Profesorul este obsedat de mitul lui Orfeu.

De altfel e pe cale de a scrie o carte cu acest subiect.

Se gândește neîncetat la traversarea tenebrelor.

Cum se revine la haos?

Pentru a-și înțelege obsesia, trebuie să se întoarcă în trecut.

La doar optsprezece ani, el pleacă pe front.

Vrea să fugă, să dispară, dar este imposibil.

Viața unui om devine atunci viața unui combatant.

Iată-l confruntându-se cu tot ce e mai rău.

Cunoaște frica.

În picioare în mijlocul negurii, cu interdicția de a face cale întoarsă.

Toți dezertorii vor fi împușcați.

Norii sunt atât de joși.

Pământul răvășit emană izul trupurilor descompuse.

Peisajul este extrem de dezolant.

La fel ca Otto Dix, Alfred e de părere că este *opera diavolului.*

Un atac îi decimează regimentul.

Peste tot în jur zărește trupuri mutilate.

Și el trebuie să fie mort.

Și totuși, ceva continuă să tresalte în el.

Cu siguranță e inima lui, ascunsă în cel mai tainic cotlon al corpului său.

Urechile îl dor.

Explozia i-a perforat timpanele.

Cu toate acestea, i se pare că aude pe cineva strigând.

Sau un horcăit?

Alfred deschide ochii, așadar trăiește.

Zărește soldatul muribund de lângă el.

Implorându-l să-l ajute.

În acest moment, Alfred distinge niște prezențe.

Soldați francezi care se îndreaptă spre ei.

Probabil în căutarea posibililor supraviețuitori pe care să-i termine.

Nu-l poate ajuta pe celălalt.

Nu poate.

E imposibil.

Trebuie să-l lase așa.

Victimă a unei morți sigure.

Alfred se strecoară sub un cadavru.

Și își ține răsuflarea.

Cât timp a rămas astfel?

Imposibil de precizat.

O patrulă sfârșește prin a recupera răniții.

Alfred nu-și mai amintește de nimic.

Repatriat la Berlin, nu-și mai recunoaște nici măcar mama.

Și rămâne astfel timp de un an.

Anul 1919 nu există pentru el.

Nu mai poate vorbi, este internat de mai multe ori la sanatoriu.

Alături de alți tovarăși a căror viață a fost distrusă.

Lunile trec, iar el trebuie să lase infernul în urma lui.

Și mai ales să nu se mai întoarcă, asemenea lui Orfeu.

În mijlocul tenebrelor răsună atunci o melodie.

La început abia perceptibilă.

Este vocea sa care renaște.

Începe să cânte încet.

Muzica și viața se întrepătrund mai mult ca niciodată.

Și astfel Alfred s-a dăruit cântecului: pentru a supraviețui.

Așa cum te arunci în apă pentru a muri.

3

Alături de Alfred, Paula simte cum progresează.

Se lasă complet ghidată de el.

Și uneori maltratată.

El e în stare să o întrerupă în mijlocul unui lied.

Pentru a o certa din pricina tempoului greșit.

Atunci ea izbucnește în râs.

Își ia atât de în serios misiunea!

Cum să descrii ce simte el?

Să zicem că se simte în largul lui.

Ceva îl leagă de acest loc.

La drept vorbind, s-a îndrăgostit.

Îi scrie câteva rânduri înflăcărate Paulei.

Păi, nu vă mai gândiți la asta.

Vă place să fiți cu mine, dar nu mă iubiți.

Poate că ea nu se înșală.

Alfred este pur și simplu fericit să-și simtă inima bătând.

În acea zi, Charlotte se întoarce acasă mai devreme decât era prevăzut.

Vrea să-l cunoască pe celebrul profesor de muzică.

Maestrul și eleva nu o aud.

Paula scoate strigăte ciudate, în fața unui Alfred surescitat.

El ridică brațele, de parcă ar vrea să atingă tavanul.

Charlotte este surprinsă.

Mai mult, mai mult, mai mult! țipă Alfred.

Aproape că n-o aud, atât de strident e strigătul.

Charlotte își astupă urechile cu mâinile.

Nu îndrăznește să se arate, nici să-și facă simțită prezența.

Totuși, Paula o vede brusc și încetează să mai strige.

Ah, este Lotte a mea.

Vino, draga mea, vino.

Apropie-te să ți-l prezint pe domnul Wolfsohn.

Alfred, îmi poate spune Alfred.

Charlotte înaintează încet.

Atât de încet încât ai putea jura că nici nu se mișcă.

4

Odată cursul încheiat, Alfred intră în camera lui Charlotte.

Ea desenează la biroul ei, dar la sosirea musafirului se oprește.

El examinează încăperea în cel mai mic detaliu.

Așadar, studiați la Arte Frumoase?

Da.

Da: este primul cuvânt pe care i-l adresează acestui bărbat.

Alfred începe să-i pună o mulțime de întrebări.

Care sunt pictorii ei preferați?

Are o culoare preferată?

Îi place Renașterea?

Îi susține pe degenerați?

Merge des la cinematograf?

Vorbește prea repede, cuvintele i se învălmășesc în gură.

Pierdută, Charlotte amestecă răspunsurile.

Răspunde „mov“ când este întrebată dacă a văzut *Metropolis*.

Paula intră la rândul ei în cameră.

Dragul meu Wolfsohn, lăsați fata în pace.

O iubesc ca pe propriul copil, nu o mai bateți la cap.

Nu mă deranjează, răspunde Charlotte.

Foarte rar o vezi reacționând astfel.

De obicei șovăie îndelung.

Înainte de a da glas gândurilor.

Paula e surprinsă.

E geloasă?

Nu, nu e îndrăgostită de Alfred.

Dimpotrivă, e foarte bine că pe el îl interesează Charlotte.

Căci ea întâlnește așa de puțină lume.

Se apleacă asupra desenului său, aproape cu evlavie.

Așa că Paula părăsește încăperea pentru a-i lăsa singuri.

Alfred examinează schițele lui Charlotte.

O cuprinde teama.

Trupul său freamătă, dar din interior.

Aveți un talent peste medie.

Un compliment care poate părea puțin cam superficial.

Dar pe care Charlotte îl ia drept o încurajare.

Acest bărbat se află în camera ei și îi acordă atenție.

Un desen atrage privirea profesorului.

Ce ați reprezentat aici?

Este inspirat de un poem de Matthias Claudius.

Mă rog, dintr-un libret de Schubert.

Am ilustrat *Tânăra și Moartea.*

Alfred pare tulburat.

Înainte de a spune: tânăra și moartea suntem noi.

Charlotte pronunță cu blândețe cuvintele Tinerei:

Du-te! Ah! Du-te!

Departe de mine, schelet cumplit.

Sunt încă tânără, lasă-mă.

Nu mă atinge.

Iar Alfred răspunde, recitând textul Morții:

Dă-mi mâna ta, frumoasă și blândă creatură.

Vin ca prietenă, și nu ca să te pedepsesc.

Fii curajoasă, nu sunt crudă.

Vei dormi legănată de brațele mele.

Cei doi rămân o clipă în liniște.

Apoi, fără niciun cuvânt, Alfred iese din cameră.

Charlotte se ridică și se apropie de fereastră.

Un minut mai târziu, îl vede pe profesor în stradă.

Se va întoarce pentru a o vedea?

Nu, ce idee absurdă!

Trebuie s-o fi uitat deja.

A intrat, pur și simplu, pentru a o saluta.

O chestiune de politețe.

Felul lui de a-i privi desenele tot asta a reprezentat?

Un simplu moment de curtoazie?

Și totuși, părea sincer.

Nu știe, nu mai știe.

De la fereastră îl vede îndepărtându-se pe stradă.

Nu se întoarce, devine din ce în ce mai mic.

Ea încearcă să-l urmărească cu privirea cât mai mult posibil.

El dă din cap în timp ce merge.

S-ar putea crede că stă de vorbă cu el însuși.

5

Ieșind de la Academie, Charlotte pășește repede.

Barbara încearcă să o rețină, însă fără succes.

Rămâne singură, ceea ce o întristează.

De obicei, Charlotte știe să o asculte.

Urechile ei sunt depozitele perfecte pentru confidențele sale.

Îi relatează poveștile ei și despre sărutul lui Klaus.

Dar ea simte ceva ciudat.

Deși viața lui Charlotte pare tristă, uneori o invidiază.

Are în ea o forță emoționantă.

Să fie charisma celor singuratici?

Sau forța tristă transmisă de cei excluși?

Barbara are totul, mai puțin ceea ce este Charlotte.

Așa că fuge după ea.

Dar Charlotte a ajuns deja departe.

De îndată ce poate, încearcă să-și încrucișeze drumul cu al lui Alfred.

Ajungând prea târziu, ea se prăbușește în pat.

De când a intrat în camera ei, se simte supusă.

Supusă puterii privirii lui.

Pictează pentru el, pentru a primi aprobarea lui.

Se simte ca o proastă.

L-a revăzut deja de mai multe ori.

El s-a mulțumit să-i arunce un zâmbet fugar.

Fără a se obosi să se mai intereseze de persoana ei.

Oare interesul lui să nu fi durat decât o zi?

Poate că toate astea au o logică.

Dacă o țară te respinge, ce poți să speri de la un bărbat?

Atunci când nu se mai așteaptă la nimic, Alfred reapare.

Fără să bată la ușă, se autoinvită în cameră.

Ea înalță capul.

Sper că nu vă deranjez?

Nu, nu, visam.

Am o propunere pentru dumneavoastră, continuă el.

Tonul lui e grav, aproape autoritar.

Charlotte face ochii mari.

Știți, este delicat, începe el.

Am scris un text… să-i zicem… foarte personal.

Da, această carte vorbește doar despre mine.

Sunt de părere că o operă trebuie să-și dezvăluie autorul.

Mă rog, nu am nimic împotriva ficțiunii.

Dar toate astea sunt pentru purul amuzament.

Iar oamenii au nevoie să se distreze.

Este modul prin care se sustrag realității.

În fine, nu e important, înțelegeți?

Noi suntem cei care trebuie să hotărâm momentul propice haosului.

Și tot noi trebuie să-l alegem pe cel al morții, desigur.

Am libertatea de a mă purta irațional.

Și dumneavoastră la fel, nu-i așa?

Știu că nu o să mă dezamăgiți.

Îmi pun toate speranțele în dumneavoastră.

Alfred face o pauză.

Charlotte va face tot ce îi cere.

Prezența lui e de ajuns pentru ca fiecare moment să fie intens.

Aș vrea să-mi ilustrezi romanul, spune el într-un final.

Tutuind-o dintr-odată.

Fără a-i aștepta răspunsul, își ia geanta.

Și scoate un teanc de hârtii mâzgălite.

Charlotte apucă manuscrisul cu delicatețe.

Și parcurge rapid primele rânduri.

Când ridică privirea, el a și dispărut.

6

Charlotte citește de mai multe ori textul lui Alfred.

Își notează într-un carnet cuvintele-cheie.

El evocă timpul petrecut sub un cadavru.

Totul se poate uita, mai puțin obsesiile.

Numeroase scene par ieșite din tenebre.

Ea vede frumusețe în expresia fricii.

Oare nu este ea însăși permanent înspăimântată?

Când merge, vorbește sau respiră.

Este uimită de parcuri și de piscine.

Întreaga ei viață este un câmp de luptă.

O închisoare pentru sângele său.

Începe cu câteva crochiuri.

Timp de mai multe ore, zile, nopți.

Toată viața ei e pusă între paranteze.

Își dorește foarte mult să se ridice la înălțimea încrederii lui.

El i-a dat întâlnire.

Peste două săptămâni, la cafenea, în apropierea gării.

Astfel se vor vedea fără ca Paula să știe.

În ziua cu pricina, își dă cu puțin ruj pe buze.

O să râdă de ea?

De dorința ei de a fi feminină?

În cele din urmă se șterge la gură.

Înainte de a se machia din nou.

Nu știe ce trebuie să facă.

Pentru ca un bărbat să o considere frumoasă.

Nimeni nu o privește niciodată.

Sau poate că nu observă ea nimic.

Barbara i-a povestit despre Klaus, care o considera drăguță.

Sau de fapt nu, nu a zis drăguță.

A zis că fața ei exprimă multă vitalitate.

Dar ce înseamnă asta?

Pentru acest băiat, e un compliment.

El o găsește pe Barbara frumoasă, dar lipsită de caracter.

Totuși, Charlotte îl ia în râs.

Tot ce-și dorește ea este să-i placă lui Alfred.

Îl așteaptă la cafenea, în apropierea gării centrale.

Dându-și întâlnire aici, cei doi sfidează legea.

Stă jos, fixând cu privirea marele orologiu.

Alfred a întârziat.

Să fi uitat?

Să fi greșit ea ziua?

E imposibil ca el să nu vină.

Sosește într-un final, cu treizeci de minute mai târziu față de ora stabilită.

Și se îndreaptă rapid spre Charlotte.

Nici măcar nu a căutat-o cu privirea.

Ca și cum știa, instinctiv, unde este.

Nici nu se așază bine, că e gata să înceapă să vorbească.

Poate că își începuse deja fraza cu câteva clipe înainte.

Ridică brațul pentru a comanda o bere.

Charlotte e zăpăcită de apariția lui.

El întoarce capul când la dreapta, când la stânga.

De parcă ar fi fost atras de orice altceva în afară de ea.

Chelnerul aduce băutura, pe care Alfred o înghite pe dată.

Cu un singur gest, fără a respira între înghițituri.

Apoi se scuză pentru întârziere.

Charlotte spune că nu e nimic grav.

Dar el nu o ascultă.

Începe să vorbească despre Kafka.

Pur și simplu, o explozie de Kafka.

Charlotte, voiam să-ți împărtășesc revelația mea.

Întreaga operă a lui Kafka se bazează pe uimire.

Este tema lui principală.

Dacă îi citești cărțile cu atenție, vei descoperi uimirea.

Cu privire la transformare, la arestare, la el însuși.

Charlotte nu știe ce să răspundă.

Își pregătise ce să spună, câteva analize.

Era pregătită să vorbească despre romanul lui Alfred.

Dar nu despre Kafka.

În privința lui Kafka, nu își găsește cuvintele.

Din fericire, el îi cere să-i arate desenele.

Charlotte își scoate blocul mare de desen, plin cu foi.

Alfred e surprins de importanța lucrului efectuat.

Această fată sigur mă iubește, își spune.

Faptul i-ar putea oferi o satisfacție.

Dar astăzi, ceva îi înăbușă sentimentele.

Se află într-o stare de spirit jalnică.

Pur și simplu nu e momentul.

El aruncă o privire rapidă peste lucrările lui Charlotte.

Apoi pretinde că nu are timp să-și exprime părerea.

Modul lui de abordare i se pare umilitor.

De ce se comportă așa?

El care de obicei e atât de dulce și binevoitor.

Alfred se ridică și anunță că se retrage.

În trecere apucă mapa cu desene.

Ea nu are timp nici măcar să se gândească să se ridice.

El a plecat atât de repede.

Totul s-a terminat deja.

Ai fi zis că a fost doar schița unei întâlniri.

Charlotte rămâne singură, buimacă.

Iese clătinându-se din cafenea.

E atât de frig acum la Berlin.

Pe unde trebuie să meargă?

Nu mai recunoaște nimic.

Vederea i se încețoșează.

Din pricina lacrimilor care-i scaldă ochii.

S-ar putea arunca de pe un pod.

Și să moară în apa înghețată.

Suferința ei se transformă în pusee morbide.

Să moară, trebuie să moară cât mai repede posibil.

Deodată e străbătută de un sentiment ciudat.

Trebuie să afle părerea lui Alfred în legătură cu desenele.

Se putea supăra pe el, dar nu.

Părerea lui rămâne mai importantă decât însăși viața.

7

Zilele trec fără să primească nici cea mai mică veste.

Charlotte nu îndrăznește să o întrebe pe Paula despre data următorului curs.

Trebuie să aștepte, cuminte.

Oricum, Alfred va reveni.

Întoarcerea este traiectoria lui preferată.

În sfârșit, a sosit.

Charlotte se întoarce acasă și o aude pe Paula cântând.

Traversează încet salonul pentru a nu-i deranja.

Dar suficient de lent pentru a fi reperată.

Fericirea momentului o face amnezică.

Uită cu desăvârșire de dezamăgirea suferită în cafenea.

Nimic nu mai există, cu excepția extazului de a-l revedea.

Se așază pe pat ca o fată ascultătoare și așteaptă.

El deschide ușa camerei sale.

Ca întotdeauna, nu bate la ușă.

Între ei nu există frontiere.

Aș vrea să-mi cer scuze, zice el de îndată.

Pentru atitudinea mea brutală.

Ea ar vrea să-i răspundă că nu face nimic, dar nu poate.

Nu trebuie să aștepți nimic de la mine.

Mă auzi?

Charlotte își pleacă încet capul.

Dacă cineva mă grăbește, nu pot să dăruiesc nimic.

Libertatea e sloganul supraviețuitorilor.

Alfred atinge cu palma obrazul lui Charlotte.

Înainte de a-i spune: mulțumesc.

Mulțumesc pentru desene.

Sunt naive, aproximative, nefinisate.

Dar le ador pentru puterea promisiunii pe care o oferă.

Am simțit un fel de pierdere și totodată de incertitudine.

Poate chiar crochiul unei nebunii.

O nebunie dulce și docilă, inteligentă și politicoasă, dar reală.

Iată.

Ce voiam să-ți spun.

E un început frumos între noi.

Alfred pleacă strângându-i mâna.

A înțeles că Charlotte s-a dăruit în totalitate.

Pentru prima dată, desenele sunt dictate de necesitate.

Nu a executat, ci a trăit opera.

Este un moment fondator pentru tânăra fată.

Bărbatul pe care îl iubește a descris în cuvinte frenezia ei.

Scena pe care tocmai a trăit-o o îmbată.

Acum știe încotro să o apuce.

Știe unde să se ascundă, să se adăpostească de ură.

Poate recunoaște că se simte artistă?

Artistă.

Repetă acest cuvânt.

Fără a fi în realitate capabilă să îl definească.

Prea puțin contează.

Cuvintele nu au mereu nevoie de o destinație.

Ci sunt lăsate să poposească la hotarele senzațiilor.

Rătăcind fără țintă, în locul neliniștii.

Și tocmai în asta constă privilegiul artiștilor: să trăiască în confuzie.

Charlotte se învârte în cerc prin cameră.

Sare pe pat, râde prostește.

În acest moment, destinul îi pare fabulos.

Exagerarea pune stăpânire pe ea.

Sub forma unei febre.

O febră adevărată.

Charlotte e fierbinte.

Seara, tatăl ei este foarte îngrijorat.

Îi ia temperatura fiicei lui.

Și remarcă ritmul ciudat al pulsului ei.

Și atunci îi pune o mulțime de întrebări.

Ai ieșit îmbrăcată subțire?

Nu.

Ai mâncat ceva ce nu ți-a priit?

Nu.

Ești supărată?

Nu.

Te-a jignit cineva?

Nu, tată.

Charlotte îl calmează, spunându-i că se simte mai bine.

A fost o stare trecătoare, totul e sub control.

Liniștit, el își îmbrățișează fiica.

Și constată că nu mai are deloc temperatură.

Și totuși, ce fenomen ciudat!

După ce tatăl pleacă, fiica nu reușește să adoarmă.

Doar ea știe ce s-a petrecut în trupul ei.

Charlotte vrea să-l uimească pe Alfred, cu siguranță.

Dar speranțele ei sunt complexe.

După puternicul sentiment resimțit, e din nou străbătută de dubii.

Și-și petrece timpul disprețuindu-se.

Nu-i vine să creadă că poate suscita cu adevărat interesul cuiva.

Bărbatul își va da fără îndoială seama de mediocritatea ei.

Este evident.

O va străfulgera cu privirea.

Va izbucni în râs, demascându-i înșelătoria.

Vrea să se ascundă sub cuvertură.

Brusc, gândurile încurajatoare se transformă în temeri.

Este extrem de speriată la ideea de a-l revedea.

A-l revedea înseamnă a risca să-l dezamăgească.

Iar el o va abandona, hotărât lucru.

Și atunci ea va suferi.

Îi este atât de frică.

Asta înseamnă să iubești?

Când îl revede pe Alfred, se simte foarte posacă.

Trupul său găzduiește o armată întreagă de paranteze.

Ai zice că ești înconjurată de o barieră, constată el.

Așa că încearcă să o facă să râdă.

Încearcă absurdul, grotescul, lipsa de măsură.

Charlotte schițează un zâmbet.

O ușoară destindere a crispării ei.

Nimeni altcineva nu mai încearcă să o distreze.

De ani întregi, atmosfera este sumbră.

În fiecare seară, tatăl ei încearcă să ascundă umilințele de peste zi.

Paula se preface că reflectează la cariera sa.

La ziua în care va putea călători din nou.

În schimb, Alfred nu le seamănă deloc.

Este un om apărut de nicăieri.

Ai zice că nu trăiește în 1938.

Din nou i-a dat întâlnire într-o cafenea.

Este a doua oară când sfidează legea.

Nu au dreptul să se afle acolo, dar puțin le pasă.

Este un loc aparte.

Numeroase pisici se plimbă printre mese.

Și se freacă de picioarele clienților.

E o atmosferă de vis.

Cu fumul dens care se ridică din câteva trabucuri.

Cunosc toate pisicile de aici, spune Alfred.

Le-am botezat pe toate cu nume de muzicieni.

Acela e micuțul Mahler, iar acolo, marele Bach.

Uite-l și pe Vivaldi, cel care toarce.

Și, desigur, preferatul meu.

Beethoven.

O să vezi, e complet surd.

Strigă-l, oferă-i niște lapte, și nu se va întoarce.

Oarecum jenată, Charlotte încearcă să atragă pisica.

În zadar, nici nu se uită la ea.

Clipește, gata să adoarmă.

Alfred continuă să umanizeze pisicile.

Profită de asta pentru a-l readuce în discuție pe Schubert.

Și din nou evocă amândoi *Tânăra și Moartea.*

Este un cvartet care îi obsedează în egală măsură.

Alfred se lansează într-un monolog despre viața muzicianului.

Știi, Schubert nu prea avea succes la femei.

Era scund și se considera diform.

În ciuda a tot ce a compus, știa prea puține despre sex.

A murit aproape virgin.

Iar uneori asta se simte când îl asculți.

Melodiile sale ungurești sunt cele ale unui fecior.

La Schubert nu întâlnești pic de carne.

Și apoi s-a culcat cu o prostituată.

Care i-a dat o boală incurabilă.

Agonia lui a durat ani îndelungați.

Bietul Schubert, nu?

În sfârșit, acum are o pisică să-i poarte numele.

Este o formă de posteritate, totuși.

Charlotte e buimacă.

Se gândește la Schubert, desigur.

Însă o frământă o întrebare mai intimă.

Dar tu?

Eu ce?

Și tu, Alfred, ai cunoscut multe femei?

Femei…

Da, întâmplător am cunoscut.

Iată ce-i răspunde.

Într-o manieră evazivă.

Și apoi reia brusc.

Da, am întâlnit femei.

Nu-ți pot spune câte.

Dar toate au fost importante.

Așa ceva nu poate fi lipsit de importanță.

O femeie goală în fața mea.

O femeie care deschide gura.

Le-am respectat pe toate.

Chiar și pe cele din relațiile de scurtă durată.

9

Charlotte uită de restul lumii.

Neliniștea alor ei.

Când se întoarce acasă, tatăl o așteaptă în salon.

Se simte ușurat sau e furios?

Cu siguranță câte puțin din fiecare.

După o clipă, Albert începe să țipe.

Pe unde-ai umblat?

Te gândești și tu măcar puțin la noi?

La faptul că suntem îngrijorați, disperați?

Charlotte lasă capul în jos.

Știe că noaptea se poate întâmpla orice.

Dacă e singură, poate fi răpită.

Poate fi bătută, torturată, violată, ucisă.

Își cere scuze, dar nu reușește să plângă.

Se mulțumește să explice că visa.

Este primul alibi care-i vine în minte.

Paula se apropie pentru a detensiona situația.

Să nu ne mai faci așa ceva niciodată, îi spune ea.

Dacă vrei să visezi, atunci vino să visezi aici.

Charlotte promite că va fi mai atentă.

Dar asta nu e viață pentru o tânără.

Are douăzeci și unu de ani, ar vrea să fie liberă.

Chiar și cea mai mică respirație a ei trebuie planificată.

Orice improvizație îi este interzisă.

Dar de fapt nimic nu mai contează în seara asta.

E fericită.

Ar putea trăi și în închisoare atâta vreme cât el este acolo.

În momentul în care-și îmbrățișează tatăl, zâmbește.

Chipul lui Charlotte se luminează.

Încearcă să-și suprime un râs nebunesc.

Paula o privește fără să înțeleagă.

E pentru prima dată când o vede astfel.

De obicei, e atât de retrasă.

Acum câteva minute era gata să izbucnească în plâns.

Își cerea scuze cu cea mai mare sinceritate.

Care iată că acum se transformă într-un surâs.

Scuze.

Scuze, repetă Charlotte, fugind spre camera ei.

Paula și Albert se privesc, circumspecți.

Ca să nu spunem neliniștiți.

La urma urmei, nebunia este o poveste de familie.

10

Câteva zile mai târziu, se regăsesc în Wannsee.

Un loc magic din Berlin, cu trei lacuri.

Vremea închisă a alungat pe toată lumea.

În acest moment sunt singuri.

Iar Charlotte este liberă.

De astă dată i-a înștiințat: sunt acasă la Barbara.

Cei doi se așază pe o bancă interzisă.

Trupurile lor maschează inscripția.

NUR FÜR ARIER: doar pentru arieni.

Cu Alfred, Charlotte are curajul să încerce.

M-am săturat de epoca noastră, spune ea.

Epoca asta care nu se mai termină.

La câțiva metri de banca lor se află vila Marlier.

Ale cărei frumusețe și eleganță le admiră.

Pe 20 ianuarie 1942, marii conducători naziști se vor reuni aici.

Pentru o mică ședință de lucru prezidată de Reinhard Heydrich.

Istoricii o numesc *Conferința de la Wannsee.*

În două ore va fi pus la punct mecanismul de funcționare a Soluției finale.

Vor fi stabilite metodele de exterminare.

Iată, acum totul este clar.

Bine lucrat, domnilor.

E momentul să se destindă puțin atmosfera în salon.

Este servit un coniac foarte bun.

Care e degustat cu sentimentul datoriei îndeplinite.

Astăzi, bărbații prezenți la reuniune sunt imortalizați în fotografii.

Sunt nemuritori sau, mai degrabă, interziși uitării.

Vila a devenit un muzeu memorial.

Am vizitat-o pe un soare arzător, în iulie 2004.

Acolo se poate simți oroarea.

Masa lungă în jurul căreia se reuneau este înspăimântătoare.

Ca și cum obiectele înseși luaseră parte la săvârșirea crimei.

Locul este încărcat de-a pururi de teroare.

Așadar, asta înseamnă *să-ți fie frig la spate.* [2]

Până atunci nu înțelesesem niciodată această expresie.

Manifestarea fizică a unui obiect înghețat.

Care-ți străbate coloana vertebrală.

11

Alfred o ia de mână pe Charlotte.

Hai să ne plimbăm cu barca.

Dar o să plouă negreșit, răspunde ea.

Și ce dacă?

Oare ploaia e adevăratul pericol în Germania?

Se urcă în ambarcațiune.

Și plutesc în derivă de-a lungul lacului imens.

Cerul se întunecă așa cum penumbra pune stăpânire pe o încăpere.

Charlotte se întinde.

Încă mai gustă senzația plăcută oferită de mișcările apei.

Ar putea pluti astfel la nesfârșit.

Poziția ei îi amintește lui Alfred de o lucrare a lui Michelangelo.

O sculptură intitulată *Noaptea.*

Un ideal aflat chiar în fața lui.

Furtuna începe să se dezlănțuie.

Lumea se purifică prin tunete, spune el.

Apoi se apropie de ea pentru a o săruta.

Pierduți în îmbrățișare, nu aud.

Un bărbat le strigă să se întoarcă.

Sunt nebuni dacă rămân acolo în mijlocul potopului.

În cele din urmă, revin la realitate.

Barca e plină de apă.

Trebuie să ajungă repede la mal.

Charlotte încearcă să golească ambarcațiunea folosind căușul palmelor.

În timp ce Alfred vâslește.

Din fericire ajung la mal.

Și debarcă râzând.

Sub privirile consternate ale proprietarului bărcii.

Apoi părăsesc parcul în goană.

Ploaia îi transformă în fugari.

12

Ea acceptă să meargă la el acasă.

Intră uzi în locuința sărăcăcioasă.

Decorul nu are nicio importanță.

Pe jos se află grămezi de cărți.

El îi spune să se dezbrace ca să nu răcească.

Ea se supune, fără a sta prea mult pe gânduri.

Crezuse că îi va fi frică, dar dimpotrivă.

Își simte îndrăzneala sporind pe măsura dorinței.

El rostește: Charlotte.

De mai multe ori.

Ei îi place cum sună prenumele ei pe buzele lui.

Și încă o dată, Charlotte.

Stă în picioare, goală.

El coboară de-a lungul trupului ei, acoperindu-l de sărutări.

O plimbare pierdută între dulceață și supliciu.

Rătăcirile sale nebune sunt totuși atât de exacte.

Ele ating deja satisfacția sexuală.

Charlotte se arcuiește cu strigăte de plăcere.

Alfred, iubirea mea.

El se dezbracă la rândul lui.

Și se îndreaptă împreună spre pat.

Au trecut dintr-o lume într-alta.

Fără cea mai mică tranziție.

Anumite incertitudini sfârșesc prin evidențe.

Se înlănțuie și totul devine înțepător.

Aproape ca o arsură cauzată de poftă.

El o privește pe tânăra goală, care i se oferă.

Asemenea unei încercări la care te supune viața.

El poate să vorbească, să viseze, să cânte, să scrie, să creeze, să moară.

Dar acesta e singurul moment care merită suferința.

Viciul deghizat în inocență.

Restul nu are nicio importanță.

Alfred o știe din două perspective.

A artistului și a bărbatului.

Deși se simțea puternică, totul este un dezastru.

Corpul lui Charlotte începe să tremure.

Chipul îi este umbrit.

Trecutul își ia zborul.

Înspăimântat de dominația totală a prezentului.

Ea se abandonează, cu și mai multă dăruire.

Astfel se exprimă fericirea ei.

PARTEA A CINCEA

1

Anul 1938 este totodată cel al dezintegrării.

Ultimele speranțe ale lui Charlotte vor fi spulberate.

O așteaptă o umilință teribilă.

În fiecare primăvară, Academia de Artă organizează un concurs.

Pornind de la un subiect dat, elevii ilustrează o lucrare.

Este momentul fericit al anului.

Când se distribuie premiile și distincțiile.

Ludwig Bartning o admiră din ce în ce mai mult pe Charlotte.

E fericit că s-a zbătut ca ea să fie acceptată.

De câteva luni face progrese fulgerătoare.

Nu e vorba despre o îmbunătățire a tehnicii.

Desigur, desenul ei se rafinează, devine mai exact.

Dar este surprins de îndrăzneala protejatei sale.

Se abate de la orice exercițiu pentru a-și exersa propriul stil.

Unic, ciudat, poetic și totodată febril.

Desenul ei vorbește despre ce este ea.

Forța ei nu e vizibilă de la bun început.

Nota ei distinctivă se ascunde undeva, la adăpostul culorilor.

Brusc, privirea lui Ludwig este atrasă de ceva anume.

Sunt ani de când nu a mai văzut așa ceva.

Nimeni altcineva nu o știe, cu excepția lui.

Printre studenți se află un geniu.

Concursul este întotdeauna anonim.

Odată operele premiate, se dezvăluie autorul.

Profesorii sunt reuniți în jurul unei mese.

Se votează un tablou în unanimitate.

Măcar o dată, deliberarea a fost rapidă.

Momentul este întotdeauna emoționant.

Fiecare își face propriul pronostic.

Se vehiculează câteva nume.

Dar, în definitiv, nimeni nu știe cu certitudine.

Învingătorul a pus juriul în dificultate.

Nimeni nu recunoaște nicio trăsătură specifică vreunuia dintre elevi.

A sosit momentul să dezvăluie numele artistului.

Alături de desen se află și un plic.

Profesorul care tocmai l-a desfăcut tace.

Ceilalți se apleacă spre el: așadar?

El își privește colegii, ca pentru a intensifica suspansul.

Înainte de a anunța cu o voce lipsită de inflexiuni.

Premiul întâi este acordat lui Charlotte Salomon.

Neliniștea se instalează imediat.

E imposibil ca ea să primească acest premiu.

Ceremonia este urmărită de prea multă lume.

Se va spune că susținem evreii în școală.

Laureata însăși ar fi prea expusă.

Ar deveni imediat o țintă.

Și ar risca închisoarea.

Ludwig Bartning înțelege gravitatea situației.

Cineva propune: și dacă am vota din nou?

Nu, ar fi prea nedrept.

Putem să o privăm de premiu, dar nu de victorie.

Iată ce spune cel mai înfocat apărător al ei.

Se luptă pentru ea așa cum poate.

Faptul că o susține pe Charlotte îi poate fi fatal.

Totul se află, nimic nu poate fi tăinuit.

Curajul său este recompensat în cele din urmă.

Căci obține validarea premiului.

O oră mai târziu, o așteaptă pe Charlotte în holul cel mare.

Îi face semn cu mâna.

Ea se apropie, cu aceeași timiditate dintotdeauna.

El nu știe de unde să înceapă.

Ar trebui să fie un moment de bucurie.

Totuși, chipul lui e tulburat.

În cele din urmă, o anunță că a ieșit învingătoare.

Dar nu îi dă răgazul să-și exprime fericirea.

Atenuează impactul noutății comunicându-i decizia consiliului profesoral.

Nu va putea merge să-și ridice trofeul.

Charlotte este străbătută de două emoții contradictorii.

Una de bucurie, alta de suferință.

Admite că nu se poate arăta.

De doi ani este o umbră.

Dar astăzi este atât de nedrept.

El îi explică faptul că opera ei va fi recompensată.

Dar că altcineva va merge să ridice premiul.

Cine? întreabă Charlotte.

Nu știu, răspunde Ludwig.

Barbara.

Iată numele pe care îl propune Charlotte.

Barbara.

Barbara? Ești sigură? o iscodește el.

Absolut.

De ce ea?

Are deja totul, așa că trebuie să-i mai dăm ceva, se justifică Charlotte.

Trei zile mai târziu, Barbara suie pe estradă.

Pentru Charlotte urmează trei zile de plâns.

Blonda laureată este toată numai zâmbet.

Acceptă acest premiu care nu este al ei.

Fără a părea deloc stânjenită.

Ai zice că se crede a fi adevărata câștigătoare.

Le mulțumește părinților și prietenilor.

Ar trebui să mulțumească și țării, își spune Charlotte.

Care urmărește mascarada, umilită.

În mijlocul ceremoniei, ea fuge.

Ludwig o urmărește cu privirea.

Ar vrea să se ducă după ea, să o încurajeze.

Dar ea a plecat atât de repede.

Abia dacă aude zgomotul aplauzelor.

În momentul când iese din clădirea Academiei.

Se îndreaptă în goană spre apartamentul ei.

Odată ajunsă în cameră, rămâne nemișcată pe pat.

Apoi se ridică și-și mototolește desenele.

Pe unele le sfâșie.

Atrasă de gălăgie, Paula intră în cameră.

Ce faci?

Ce se întâmplă?

Nu mă mai duc niciodată la Academia de Artă, răspunde ea glacial.

2

Charlotte petrece zile întregi întinsă în pat.

Alfred se află în centrul fiecărui gând al ei.

Se transformă în obsesie.

Ceva mai târziu îi va desena chipul la infinit.

Sute de schițe ale iubitului său.

Și își va aminti totodată de toate vorbele lui.

Prezentul începe să ia forma permanenței.

După prima lor noapte împreună, a dispărut din nou.

Fără să dea nici cel mai mic semn.

Și nici cu mama ei vitregă nu mai ține cursuri.

Charlotte trebuie să-i accepte tăcerea.

Să nu aștepți niciodată nimic de la mine, i-a zis el.

Dar este greu.

E mai presus de puterile ei.

Se îmbracă pentru a ieși.

Își anunță mama vitregă că merge în vizită la o prietenă.

În continuare e periculos să iasă seara.

Poate fi controlată, desigur.

Dar riscul nu e atât de mare.

Uneori un surâs poate să țină loc de documente.

Mai ales când ai înfățișarea unei ariene.

Cum este cazul lui Charlotte.

Are părul șaten-deschis și ochii, de asemenea, deschiși la culoare.

Fără acest sânge impur, ar fi liberă să trăiască.

Ea colindă prin noaptea întunecată.

Până când ajunge la clădirea unde locuiește el.

Se ascunde în penumbră, cu sufletul măcinat de neliniște.

Nu vrea să urce, ci doar să-l vadă.

În plus, știe că nu ar ierta-o niciodată că se insinuează în viața lui.

I-a promis că nu o va face niciodată.

Că-i va respecta întotdeauna libertatea.

Dar de ce nu-i dă niciun semn de viață?

Poate că a mințit-o în legătură cu sentimentele lui pentru ea?

Noaptea petrecută împreună a fost oribilă și dezamăgitoare.

Iar el nu a îndrăznit să i-o spună.

Asta e, cu siguranță.

Nu poate fi altceva decât asta.

Poate că a uitat până și cum o cheamă.

El, care părea că adoră să rostească: Charlotte.

În acel moment, îi distinge prezența prin geamul ferestrei.

Simplul fapt de a-i zări umbra o bulversează.

Camera e luminată de o lumânare.

Alfred apare și dispare în ritmul mișcărilor sale.

Ceea ce conferă realității improbabilitatea unui vis.

Atunci, o silueta întrerupe scena.

O femeie pare să umble prin salon.

Caută ceva cu îndârjire.

Apoi, dintr-odată, se apropie de Alfred.

Lui Charlotte i se taie respirația.

Totuși, ea știe că Alfred este liber.

Nu i-a promis nicicând că îi va aparține.

Nu formează un cuplu.

Acele clipe au rămas în trecut.

Reîncepe să plouă.

Așa e întotdeauna: de îndată ce se apropie unul de celălalt, plouă.

Cerul se înnorează la fiecare întâlnire a lor.

Charlotte nu reușește să se miște pentru a se adăposti de ploaie.

Alfred pare îngrozitor de iritat.

O apucă pe femeie cu fermitate de braț.

Și o conduce spre ieșire.

Acum cei doi se află afară, la câțiva metri de Charlotte.

Tânăra îl imploră, dar ce?

Cu siguranță îi spune că e imposibil să plece pe o astfel de ploaie.

Alfred insistă, o împinge cu gesturi de nebun.

Ea se resemnează, plecându-și capul.

El rămâne nemișcat, eliberat, probabil.

După o clipă, Alfred întoarce capul.

Și o vede pe Charlotte.

Îi face semn să se apropie.

Ea traversează lent strada pustie.

Ce faci acolo? o întreabă cu răceală în glas.

El cunoaște răspunsul.

Voiam să te văd, nu mai aveam nicio veste de la tine.

Aveam de gând să-ți scriu, nu trebuia să te grăbești într-atât.

Ezită un moment înainte de a-i propune să urce.

Inima lui Charlotte bate cu putere.

Se va reîntoarce în regatul lui.

În această cameră mizeră.

Unde poate că va face din nou dragoste cu ea.

Pentru moment, se așază pe marginea unui scaun.

Cuprinsă se sfială.

Se scuză că a încălcat regula stabilită de comun acord.

Simte că e foarte deranjat.

N-ar fi trebuit să vină pentru nimic în lume.

Din vina ei, totul s-a sfârșit.

S-a născut pentru a-i strica lui toate bucuriile.

Atunci, de ce se compromite și mai mult întrebându-l:

Și acea femeie?

Nu-mi pune întrebări, Charlotte.

Niciodată, înțelegi?

Niciodată.

Dar de data asta am să-ți răspund.

Acea femeie e logodnica mea.

A venit doar să-și ia lucrurile, atâta tot.

Părea că suferă, răspunde Charlotte.

Și ce dacă?

Acum trebuie să mă ocup și de suferința altora?

După o vreme, adaugă: să nu mai faci asta niciodată.

Ce?

Să vii aici astfel.

Dacă mă presezi, mă pierzi.

Iartă-mă, iartă-mă, repetă ea.

Înainte de a îndrăzni din nou: dar o iubești?

Pe cine?

Păi, pe femeia asta…

Nu mă întreba nimic.

Nu e timp în viață pentru astfel de scene.

Dacă vrei să știi totul, ne despărțim.

A venit să caute o carte pe care a uitat-o.

Dar dacă aș fi fost cu ea, lucrurile nu s-ar fi schimbat cu nimic.

Charlotte nu mai înțelege ce vrea el să spună.

Dar nu are nicio importanță.

Știe doar că se simte bine cu el, aici.

De câte ori încercăm acest sentiment?

O dată, de două ori, poate niciodată.

Ea tremură de frig.

Îi clănțăne dinții.

În cele din urmă, el se apropie pentru a o încălzi.

3

Care a fost logica tăcerii lui?

Din moment ce pare încântat de ideea de a o revedea?

Petrece clipe îndelungate privind-o.

Am putea crede că el a pus la cale acest moment.

Că a făcut tot posibilul pentru a o reîntâlni.

E de neînțeles.

Charlotte se pierde într-un labirint de analize inutile.

Care nu servesc la nimic.

Ea vrea doar să se ofere, și nimic mai mult.

El este mai brutal decât data trecută.

O trage de păr cu pasiunea unui îndrăgostit.

Charlotte deschide gura.

Și-i poposește pe pieptul iubitului.

Energia pe care o pune în actul de a-i oferi plăcere îl emoționează.

Acum îi place la nebunie.

E plină de speranțe.

Pare a ști foarte bine ce îi place lui.

Charlotte adoarme fericită.

El continuă să o privească, un copil sălbatic acum îmblânzit.

Trebuia deci să supraviețuiască pentru acest moment.

Alfred își afundă fața în părul lui Charlotte.

O imagine își croiește drum în mintea lui.

Cea a unui tablou de Munch:

Cap de bărbat în părul unei femei.

Rămâne astfel o clipă, înainte de a se ridica.

Se îndreaptă spre masa lui de lucru și începe să scrie.

Poezii sau pur și simplu fraze disparate.

Câteva pagini inspirate de frumusețe.

Charlotte se trezește.

Să fi auzit vacarmul gândurilor amantului ei?

Se apropie de cuvintele scrise.

Alfred îi spune: sunt pentru tine.

Trebuie să le citești imaginându-ți că asculți muzica lui Schubert.

Da, da, da, zice ea, gândindu-se la *Impromptus.*

Începe să citească, iar cuvintele își croiesc drum spre ea.

Nu trebuie ca cititorul să iasă întotdeauna în întâmpinarea frazelor.

Mai ales ale lui Alfred, puternice și de neîmblânzit.

Charlotte o subliniază mintal pe fiecare dintre ele.

El vorbește despre ea și despre el, e povestea unei lumi.

Este Impromptu în sol bemol major de Schubert.

Sunt bemolul celor singuratici și majorul certitudinilor.

Ea încearcă să apuce o pagină, dar Alfred o împiedică.

El ia toate foile și le aruncă în foc.

Charlotte strigă.

De ce?

Brusc.

Într-o secundă.

După ce i-a luat ore întregi să le scrie.

Ea plânge.

E disperată.

Nimeni nu i-a mai scris niciodată asemenea cuvinte.

Care iată că acum nu mai există.

El o ia în brațe.

Îi spune că există, că vor exista întotdeauna.

Nu sub formă materială.

Ci în amintire.

Vor exista alături de muzica lui Schubert.

Muzica pe care nu o auzim, dar care este acolo.

El continuă să-i explice frumusețea gestului.

Important e că aceste cuvinte au fost scrise.

Restul nu contează.

Nu mai trebuie să le lăsăm dovezi acestor câini.

Trebuie să ne păstrăm cărțile și amintirile în noi înșine.

4

În acel moment, în Franța se trezește un om.

Se privește în oglinda din camera sa.

A trecut mult timp de când nu se mai recunoaște.

Abia dacă poate spune cum îl cheamă: Herschel Grynszpan.

Evreu polonez în vârstă de 17 ani, exilat, care trăiește la Paris.

Tocmai a primit o scrisoare disperată din partea surorii sale.

Toată familia a fost expulzată.

Trebuie să-și părăsească țara, pe nepusă masă.

S-au reunit într-o tabără de refugiați.

De prea multă vreme, viața lui Grynszpan nu mai e altceva decât umilință.

Duce o viață de șobolan, consideră el.

Așa că, în dimineața de 7 noiembrie 1938, el scrie:

Trebuie să protestez pentru ca lumea întreagă să-mi audă strigătul.

Înarmat cu un pistol, el intră în Ambasada Germaniei.

Pretextând că are o întâlnire, el intră în biroul unui consilier.

Mai târziu se va zvoni că a fost vorba despre o reglare de conturi.

O poveste intimă, de natură sexuală, care a luat o turnură greșită.

Dar ce importanță are?

În acest moment nu contează decât ura.

Cel de-al treilea consilier, Ernst vom Rath, e alb ca varul.

Nu există niciun dubiu cu privire la hotărârea tânărului.

Și totuși, cel care vrea să-l ucidă tremură.

Are mâinile umede.

Scena pare să se prelungească la nesfârșit.

Dar nu.

Acum trage.

Îl împușcă pe german de la mică distanță.

Trage de mai multe ori la rând.

Capul consilierului se lovește de birou.

Spărgându-se în dreptul tâmplei.

Sângele curge pe parchet.

În jurul atacatorului se formează o băltoacă roșie.

Polițiștii intră.

Ucigașul nu încearcă să fugă.

Vestea se răspândește imediat prin Berlin.

Führerul e apucat de o furie de nedescris.

Trebuie să se răzbune imediat.

Cum a îndrăznit?

Stârpiți-l imediat pe parazitul acesta.

Dar apoi se răzgândește.

Nu pe el.

Ci pe toți.

E o rasă întreagă.

Care se răspândește.

Toți evreii se fac vinovați de moartea lui vom Rath.

Mânia se amestecă cu bucuria.

Cea a represaliilor.

Atacul este total.

Și astfel începe *Noaptea de cristal.*

Din 9 spre 10 noiembrie 1938.

Cimitirele sunt profanate.

Bunurile evreilor sunt distruse.

Mii de magazine sunt pustiite.

Iar mărfurile sunt furate.

Unii sunt obligați să cânte în fața sinagogilor în flăcări.

Apoi li se dă foc la barbă.

Alții sunt uciși în bătaie pe scenele teatrelor.

Unde cadavrele sunt îngrămădite unele peste altele ca niște gunoaie.

Mii de oameni sunt închiși în lagăre.

Mii.

Printre care și tatăl lui Charlotte.

5

Familia Salomon mănâncă în liniște.

Cineva bate la ușă.

Charlotte își privește tatăl.

Fiecare zgomot reprezintă o amenințare.

Nu poate fi altfel.

Toată lumea rămâne așezată la masă.

Nemișcată, imobilizată de frică.

Cineva bate din nou la ușă.

Loviturile sunt mai insistente.

Trebuie să facă ceva.

În caz contrar, vor forța ușa.

Într-un final, Albert se ridică.

Își fac apariția doi bărbați în costume închise la culoare.

Albert Salomon?

Da.

Vă rugăm să ne urmați.

Unde mergem?

Nu puneți întrebări.

Pot să-mi iau câteva lucruri?

Nu va fi necesar, grăbiți-vă.

Paula încearcă să intervină.

Albert îi face semn să tacă.

E mai bine să evite problemele.

La cea mai mică neplăcere, vor trage.

Nu-l vor decât pe el, asta e.

Cu siguranță pentru un interogatoriu.

Nu va dura mult.

Își vor da seama că este erou de război.

Și-a vărsat sângele pentru Germania.

Albert își pune paltonul și pălăria.

Și se întoarce pentru a-și săruta soția și fiica.

Nu mai trageți de timp!

Sărutările sunt date pe fugă, ca furate.

Părăsește apartamentul fără o ultimă privire în urmă.

Charlotte și Paula se strâng în brațe una pe cealaltă.

Nu știu de ce l-au luat.

Nu știu unde îl duc.

Nu știu pentru cât timp.

Nu știu nimic.

Kafka a descris asta în *Procesul.*

Eroul, Joseph K., este arestat fără niciun motiv.

La fel ca Albert, el preferă să nu opună rezistență.

Singura atitudine înțeleaptă este să te acomodezi cu starea de fapt.

Așadar, asta este.

Este „starea de fapt".

Nu e nimic de făcut împotriva stării de fapt.

Dar până unde merge această stare?

Procesul pare iremediabil.

Totul este scris deja în roman.

Joseph K. va fi ucis ca un câine.

De parcă *rușinea trebuia să-i supraviețuiască.*

6

Fără nicio explicație, Albert este închis la Sachsenhausen.

Un lagăr de concentrare din nordul Berlinului.

Este cazat într-o încăpere înghesuită, alături de alți bărbați.

Pe unii, Albert îi recunoaște.

Schimbă câteva cuvinte între ei pentru a se îmbărbăta.

Se bucură de scenele jalnice de optimism.

Dar nimeni nu mai crede.

Situația a ajuns mult prea departe acum.

Îi lasă să crape, fără mâncare și fără băutură.

De ce nu vine nimeni să-i vadă?

Cum pot fi tratați astfel de înșiși compatrioții lor?

După ore îndelungate, câțiva ofițeri își fac apariția.

Deschid lagărul.

Se aud câteva proteste.

Protestatarii sunt imediat imobilizați.

Apoi sunt duși într-un alt colț al lagărului.

Și nu vor mai fi văzuți niciodată.

Prizonierilor li se explică faptul că vor fi interogați.

Trebuie să se așeze în rând.

Și astfel așteaptă câteva ore, în picioare, în frig.

Unii sunt prea bătrâni sau prea bolnavi pentru a rezista.

Cei care cad sunt transportați în altă parte.

Nici ei nu vor mai fi văzuți vreodată.

Deocamdată naziștii nu fac execuții în plină zi.

Cei care opun rezistență și cei slabi sunt duși în curtea din spate.

Albert se află la mijlocul șirului de bărbați demni.

Da, sunt demni.

Se simte dorința lor de a nu da satisfacție durerii pe lângă toate celelalte.

Este singurul lucru pe care-l poți păstra.

Atunci când nu mai ai nimic.

Dorința de a rămâne în picioare.

Sosește rândul lui.

Se află față în față cu un tânăr care i-ar putea fi fiu.

Ești medic, pufnește el.

Da.

Nu mă miră, o adevărată meserie de evreu.

Aici vei înceta să mai pierzi vremea, trântor jegos!

Cum de-l poate acuza pe el de trândăvie?

A muncit toată viața ca un condamnat.

Pentru progresul medicinei.

Dacă rahatul ăsta nu o să moară de ulcer, va fi datorită lui.

Albert coboară privirea, e prea mult de suportat.

Uită-te la mine! strigă tânărul nazist.

Uită-te la mine când îți vorbesc, vierme!

Albert înalță capul ca o marionetă.

Ia foaia de hârtie care i se întinde.

Pentru a citi numărul dormitorului comun și pe cel de înregistrare.

Nu mai are dreptul să poarte un nume.

Primele zile sunt groaznice.

Albert nu este obișnuit cu munca fizică.

E extenuat, dar știe că trebuie să reziste.

A cădea înseamnă a risca să plece.

Să plece spre acel loc de unde nimeni nu se mai întoarce.

Epuizarea îi afectează capacitatea de a gândi.

Sunt momente în care nu mai știe nimic.

Nu mai știe unde se află, nici cine e.

Ca atunci când te trezești dintr-un coșmar.

Și ai nevoie de câteva secunde pentru a discerne realitatea.

Albert rămâne ore întregi în această stare.

În care conștiința rătăcește.

În schimb, Charlotte și Paula sunt epuizate de luciditate.

Frământate de absența veștilor.

La fel ca sute de alte femei, ele se duc la comisariat.

În fața clădirii, protestul feminin prinde amploare.

Unde ne sunt soții?

Unde ne sunt tații?

Vă implorăm să ne dați informații.

Vă rugăm insistent să ne oferiți o dovadă că mai sunt în viață.

Charlotte reușește să intre într-un birou.

A adus cu ea o pătură călduroasă.

Aș vrea să i-o dau tatălui meu, imploră ea.

Ofițerii se abțin să nu izbucnească în râs.

Cum îl cheamă? întreabă într-un final unul dintre naziști.

Albert Salomon.

Prea bine, acum poți să pleci, ne ocupăm noi de asta.

Dar aș vrea să i-o duc eu, vă rog.

E imposibil.

Pentru moment, vizitele nu sunt permise.

Charlotte știe că nu trebuie să insiste.

Pentru ca pătura să ajungă la tatăl ei, trebuie ca ea să tacă.

Așa că pleacă în liniște.

Câteva clipe mai târziu, ofițerii se amuză.

Vai, ce drăguț!

O evreică micuță care vrea să aibă grijă de tăticul ei iubit.

Ha…ha…ha… rânjesc ei.

Ștergându-și cizmele pline de noroi pe pătură.

Săptămânile trec.

Se aud cele mai sumbre zvonuri cu privire la soarta deținuților.

Se vorbește despre sute de morți.

În continuare, Paula și Charlotte nu au nicio veste.

Oare Albert mai trăiește?

Cântăreața face tot posibilul ca să-și elibereze soțul.

Încă mai are câțiva admiratori în rândul naziștilor.

Vor vedea cum o pot ajuta.

E complicat, nimeni nu e eliberat.

Vă rog, vă implor.

Stăruie ea fără încetare.

În zilele de insuportabilă așteptare, Alfred le este alături.

Le distrează cum poate.

De îndată ce Paula se întoarce cu spatele, o ia în brațe pe Charlotte.

Dar și el e frământat de angoasă.

Arestările i-au vizat înainte de toate pe cei din elită.

Intelectualii, artiștii, profesorii, medicii.

În curând se vor lega și de cei fără funcții importante.

Atunci el va fi în prima linie.

Toată lumea încearcă să fugă.

Dar unde?

Cum?

Granițele sunt închise.

Doar Charlotte ar putea pleca.

Înainte de douăzeci și doi de ani e posibil.

O ieșire din teritoriu nu necesită pașaport.

Îi mai rămân câteva luni.

Bunicii sunt la curent cu ultimele evenimente.

În scrisorile lor o imploră pe Charlotte să li se alăture.

Aici, în sudul Franței, e paradisul.

Nu mai poate rămâne în Germania.

Devine mult prea riscant.

Paula e de aceeași părere.

Dar Charlotte nu poate pleca așa.

Fără să-și revadă tatăl.

La drept vorbind, asta e doar o scuză.

Decizia ei e luată.

Nu va pleca niciodată.

Pentru simplul motiv că nu-l va părăsi niciodată pe Alfred.

Eforturile Paulei au sfârșit prin a fi recompensate.

După patru luni, Albert este eliberat din lagăr.

Se întoarce acasă, dar nu mai este același.

Îngrozitor de slab, cu privirea rătăcită, se întinde pe pat.

Paula trage perdelele și îl lasă să doarmă.

Charlotte e sub imperiul șocului.

Rămâne alături de el ore întregi.

Luptând pentru a nu se lăsa copleșită de disperare.

Respirația greoaie a tatălui o neliniștește.

În timp ce îl veghează, e cuprinsă de un sentiment ciudat.

Puterea de a-l proteja împotriva morții.

Încet, el își recuperează forțele.

Dar aproape că nu mai vorbește.

Doarme toată ziua.

El, căruia îi plăcea atât de mult să rămână treaz și să lucreze noaptea.

Într-o dimineață, când deschide ochii, o cheamă pe soția lui.

Paula vine îndată.

Ce e, iubirea mea?

El deschide gura, dar nu scoate niciun sunet.

Nu reușește să spună ce vrea.

Într-un final, emite un sunet, iar acesta e un prenume: Charlotte…

Ce e cu Charlotte?

Charlotte… trebuie… să plece.

Paula știe că aceste vorbe îi fac rău.

Are nevoie de fiica lui alături de el mai mult ca niciodată.

Dar acum știe că nu mai e nicio speranță.

A experimentat oroarea în rândul întâi.

Trebuie să fugă, repede.

Cât încă mai e posibil.

8

Desigur, Charlotte refuză.

Nu vrea să plece, nu poate.

Ei insistă, nu mai e timp de pierdut.

Nu, nu vreau să vă las singuri, repetă ea.

De îndată ce vom face rost de acte false, vom veni după tine, o asigură ei.

Nu, nu vreau, nu, nu vreau.

Paula și Albert nu înțeleg.

Doar Alfred știe adevărul.

Atitudinea ei i se pare absurdă, exagerată.

Nicio iubire nu merită să-ți riști viața, crede el.

Iar aici nu-i așteaptă decât moartea.

Charlotte nu ascultă.

Nu face decât cum îi dictează mintea sau, mai bine zis, sufletul.

Repetă fără încetare: nu pot să te părăsesc.

Ar fi o suferință groaznică, înțelege cât de mult te iubesc.

El îi ia mâinile într-ale sale.

Desigur că o înțelege.

Adoră temperamentul ei înflăcărat și pasionat.

Frumusețea unei iubiri mai puternice decât teama.

Dar aici nu mai e vorba de așa ceva.

Nu-i mai rămâne altceva decât să o amenințe.

Dacă nu pleci, nu vom mai fi împreună.

Îl cunoaște atât de bine pe Alfred.

Nu sunt vorbe în vânt.

Dacă nu fuge, el va dispărea din viața ei.

Este singurul șantaj care poate avea efect asupra ei.

Îi promite la rândul lui că o va urma în sudul Franței.

Dar cum o să procedezi?

Am contactele mele, o liniștește el.

Cum să-l creadă?

Nu mai suportă.

Nu vrea să-și abandoneze viața.

Aici s-a născut.

De ce să înfrunte o altă suferință?

Preferă să moară decât să plece.

Se gândește serios la asta.

Tatăl ei o cheamă la el.

O ia încet de mână.

Și repetă: te rog, trebuie să pleci.

O lacrimă i se prelinge la colțul ochiului.

E pentru prima dată când își vede tatăl plângând.

Chipul său îi trădează șovăiala.

Charlotte își scoate batista ca să-i șteargă lacrima.

Brusc, Albert se gândește la Franziska.

Această scenă este imaginea în oglindă a întâlnirii lor.

Când ea și-a scos batista pentru a-i șterge nasul.

În timp ce el se afla în mijlocul unei operații, aproape de câmpul de luptă.

Cele două scene răsună în mintea lui.

Mama și fiica, reunite printr-un simplu gest.

Și atunci el înțelege că este mișcarea finală.

Prin *acest gest*, Charlotte acceptă să plece.

9

Există modalități practice pentru a organiza fuga.

Paula le cere bunicilor să scrie cărți poștale false.

Pot să pretexteze că bunica e pe moarte.

Foarte bolnavă, ea vrea să-și revadă nepoata.

Înarmată cu această dovadă, Charlotte se prezintă la consulatul francez.

Și obține o viză pentru câteva zile.

Gata, documentele sunt în regulă.

Petrece ultimele ore într-o atitudine mecanică.

Rămâne nemișcată în fața valizei.

O valiză micuță, alibi al unei scurte călătorii.

Nu poate lua cu ea decât foarte puține lucruri.

E obligată să-și sorteze amintirile.

Ce carte să-și aleagă?

Ce desen?

În cele din urmă, decide să ia cu ea un disc de-ale Paulei.

O versiune a operei *Carmen,* care îi place enorm.

Și care îi trezește amintiri plăcute.

Se duce singură la cimitir ca să-și ia rămas-bun de la mama ei.

Luni întregi crezuse că a devenit înger.

Și și-o imaginase zburând pe cerul Berlinului.

Cu aripi de dorință.

Acum totul s-a sfârșit.

Charlotte a dat nas în nas cu realitatea.

Cerul este gol.

Iar trupul mamei sale se descompune aici.

Acest mormânt îi adăpostește osemintele.

Își amintește măcar de căldura corpului ei?

Când o ținea în brațe.

Pentru a-i cânta.

Nu, nimic nu mai pare să fi existat vreodată.

Cu excepția primelor amintiri, legate chiar de acest loc.

Când își citea prenumele pe mormântul mătușii sale.

Charlotte, prima Charlotte.

Iată-le pe cele două surori reunite pentru totdeauna.

Ea depune un trandafir alb pe fiecare stelă.

Și pleacă.

În fața tatălui, plânge.

E prea slăbit ca să o însoțească la gară.

Se îmbărbătează cu expresia *în curând*.

În curând se vor revedea.

În curând totul va fi bine.

Tatăl ei este foarte pudic.

Se simte stânjenit în fața momentelor de tandrețe.

Dar în acea zi inspiră profund parfumul fiicei sale.

Ca și cum ar vrea să păstreze o comoară.

Și să o ascundă cât mai mult posibil în el însuși.

Charlotte își îmbrățișează îndelung părintele.

Îi lasă o urmă.

Nu de ruj.

Ci de buze apăsate cu putere pe obraz.

10

Pe peronul gării patrulează numeroși polițiști.

Aflată între Paula și Alfred, Charlotte trebuie să-și ascundă emoțiile.

O manifestare exagerată ar atrage priviri.

Iar cei trei ar fi luați la întrebări.

De ce plânge atât tânăra asta?

Doar nu pleacă decât pentru o săptămână, nu-i așa?

Așa că nu trebuie să pună planul în pericol.

Trebuie să rămână demnă și dreaptă.

Să-și sfâșie inima cu dezinvoltură.

Charlotte ar vrea să-și strige suferința.

E imposibil.

Lasă totul în urmă.

Pe tatăl său, pe Paula, mormântul mamei.

Își părăsește amintirile, viața, copilăria.

Și mai ales, îl părăsește pe el.

Marea, unica ei iubire.

El, care e totul pentru ea.

Amantul și sufletul ei.

Alfred își ascunde cu greu tulburarea.

De obicei atât de vorbăreț, acum tace.

Ceea ce simte e prea inedit pentru a putea fi descris în cuvinte.

Aburul emanat de tren începătoșează scena.

Peronul gării seamănă cu malul unui râu mai mult ca niciodată.

Decorul ideal pentru ultima lor întâlnire.

Alfred își apropie buzele de urechea lui Charlotte.

Ea crede că-i va șopti: te iubesc.

Dar nu.

Îi șoptește o frază mult mai importantă.

O frază la care ea se va gândi neîncetat.

Care va fi esența obsesiei sale.

Să nu uiți niciodată că eu cred în tine.

PARTEA A ȘASEA

1

Charlotte privește peronul dispărând în urma ei.

Cu capul scos pe fereastră, în bătaia vântului.

În compartiment se aude o voce seacă.

Domnișoară, ați putea să închideți geamul?

Charlotte se supune, apoi se așază la locul ei.

Se abține să nu plângă în timp ce privește peisajul defilând în fața ochilor.

Unii pasageri îi vorbesc, ea le răspunde expeditiv.

Face tot posibilul ca să împiedice conversația.

Trebuie să pară nepoliticoasă, poate chiar arogantă.

Puțin contează ce cred ceilalți.

Nu mai are nicio importanță.

La granița franceză, îi sunt controlate documentele.

Este interogată cu privire la motivele călătoriei.

Mă duc în vizită la bunica mea bolnavă.

Vameșul îi adresează un surâs generos.

Nu e greu să joace rolul arienei drăguțe.

În pielea acestui personaj, totul este minunat.

Este o lume în care nimeni nu te scuipă în față.

Este universul Barbarei.

Vă iubim, vă stimăm, vă onorăm.

Curaj, îi urează chiar.

Trenul ajunge la Paris.

Timp de câteva secunde, ea este uimită.

De acest nume: Paris.

De ceea ce Franța promite.

Dar trebuie să fugă, ca să nu piardă celălalt tren.

În care își ocupă locul exact la timp.

Din nou, lumea încearcă să-i vorbească.

Dar ea le face semn că nu înțelege.

Acesta e avantajul de a fi străin.

Odată ce se află că nu vorbești limba.

Nimeni nu-ți mai adresează niciun cuvânt.

E fascinată de frumusețea câmpurilor pe care trenul le străbate.

În țara asta sunt mai multe culori, își spune ea.

Știe că mulți pictori au urmat acest drum.

Pentru a găsi lumina din sudul Franței.

Această lumină galbenă, încântătoare.

Oare va experimenta și ea aceeași senzație?

În timp ce un văl negru îi trece neîncetat prin fața ochilor.

Stomacul începe să o doară.

E surprinsă de trezirea la viață a trupului ei.

Dacă îi e foame, înseamnă că tot ce trăiește ea acum este real.

O vecină de compartiment îi oferă un măr.

Charlotte se aruncă asupra lui, înfometată.

Și-i mănâncă până și cotorul.

Femeia e surprinsă.

Nu se aștepta la un asemenea apetit.

Charlotte aproape că îi inspiră teamă acum.

Din cauza unui măr mâncat prea repede.

Ajunsă la Nisa, Charlotte se informează la ghișeu.

Arată biletul: Villefranche-sur-Mer.

I se indică un autobuz, iar ea se instalează în față.

Se teme să nu se rătăcească, să nu coboare la stația greșită.

Își prezintă din nou biletul, de data aceasta șoferului.

Treizeci de minute mai târziu, el îi face semn că a ajuns.

Ea coboară spunând în franceză: *merci*.

Odată rămasă singură, repetă în minte: *merci*.

E o senzație plăcută să folosească o altă limbă.

Mai ales din moment ce a ei este pe moarte.

Exilul nu este doar o chestiune de loc.

Acest *merci* o pune la adăpost.

Cere din nou informații unei femei.

Aceasta cunoaște foarte bine casa lui Ottilie Moore.

Ca de altfel fiecare locuitor, desigur.

Bogata americancă este renumită în zonă.

Căci adăpostește numeroși orfani.

Le oferă cursuri de dans sau chiar de circ.

Charlotte nu trebuie decât să urmeze acest drum cu serpentine.

Și o va găsi cu ușurință.

E cald, drumul e abrupt.

Sunt ultimele eforturi ale lungului ei periplu.

În curând își va îmbrățișa bunicii.

Nu a putut să-i anunțe în ce zi va veni.

Vor fi surprinși de apariția ei.

A trecut atâta vreme de când nu i-a mai văzut.

S-au schimbat mult?

Pe ea mai ales, ei nu o vor mai recunoaște.

Au lăsat în urmă o adolescentă și iat-o acum femeie.

În ciuda tristeții, entuziasmul ei e imens.

În sfârșit, ajunge la Ermitage.

Este o locuință magnifică, situată pe munte.

Prevăzută cu o grădină care aduce cu un paradis.

Prin frunziș, Charlotte întrezărește copii alergând.

Totodată îi aude râzând.

Charlotte nu se simte încă în stare să sune la poartă.

Aici o așteaptă o viață complet nouă.

Îi e de ajuns să înainteze câțiva metri.

Pentru a se trezi în necunoscut.

Ceva o reține.

O forță venită de undeva din spatele ei

Are senzația că o strigă cineva.

Reținută în loc, ea se întoarce.

Și descoperă strălucirea magnifică a Mediteranei.

Charlotte n-a mai văzut niciodată ceva atât de frumos.

2

Câteva minute mai târziu, intră în grădină.

Și e înconjurată de copiii care se bucură de venirea ei.

Ottilie Moore le cere să se liniștească.

Trebuie să o lase pe Charlotte să se odihnească, e epuizată.

Vittoria Bravi, bucătăreasa, pregătește o limonadă.

În mijlocul acestei manifestări agitate, bunicii rămân nemișcați.

Bunica are lacrimi în ochi.

Charlotte se simte atrasă de vârtejul care o înconjoară.

Nu e obișnuită să răspundă la atâtea întrebări.

A avut o călătorie plăcută?

Ce mai face?

Dar părinții?

Și Germania?

Ea îngaimă că nu știe.

N-a mai vorbit deloc de aproape două zile.

Și apoi, nu are niciun pic de încredere.

Faptul că e privită o sperie cel mai tare.

Ceva o deranjează în mod special.

Se simte vinovată că se află aici.

Ottilie îi simte indispoziția.

Vino, Charlotte, îți voi arăta camera ta.

Părăsesc curtea împreună, sub privirile uimite ale celor din jur.

E la fel de melancolică, observă bunicul.

Înainte să adauge: exact ca mama ei.

Bunica îl străfulgeră cu privirea.

Sunt cuvinte pe care nu vrea să le audă.

Nu vrea să înțeleagă subînțelesul lor.

Și totuși, are dreptate.

Ea a fost frapată de acest fapt evident.

Charlotte seamănă incredibil de mult cu Franziska.

La chip, desigur, dar și în atitudine.

Exprimă o tristețe comună.

Ceea ce ar fi trebuit să fie o bucurie acum nu mai este.

Dimpotrivă, o anumită spaimă își face simțită prezența.

3

Charlotte doarme ore în șir.

Și se trezește în toiul nopții.

În această primă seară se plimbă desculță prin grădină.

Cămașa de noapte albă pe care o poartă îi dă senzația de libertate.

Cerul e albastru-deschis, aproape îngălbenit de stele.

Ea atinge copacii, inspiră mirosul florilor.

Apoi se întinde în iarbă.

În imensitatea cerului, vede chipul lui Alfred.

Cu nori în loc de gură.

Și atunci se lasă cuprinsă de dorință.

Zilele trec, iar Charlotte vorbește în continuare la fel de puțin.

Pare foarte rezervată.

Copiii o poreclesc *tăcuta*.

Ar vrea să se joace cu ea.

Pentru moment, ea acceptă doar să îi deseneze.

Ottilie e de părere că are un talent excepțional.

De fapt, și spune: avem un geniu printre noi.

Americanca o va încuraja neîncetat să picteze.

Îi va cumpăra tablourile pentru a o ajuta să trăiască din munca ei.

Și se va oferi să-i găsească hârtie în plin război.

Generozitatea acestei femei pare să nu cunoască limite.

În fotografiile care i-au supraviețuit, chipul ei e mereu zâmbitor.

Cu o tentă extravagantă în expresie.

La Villefranche-sur-Mer, lumea își amintește de ea.

În 1968, incredibila ei locuință a fost demolată.

Pentru a face loc uneia dintre locuințele așa-zise de prestigiu.

Grădina a fost parțial înlocuită de o piscină.

Numai cei doi pini mari au supraviețuit.

Cei care străjuiau balansoarul.

În jurul reședinței se află acum un zid înalt.

Care împiedică intrarea intrușilor.

Intrușii și scriitorii fascinați de Charlotte Salomon.

Cum să intri?

E imposibil.

Acest loc, odinioară atât de primitor, este de acum inaccesibil.

Un bărbat care mă vede holbându-mă ca un idiot se oferă să mă ajute.

Stăm puțin de vorbă, îl întreb cum îl cheamă.

Se numește Michel Veziano.

Când îi explic care este scopul căutărilor mele, nu pare deloc surprins.

Îmi povestește că un european a făcut aceeași anchetă ca și mine.

Da, folosește cuvântul european.

În urmă cu aproximativ trei sau patru ani.

Așadar, nu sunt singurul care o caută pe Charlotte.

Formăm o sectă răspândită.

Adepți epuizați pe care Michel îi salvează.

Nu reușesc să îmi dau seama dacă asta mă liniștește sau mă deranjează.

Cum se numește acest confrate?

Michel nu-și mai amintește.

Dar oare a existat cu adevărat?

Mi-ar plăcea să-i cunosc pe toți cei care o iubesc pe Charlotte.

În acest punct al reflecției mele, poarta se deschide.

O femeie iese din reședință cu mașina.

Îl părăsesc pe Michel pentru a mă duce să o cunosc.

Bună ziua, doamnă. Sunt scriitor…

Ea știe cine e Ottilie Moore, căci locuiește aici din 1968.

Dar când mă vede grăbit să o iau la întrebări, se enervează.

Nu, nu trebuie să mai rămâneți!

Și, în plus, paznicul nu vă va lăsa să intrați!

Plecați, nu aveți ce căuta aici!

Este o femeie în vârstă, acră, speriată, imbecilă.

Îi vorbesc blând.

Aș vrea să mă plimb doar cinci minute prin grădină.

Îi arăt o carte cu fotografii de epocă.

Ea nu vrea să o privească.

Plecați, plecați, altfel chem paznicul!

Nu înțeleg.

Este atât de ostilă.

Decid să renunț.

Nu are o importanță deosebită.

La urma urmelor, aici nu mai supraviețuiește nimic din trecut.

Dar, grație acestei femei, am putut să iau un ușor contact cu anul 1943.

Ce straniu, la urma urmelor.

Căci aici ura o va izbi curând pe Charlotte.

4

Charlotte petrece ore întregi în așteptarea lui Alfred.

Își imaginează fără încetare momentul în care va sosi iubitul ei.

Ca un zeu care-și face apariția din neant.

Însă el nu vine.

Pentru a-i menține amintirea vie, ea reface în minte conversațiile lor.

Cuvânt cu cuvânt, totul este intact în memoria ei.

Precizia ei e memoria inimii.

Cine poate cunoaște disperarea lui Charlotte?

E o tânără singură cu demonul ei.

Uneori surâde, pentru a fi lăsată în pace.

Ottilie Moore își face griji mai ales în privința bunicii.

Era mult mai veselă înainte.

Râdea adesea, părea curioasă să știe totul.

Îi cere lui Charlotte să o înveselească.

În măsura în care îi poți cere griului să lumineze negrul.

Bunica și nepoata se înțeleg.

Inimile lor bat la fel.

De parcă ar fi fost înfășurate într-o stofă.

Se zbat în surdină, fără a face gălăgie în trup.

În maniera vinovată în care respiră supraviețuitorii.

Se plimbă amândouă de-a lungul plajei.

Zgomotul valurilor le îngăduie să păstreze liniștea.

Oricum, e mai bine să tacă.

Știrile sunt din ce în ce mai tragice.

Polonia tocmai a fost atacată.

Franța și Anglia declară război Germaniei.

Bunica se așază pe o bancă.

Respiră cu dificultate.

De ani întregi se luptă ca să rămână în viață.

După moartea fiicelor, fiecare zi reprezintă o luptă.

Dar a devenit inutil.

Războiul va spulbera totul.

Este chemat doctorul Moridis.

Este o eminentă personalitate locală.

Apreciată pentru charisma și umanitatea de care dă dovadă.

Încasează mai mult de la bogați și mai puțin de la săraci.

Se spune că s-a ocupat de celebritățile care au trecut pe acolo.

Errol Flynn, Martine Carol și chiar Édith Piaf.

A îngrijit-o pe Ottilie după accidentul de mașină.

Era pe la începutul anilor 1930.

De atunci, au devenit foarte apropiați.

Așadar, americanca apelează din nou la el.

Pentru a încerca să o salveze pe bunica lui Charlotte.

Iată-l acum pe doctor sosit la Ermitage.

Charlotte îl întâmpină și îl conduce la căpătâiul bolnavei.

Care a fost prima impresie când a văzut-o?

De unde să știe?

Totuși, încerc să păstrez acest moment.

După părerea mea, este crucial.

Apariția doctorului Moridis în poveste.

Acest bărbat va juca un rol deosebit de important în viața lui Charlotte.

Încerc să-l descopăr în grădină.

În pozele pe care mi le-a arătat fiica lui pare uriaș.

Mi-i imaginez pe copii lăsând capul pe spate ca să-l poată privi.

5

Când iese din cameră, menționează depresia.

Bunica spune întruna că lumea va lua foc.

Nu mai poate, nu mai vrea să trăiască.

A sosit momentul să-și reîntâlnească cele două fiice.

Cele două fiice, cele două fiice, repetă ea.

Înainte de a adăuga: totul e doar din vina mea.

Moridis îi prescrie calmante.

Apoi insistă: trebuie vegheată în permanență.

Să nu o lăsați niciodată singură.

Charlotte înțelege că acest rol îi revine.

Cine altcineva s-ar putea ocupa de asta?

Bunicul este și el zdruncinat.

Privește de departe criza care o afectează pe soția lui.

Până la urmă, de asta se află Charlotte aici.

A venit să aibă grijă de ei.

Refugiul are totuși prețul lui.

Iată ce-și spune, în spatele bărbii sale lungi.

Moridis o încurajează pe Charlotte.

Și chiar înainte de a părăsi casa, amintește de desenele ei.

Domnișoară, s-ar părea că aveți un talent formidabil.

Zvonurile circulă cu rapiditate aici.

Nu sunt decât niște schițe, îngaimă ea.

Desene pentru copii.

Și ce?

Mă interesează să văd ce faceți.

Charlotte este emoționată de bunăvoința lui.

Îl privește plecând spre alți bolnavi, spre alte întâmplări.

Charlotte conștientizează gravitatea situației.

E de părere că ar trebui să aplice un fel de electroșoc.

În opinia ei, trebuie să părăsească Ermitage.

Bunicii locuiesc de prea multă vreme pe spinarea lui Ottilie.

Încetul cu încetul și-au pierdut independența.

Relațiile cu binefăcătoarea lor se deteriorează.

Atmosfera devine apăsătoare.

Oare nu se întâmplă mereu așa?

Sfârșim prin a-i urî pe cei care ne oferă totul.

Din punct de vedere financiar, e posibil.

Încă mai au ceva bani disponibili.

Părăsind Germania din anul 1933, și-au putut vinde bunurile.

Charlotte pleacă la Nice, în căutarea unei locuințe.

Găsește una pe strada Neuscheller, la numărul 2.

O casă botezată Vila Eugénie.

La rândul ei, Ottilie consideră că schimbarea le va face bine.

Recunoaște că, de câteva luni, relațiile sunt mai puțin cordiale.

Îi cere lui Charlotte să vină să o vadă cât mai des posibil.

Pentru a-i aduce vești și, desigur, pentru a picta în grădină.

Nu trebuie să uiți să trăiești și pentru tine, adaugă Ottilie.

Să trăiesc și pentru mine, repetă Charlotte în minte.

În ziua mutării, drumul li se întretaie cu al unor soldați.

Sunt ultimii care pleacă spre Est.

Regiunea este pustiită de bărbați.

Combatanții așteaptă o luptă care nu mai vine.

Așadar, în asta constă îndelung vehiculata apocalipsă?

Sosește iarna și totul este atât de calm.

Aproape că am putea uita că războiul a fost declarat.

Haosul se stârnește mai degrabă între zidurile casei.

Mutarea nu a adus nicio schimbare.

Bunica petrece fiecare oră pe marginea unui abis.

Rare sunt momentele în care găsește un pic de liniște.

Rămâne în continuare ancorată în dorința ei de a muri.

Charlotte a desenat-o în acea perioadă.

În crochiuri, bătrâna apare deosebit de slabă.

Cocoșată într-atât încât ai zice că-și ascunde trupul.

În schimb, nu există niciun desen al bunicului.

Pierdut, departe de toate, el este greu de suportat.

Își amintește de primii ani petrecuți la Nice.

Atunci totul era minunat.

Se înscrisese la universitate și înnodase relații frumoase.

Și ce i-a mai rămas acum?

Nimic.

Soția lui a înnebunit, țara este în război.

Iar Germania îi lipsește foarte mult.

Toate astea îl fac irascibil, repezit, autoritar.

Îi dă întruna ordine lui Charlotte.

Fără să știe prea bine de ce.

Pare a fi generalul unei armate de fantome.

6

Charlotte nu mai are nicio veste despre familia sa.

De luni întregi, liniștea este insuportabilă.

În cele din urmă, primește o scrisoare din partea Paulei și a tatălui său.

Ottilie este cea care i-o aduce la Nisa.

Charlotte o parcurge de îndată, în căutarea unui prenume: Alfred.

Poate că vor spune ceva despre el.

Dar nu.

Nimic.

Nicio vorbă despre Alfred.

Parcurge din nou scrisoarea.

El ar fi în stare să se ascundă printre virgule.

Nu.

Nu e menționat.

Nimic în legătură cu el.

Nu știe unde e.

Măcar este în viață?

Atunci, își ia răgazul de a citi scrisoarea.

Cea care îi scrie este Paula.

Îi povestește întâmplările din ultimele luni.

Ar vrea să i se alăture în Franța, dar de acum e imposibil.

Un prieten sus-pus a reușit să le facă rost de acte false.

Au luat un avion împreună spre Amsterdam.

Au abandonat totul, au renunțat la tot.

Au aterizat în Olanda, fără nimic.

Din fericire, câțiva dintre prietenii lor erau deja acolo.

Unde se încropește o mică familie berlineză.

Paula încearcă să ascundă părțile urâte.

Dar Charlotte reușește să citească printre rânduri.

Își vede tatăl, buimac.

Hotărându-se să plece ca un criminal.

În permanență cu frica în sân.

Frica de a nu fi arestat, dus la închisoare și ucis.

În lagăr a văzut cum poate fi omorât primul venit.

Charlotte și-a știut dintotdeauna tatăl puternic.

Iar pe mama ei vitregă, încununată de glorie.

Cel puțin se simt eliberați?

Și pentru cât timp?

Măcar sunt împreună, își spune Charlotte.

Și-ar dori atât de mult să li se poată alătura.

Libertatea ei nu are nicio valoare.

Să supraviețuiască așa i se pare mai rău decât orice.

Scrisoarea începe să o afecteze.

Cuvintele subliniază lipsa.

Este dovada fizică a excluderii sale.

Pe bunică nu o interesează scrisoarea.

Aude doar câteva frânturi din ea.

Și se concentrează asupra fugii și a actelor false.

Vor muri în curând! strigă ea dintr-odată.

Ești nebună de legat! se enervează soțul ei.

Charlotte intervine.

Îi cere bunicului să iasă din cameră.

Apoi încearcă să o calmeze pe bătrână.

Care se delectează făcând previziuni macabre.

O să moară!

O să murim cu toții!

Charlotte îi vorbește cu blândețe.

Așa cum îi vorbești unui copil trezit din somn de un coșmar.

Totul va fi bine… sunt departe de dezastru acum.

Dar nu, ea nici nu vrea să audă.

Moartea e peste tot!

Peste tot!

Trebuie să murim înainte ca moartea să pună gheara pe noi!

Apoi varsă un torent de fraze fără noimă.

După care, încet-încet, se calmează.

Demența se manifestă prin pusee.

Izbucniri dus-întors haotice.

Epuizată de efortul exagerat, sfârșește prin a adormi.

Somnul este singurul loc unde pare a fi la adăpost de propria persoană.

7

În săptămânile următoare, Charlotte primește și alte scrisori.

Sunt ultimele momente ale legăturii familiale.

Ne aflăm acum în anul 1940.

Au trecut aproape șase luni de când s-a declarat război.

Dușmanii se studiază în continuare în liniște.

Dar zgomotul a ceva căzând se aude din baie.

Charlotte dă buzna să vadă ce se întâmplă.

Bunica este încuiată înăuntru.

Nepoata ciocănește, o imploră să-i deschidă.

Dar nimic, nicio reacție.

Se aud horcăieli.

Din ce în ce mai rare, din ce în ce mai imperceptibile.

Charlotte țipă.

În cele din urmă, reușește să forțeze ușa și să o deschidă.

Bunica ei atârnă spânzurată de o sfoară.

Charlotte abia reușește să o salveze.

O prinde în brațe și se prăbușesc amândouă.

Bunicul vine și el.

Și țipă, așa cum obișnuiește.

Ce-ai făcut?

Nu ai dreptul!

Nu ai dreptul să ne lași așa!

Și tu, Charlotte?!

Tu ce făceai?

Ești nebună să o lași așa!

Dacă moare, va fi din vina ta!

Chiar nu putem avea încredere în tine, idioato!

Charlotte ignoră aceste cuvinte tăioase.

Trebuie să o întindă pe bunica pe pat, asta e prioritatea.

Deși părea inconștientă, ea își revine.

Și își atinge gâtul cu mâna.

Urma cauzată de strangulare este impresionantă.

Un cerc de un roșu-aprins.

Un roșu care acum devine albastru-vinețiu.

Ea se îndreaptă spre dormitor.

Refuză ajutorul lui Charlotte.

Trebuia să mă lași să mor, spune ea.

Charlotte răspunde plângând: tu ești tot ce am.

8

Zile la rând își veghează bunica.

Nu o lasă niciodată singură.

Charlotte deschide larg storurile camerei.

Îi povestește despre cer, despre frumusețea cerului.

Privește, privește albastrul senin.

Da, încuviințează bunica.

Și admiră și copacii înfloriți.

Culorile care se aseamănă cu niște promisiuni.

În curând, ne vom plimba pe țărmul mării.

Promite-mi că vom merge, o imploră Charlotte.

Vorbele ei sunt liniștitoare, asemenea unei dulceți care pansează rănile.

Cele două femei se țin de mână.

Bunicul este exasperat de aceste momente de consolare.

Nu mai poate, dar ce anume?

Charlotte nu îl înțelege.

Se plimbă de colo până colo prin cameră.

Pare că nu-și mai poate ține în frâu furia.

Exact despre asta e vorba.

I se adresează într-un monolog nebun.

Nu mai suport atâtea sinucideri!

Nu mai suport, înțelegi?

A fost mama bunicii tale.

A încercat în fiecare zi să se omoare.

În fiecare zi, timp de opt ani, da!

Apoi a fost fratele ei.

Se spunea că a fost nefericit din pricina mariajului.

Dar eu am văzut cum nebunia a pus pur și simplu stăpânire pe el.

Izbucnea în râs, fără să știm de ce!

Bunica ta era atât de tristă!

Mă duceam să-l văd, nebunul familiei, așa i se spunea.

Până în ziua când s-a aruncat în apă.

Și unica sa fiică s-a sinucis luând Barbital!

Cu Barbital!

Fără nici cel mai mic motiv.

Iar apoi unchiul ei, nu trebuie să uităm!

Da, unchiul bunicii tale.

S-a aruncat pe fereastră!

Și sora lui… și soțul surorii lui!

Nu mai știu.

E peste tot, peste tot.

Nu mai pot!

Înțelegi?!

Și mai recent și nepotul său.

Singurul supraviețuitor al familiei, tu nu l-ai cunoscut.

Dar și-a pierdut slujba de la laborator, ca toți evreii.

Așa că s-a omorât…

Suicidul este o moarte care nu-l vizează pe dușman!

Bietul, îmi amintesc de el.

Era atât de drăguț!

Nu ridica niciodată tonul.

Și acum iată-l zăcând într-un cimitir.

N-a mai rămas din el decât o grămadă de oase!

…

Și fiicele noastre!

Fiicele noastre!

…

Înțelegi?!

Fiicele noastre!

…

Mătușa ta, Charlotte.

Fiica mea adorată.

O iubeam atât de mult.

Mergea cu mine peste tot.

De parc-ar fi fost umbra mea.

Ea mă asculta.

Pentru a-mi face pe plac, se juca de-a statuia grecească.

Și apoi.

Nimic.

Absolut nimic.

S-a aruncat în râu, la optsprezece ani.

Pur și simplu.

Nu mai puteam.

Nu puteam merge la înmormântare.

Căci atunci ar fi trebuit să ne îngroape și pe noi.

Bunica ta și cu mine suntem morți de atunci.

Și mama ta.

A suferit atât de mult.

Îți dai seama?

Era sora ei iubită.

Erau nedespărțite.

Lumea le compara tot timpul.

Aproape două versiuni ale aceleiași tinere.

A fost devastată.

Dar nu lăsa să se vadă.

Făcea tot ce putea pentru a fi puternică.

Consuma de două ori mai multă energie.

Pentru noi, ea juca rolul celor două fiice în același timp.

Mama ta era atât de binevoitoare.

Seara, cânta.

Era un moment frumos și solemn.

Apoi s-a căsătorit cu tatăl tău.

Cel obsedat de medicină.

Din fericire, ai apărut tu.

În principiu, un copil înseamnă viață.

Nepoata mea.

Tu.

Charlotte.

În acest moment, bunicul se oprește.

Ultimele cuvinte au fost rostite cu mai multă blândețe.

Nu putem striga în gura mare orice dramă.

O privește pe Charlotte drept în ochi.

Din nou începe să vorbească tare.

Din ce în ce mai tare.

Tu…

Tu… Charlotte!

CHARLOTTE!

Erai un bebeluș atât de drăguț.

Și atunci, de ce?

De ce?

Doar pe mama ta o mai aveam.

Pe mama ta și pe tine.

Nu era posibil să facă așa ceva.

Oricine se poate sinucide, dar nu și mama ta.

Ea nu era în stare.

Era imposibil.

S-a aruncat pe fereastră.

Pe fereastra casei noastre!

Înțelegi?

Și apoi tu, tu erai acolo.

Prezența ta îmi făcea rău.

Întorceam privirea ca să nu te mai văd.

Îmi amintesc chipul tău.

Așteptai în permanență ca ea să revină.

O pândeai în cer.

Îți spusese că va deveni înger.

Dar nu!

A fost înhățată de diavol.

Și s-a omorât.

Da, și mama ta la fel.

Și bunica ta… de ce?

Nu mai vrea să trăiască.

Și eu?

La mine se gândește?

De mine ce se va alege?

Înțelegi?

Nu mai pot să suport.

Nu pot.

Deloc.

…

9

Charlotte pleacă în fugă.

Nu ascultă ultimele cuvinte ale bunicului său.

El strigă în continuare, o imploră să rămână.

Ea gonește pe strada Neuscheller.

Până la intersecția cu Tulipes.

Încotro să o apuce?

Nu știe.

Aleargă până rămâne fără suflare.

Spre mare.

Este singura destinație posibilă.

Unicul loc unde poți să nu mai întâlnești pe nimeni.

Traversează plaja în fugă.

Îmbrăcată, intră în apa rece, de februarie.

Înaintează rapid.

Genunchii, mijlocul, umerii îi dispar.

Nu știe să înoate prea bine.

Câțiva metri în plus și s-ar putea lăsa purtată de valuri.

Hainele ei ude se îngreunează.

O trag la fundul apei.

Valurile se sparg deasupra trupului ei.

Ea înghite apa sărată.

Cu privirea ațintită spre cer, ea zărește un chip.

Cel al mamei sale.

Să fie, în sfârșit, îngerul atât de mult așteptat?

Îi apare atât de clar!

O să moară?

Ea plutește, iar amintirile îi revin în minte.

Se revede în copilărie, așteptând-o.

Cât de absurdă e povestea asta despre îngeri.

Furia pune stăpânire pe Charlotte.

Și o îndeamnă spre țărm.

Nu, nu va muri înecată.

Epuizată și respirând din greu, se întinde pe pietriș.

Întreaga ei viață a fost clădită pe o minciună.

Îi urăsc, m-au trădat cu toții.

Toți.

Dintotdeauna.

Toată lumea știa adevărul.

Toată lumea, în afară de mine! strigă Charlotte.

Silabe fără noimă îi răsună în minte.

Nu mai reușește să rostească fraze.

Nu mai poate articula cuvintele.

Pentru a da glas pustiirii.

Ceea ce a aflat acum.

Nu a pus niciodată sub semnul întrebării.

Niciodată, niciodată, niciodată.

Nu poate articula cuvinte.

Dar oare există cuvinte care să exprime o asemenea stare de confuzie?

Înțelege ciudățenia care dăinuie în ea dintotdeauna.

Această teamă exagerată de a nu fi abandonată.

Certitudinea de a fi respinsă de toată lumea.

Ce trebuie să facă?

Să plângă, să moară sau nimic?

Se ridică, apoi se prăbușește din nou la pământ.

O marionetă dezarticulată pe o plajă pustie.

Se lasă seara, dar de astă dată totul e diferit.

Noaptea nu coboară decât peste ea.

Tremură de frig.

Și ajunge îngenuncheată până la Promenade des Anglais.

Ai zice că a venit înot.

Merge repede.

Înaintează în noapte, fără zgomot, fără a lăsa vreo urmă.

O umbră umedă care prinde viață.

Crede că bunicii o așteaptă.

Dar nu, ei dorm, iar priveliștea e ciudată.

Fereastra camerei e în continuare deschisă.

Permițând razelor lunii să se întindă de-a lungul patului.

Lumina e blândă, prietenoasă chiar.

Momentul contrastează enorm cu zilele anterioare.

Par niște copii cuminți.

Charlotte se așază pe un scaun ca să-i privească.

Și adoarme astfel, lângă ei.

10

Se scurg câteva zile, într-o atmosferă de calm regăsit.

Am putea să spunem ore de calm?

Până și gesturile sunt tăcute.

Bunica îi piaptănă părul lui Charlotte.

Au trecut ani de când n-a mai făcut asta.

Și astfel au din nou parte amândouă de o perioadă fericită.

Charlotte e incapabilă să pună chiar și cea mai mică întrebare.

De ce nu i-a spus nimeni nimic niciodată?

De ce?

Nu, tace.

Nu vrea să primească explicații.

Și în plus, la ce bun?

Preferă să savureze momentele de răgaz.

S-ar părea că bunica s-a mai calmat.

Sau e cumva o strategie?

Pentru a-l face astfel pe temnicer să coboare garda?

Bunica își amintește de propria mamă.

Cum nebunia ei nu oferea nicio pauză, nu era lăsată niciodată singură.

Era permanent supravegheată, potențial asasin al propriei persoane.

Charlotte speră că de astă dată totul va fi bine.

Ea este ca o mamă pentru bunica sa.

De două săptămâni o protejează, o liniștește, o încălzește.

Le unește o legătură foarte puternică.

Atunci ea se lasă legănată de o iluzie.

Și adoarme.

Când deschide ochii, nu mai e nimeni acolo.

Cum a reușit bunica să se ridice fără să o trezească?

De obicei, Charlotte are un somn foarte ușor.

A coborât din pat fără a scoate cel mai mic zgomot.

De parcă s-ar fi evaporat.

În acel moment răsună un zgomot teribil.

Este zgomotul surd și înăbușit al unei lovituri.

Charlotte înțelege și se năpustește spre fereastră.

Bunicul se trezește și el.

Și o ia la fugă, dezmeticindu-se cu greu.

Ce?

Ce s-a întâmplat? strigă el.

Rareori vocea sa transmite atâta panică.

Ca și Charlotte, știe exact ce s-a întâmplat.

Din apartament nu se vede nimic.

Curtea interioară e un hău întunecat.

Luna luminoasă din ultimele nopți și-a luat tălpășița.

Cei doi o strigă pe bunică pe nume.

De mai multe ori, deși fără prea multe speranțe.

Du-te, du-te repede și adu o lumânare! îi ordonă bunicul.

Charlotte se execută, tremurând.

Coboară încet amândoi.

În curte îi întâmpină un vânt rece.

Trebuie să protejeze flacăra pâlpâitoare.

Cei doi înaintează, milimetru cu milimetru.

Desculță, Charlotte simte un lichid sub tălpi.

Îngenunchează ținând lumânarea.

Și descoperă un firicel de sânge.

Scoate un strigăt, apoi își duce mâna la gură.

Bunicul se apleacă la rândul lui.

Și pentru prima dată nu spune nimic.

11

Trupul neînsuflețit rămâne timp de trei zile alungit pe pat.

În mod ciudat, moartea aproape că n-a schimbat nimic.

Stătea în această poziție de multă vreme deja.

Charlotte plânge fără încetare.

Varsă lacrimile de care bunicul ei nu e în stare.

Înmormântarea se organizează cu ajutorul doctorului Moridis.

Ottilie preia răspunderea tuturor cheltuielilor.

Ceremonia are loc în dimineața de 8 martie 1940.

Au venit toți copiii refugiați la Ermitage.

Ceea ce face momentul ceva mai puțin sinistru.

Sunt fericiți să o revadă pe Charlotte.

O înconjoară cu multă căldură.

Sicriul este coborât în groapă.

Totul pare atât de calm.

Doar luciditatea bunicului are de suferit.

Pare să nu mai știe cine este îngropat.

Apoi se dezmeticește.

Nu-și mai amintește de nicio zi petrecută în absența soției.

Să mai fi trăit deja fără ea?

După ceremonie, Ottilie îi invită să treacă pe la ea.

Charlotte și bunicul preferă să se întoarcă acasă.

Simt nevoia să fie singuri.

Pornesc agale pe aleea cimitirului.

Charlotte descifrează toate numele celor ce au existat cândva.

E invadată de imagini pe care nu le poate stăpâni.

Deși părea abătut, bunicul începe brusc să bombăne.

Durerea revine și îl umple de furie.

Aceeași furie care îl făcuse să-i dezvăluie totul lui Charlotte.

Se lasă invadat de cuvinte pline de ură.

Cuvinte și iar cuvinte dezlănțuite.

Și atunci o prinde pe tânără de mânecă.

Ce e? rostește ea, cu capul plecat, epuizată de drama suferită.

De ce o smulge așa?

Ce mai vrea?

El o strânge violent.

Ea ar vrea să se zbată, să-l împingă, dar nu are putere.

Mă întrebi ce? urlă el.

Mă întrebi ce?!

Păi, uită-te.

Uită-te în jur.

Sincer.

Ce aștepți de nu te omori și tu?

PARTEA A ȘAPTEA

1

Charlotte își anunță familia despre decesul bunicii.

Paula e îngrijorată de starea mintală a fiicei sale vitrege.

Fiecare frază a scrisorii pare să poarte amprenta durerii.

Până și virgulele par să plutească în derivă.

Paula încearcă să găsească vorbele potrivite pentru a-i răspunde.

Dar cuvintele nu mai au nicio însemnătate.

Ar trebui pur și simplu să fie acolo, să o strângă în brațe.

Charlotte suferă fizic din pricina absenței lor.

Crezuse că separarea va fi temporară.

Dar a trecut deja mai bine de un an.

Și nu se întrevede nici cea mai mică perspectivă de a se reîntâlni.

Răspunsul pe care îl primește Charlotte va fi ultimul.

Nu va mai avea niciodată vești de la Paula sau de la tatăl său.

Granițele sunt închise din cauza neliniștii care domnește.

Germanilor rezidenți în Franța li se cere să se declare.

Este totuși evident că sunt refugiați.

Puțin contează, căci sunt asociați cu națiunea dușmană.

Statul francez decide să-i închidă.

În iunie 1940, Charlotte și bunicul ei iau împreună un tren.

În direcția lagărului Gurs, din Pirinei.

E un lagăr construit inițial pentru refugiații spanioli.

Ce vor să facă?

Charlotte își amintește chipul tatălui ei la întoarcerea din Sachsenhausen.

Îi observă în jurul ei pe germanii speriați.

Călătoria durează ore întregi.

Fapt care le sporește angoasa de a nu ști ce se va întâmpla.

O să moară?

Nicio femeie din familia ei nu a scăpat destinului funebru.

Mama și mătușa ei au murit la o distanță de treisprezece ani.

Și la aceeași distanță a murit bunica fața de mama ei.

Da, este exact aceeași distanță temporală.

Un gest aproape identic pentru toate trei.

Un salt în gol.

Moarte la trei vârste diferite.

Tânăra, mama și bunica!

Așadar, nicio vârstă nu merită trăită.

Atunci, în trenul care-i duce spre lagăr, Charlotte face un calcul.

1940 + 13 = 1953.

Prin urmare, 1953 va fi anul în care se va sinucide ea.

În caz că nu moare înainte.

Când ajung în lagărul Gurs, familiile sunt despărțite.

Bunicul se alătură grupului de bărbați.

Pare a fi cel mai în vârstă dintre toți.

Decanul umbrelor.

Charlotte îi cere unui jandarm să o lase să meargă cu el.

E prea bătrân pentru a rămâne singur, în plus e și bolnav.

Nu, nu, mergeți în baracamentul pentru femei.

Acestea fiind ordinele, ea nu insistă.

Un tânăr ține în mână o bâtă și e însoțit de un câine.

Charlotte înțelege că aici nu e loc de apel la rațiune.

Îl părăsește pe bunicul ei și se îndreaptă spre șirul de femei.

Printre ele se află și Hannah Arendt.

La Gurs, Charlotte este șocată de absența completă a vegetației.

Este o exterminare totală a culorii verde.

A trecut de la o natură sălbatică la un peisaj selenar.

Ea studiază împrejurimile în căutarea celei mai mici pete de culoare.

Ceva o rănește profund.

Relația sa cu lumea devine una pur estetică.

Pictează fără încetare, în minte.

Opera ei respiră deja în ea, în ciuda ei.

Urâțenia contaminează fiecare detaliu.

În baracament nu există paturi, ci doar saltele îngrămădite.

Condițiile igienice sunt înspăimântătoare.

În fiecare seară se aude chițăitul șobolanilor.

Care ating în treacăt obrajii scofâlciți ai femeilor.

Și asta nu e cel mai rău.

Cel mai rău este bărbatul care se plimbă.

Umblă de colo până colo în fața clădirii cu lanterna în mână.

Din interior, femeile disting fasciculul de lumină.

Semn al prezenței lui insuportabile.

Poate dura mai mult de o oră.

Toată lumea știe că va sfârși prin a intra.

Și iată că se întâmplă acum.

Deschide ușa, orbindu-le pe femeile care stau întinse.

Înaintează printre saltele.

Câinele lui nu ezită să adulmece sau să-și lingă prada.

Dă din coadă, fericit, complice al dominației stăpânului său.

Simte că e cel mai bun prieten al omului, acum mai mult ca oricând.

Gardianul intră astfel în fiecare seară.

În asta constă minunatul său ritual.

Pornește în căutarea unei prizoniere de violat.

În caz că se revoltă, poate pur și simplu să le împuște.

Tremurând de spaimă, se chircesc toate.

El se oprește lângă una dintre ele.

Îi scrutează trupul și chipul, luminându-l cu lanterna.

Pentru a trece în cele din urmă la o alta.

Panica lor îl excită și mai mult.

Într-un final, pune ochii pe o roșcată.

Ridică-te și vino cu mine.

Ea se supune.

Și se lasă purtată într-o altă baracă.

3

Astfel se scurg mai multe săptămâni.

Între toropeală și teroare.

Nu se vorbește decât despre atacul nemților.

Despre înfrângerea rapidă a armatei franceze.

Cum e posibil?

Charlotte e paralizată de uimire la aflarea veștii.

Naziștii vor controla țara în care ea s-a refugiat.

Țara-refugiu unde ea este acum prizonieră.

Prin urmare, pribegia ei nu se va sfârși niciodată.

Din fericire, Ocupația nu are nimic de-a face cu Sudul.

Se vorbește despre existența unei *zone libere.*

Dar liberă pentru cine?

Aparent, nu pentru ea.

Abia i se permite să-și viziteze bunicul.

Care își petrece zilele lungit într-un pat mizerabil.

Este îngrozitor de slab, a ajuns la capătul puterilor.

Când tușește, un firișor de sânge i se prelinge din gură.

Adesea nu o recunoaște pe Charlotte.

Care este complet dezorientată.

Și îi imploră pe paznici să îl ajute.

Descumpănirea ei reușește să înduioșeze o infirmieră.

Va vedea ce poate face.

Nu sunt vorbe în vânt.

Într-un final, administrația decide să îi elibereze.

Charlotte e din nou animată de speranță?

Îi spune bunicului că oroarea va lua sfârșit.

Se vor întoarce la Ermitage, unde se va putea odihni.

Îl ia de mână, iar atingerea ei îi aduce bucurie.

A doua zi de dimineață părăsesc lagărul.

Dar transportul public nu funcționează.

Trebuie să se descurce singuri.

Să parcurgă sute de kilometri în compania unui bătrân bolnav și arțăgos.

Traversează Pirineii.

Toropiți de căldura de iulie.

Două luni mai târziu, Walter Benjamin se va sinucide.

De cealaltă parte a lanțului muntos.

Se zvonește că apatrizii nu mai pot trece frontiera.

Benjamin e convins că în curând va fi arestat.

Epuizat de anii de pribegie și de hăituială, cedează.

Și se otrăvește cu morfină.

Lumea reflectă la aceste cuvinte, care sună a rămas-bun.

Pentru noi, fericirea nu poate fi reprezentată

Decât prin aerul pe care îl respirăm,

Printre oamenii care au trăit alături de noi.

Astfel, geniile de origine germană se află împrăștiate pe munte.

Oare Hannah Arendt va reuși să părăsească Europa?

Lui Charlotte îi plăcea enorm de Walter Benjamin.

Îi citise cărțile, adora să-i asculte cronicile la radio.

Una dintre frazele lui ar fi putut reprezenta mottoul operei lui Charlotte:

Adevărata măsură a vieții este amintirea.

4

În drumul lor, încearcă să facă popasuri.

În cea mai mare parte a timpului, sunt respinși.

Nimeni nu are chef să găzduiască germani.

Într-un final, un tânăr refugiat le sare în ajutor.

Și el este originar tot din Berlin.

Știe un loc unde pot dormi.

Pe drum, în semiîntuneric, o împinge pe Charlotte într-un șanț.

Bunicul ei se odihnește pe o bancă și nu observă nimic.

Nepoata lui se luptă cu toate puterile.

Își zgârie pe față agresorul.

Care se îndepărtează tunând și fulgerând.

Habar n-ai ce vrei, idioato!

Charlotte își aranjează hainele.

Și i se alătură bunicului fără să-i spună nimic.

Are obiceiul să-și ascundă rănile.

Chiar și pe cele recente, cele mai adânci.

Știe mai bine decât oricine cum să-și tăinuiască durerea.

Obișnuită fiind cu lungul șir de suferințe.

În sfârșit, găsesc un han unde sunt primiți.

Dar în cameră nu există decât un singur pat.

Charlotte spune că ea se va întinde pe jos.

Bunicul insistă să doarmă împreună.

E normal pentru o nepoată și un bunic, spune el.

A înțeles ea bine?

Da, propunerea lui devine clară.

Bunicul o încurajează să se dezbrace și să vină lângă el.

Lumea se clatină.

Nu mai există nici cel mai mic reper.

Atunci ea iese să ia aer.

Așteaptă ca el să adoarmă ca să se întoarcă în cameră.

Se așază într-un colț, își ascunde fața între genunchi.

Își răscolește amintirile în căutarea somnului.

E singurul loc în care mai află un strop de tandrețe.

Aude vocea Paulei, simte sărutările lui Alfred.

Cu ochii închiși, călătorește prin esența frumuseții.

Acum își face apariția un tablou de Chagall.

Îl recompune cu precizie, vizualizând fiecare detaliu în parte.

Charlotte trenează îndelung printre culorile calde.

Și într-un târziu reușește să adoarmă.

Charlotte știe că nu mai poate continua astfel călătoria.

Nu atâta vreme cât bunicul îi studiază din priviri gesturile și trupul.

Din fericire, cineva îi indică un autobuz care merge de-a lungul muntelui.

Două zile mai târziu, ajung la Nisa.

Când ajung la Ermitage, sunt primiți într-o atmosferă de sărbătoare.

Este o ușurare generală.

Nimeni nu primise nicio veste.

Extenuată, Charlotte se duce la culcare.

Puțin mai târziu, Ottilie vine să o vadă.

Și îi atinge fruntea cu mâna.

Charlotte deschide ochii.

O lacrimă i se prelinge pe obraz.

Gesturile de tandrețe adresate ei au devenit atât de rare.

Ottilie își dă seama că tânăra are nevoie de ajutor.

Îi cunoaște foarte bine povestea de familie.

Charlotte pare incapabilă să se oprească din plâns.

Dă drumul unui torent de lacrimi.

Din fericire, reușește să adoarmă la loc.

Însă respirația ei este neregulată.

Americanca zărește umbre pe chipul tinerei fete.

Umbre care nu-i dau pace.

Știe ca ultimele săptămâni au făcut-o să-și piardă stăpânirea de sine.

Suicidul bunicii, aflarea adevărului despre moartea mamei.

Apoi detenția și pribegia.

Ottilie e mâhnită de spectacolul vieții ei distruse.

Ar vrea să o salveze.

Trebuie să o ajute și să o îngrijească, își spune ea.

Înainte să fie prea târziu.

5

La îndemnul lui Ottilie, Charlotte îl consultă pe doctorul Moridis.

Cabinetul lui se află în centrul localității Villefranche-sur-Mer.

Își primește pacienții într-una din camerele apartamentului său.

Kika, fiica sa născută în 1941, încă mai locuiește în acel loc.

După moartea părinților ei, s-a întors și s-a instalat acolo.

Când am încercat să o contactez, nu-mi imaginasem asta.

Faptul că ea păstrase intact cabinetul medical.

Datorită ei am putut cunoaște decorul din 1940.

Și înainta de-a lungul romanului meu.

Pe ușă încă mai există plăcuța.

DOCTOR G. MORIDIS

CONSULTAȚII ÎNTRE ORELE 1.30 ȘI 4.

Am rămas o clipă studiind fiecare detaliu.

Kika și soțul ei au fost adorabili.

Fiica doctorului nu-și mai amintește de Charlotte.

Dar tatăl ei vorbea adesea despre ea.

Ce spunea?

Ea răspunde de îndată: tata zicea că e nebună.

Vorbele ei mă surprind.

Nu faptul că a spus așa ceva, ci că acesta a fost primul detaliu oferit.

Kika adaugă imediat: așa cum sunt toate geniile.

Da, tatăl ei susținea că Charlotte e un geniu.

Întocmai ca și Ottilie, doctorul făcuse o pasiune pentru Charlotte.

Admirativ, emoționat sau pur și simplu neliniștit, rolul lui a fost unul major.

De fiecare dată când trecea pe la Ermitage, se ducea să-i vorbească.

Iar vizitele lui erau frecvente.

Căci printre orfani se găseau adesea copii bolnavi.

Charlotte îl intriga, sensibilitatea ei îl bulversa.

De Crăciun, desenase felicitări.

Care ilustrau copii ce coborau din cer.

Sau care încercau să atingă luna.

Ceva din desenele ei îl emoționase profund pe Moridis.

Un amestec de putere și naivitate.

Într-un singur cuvânt, grație, își spusese el.

Doctorul îi ia pulsul lui Charlotte, o examinează.

Îi pune întrebări despre lagărul din Gurs.

Ea răspunde monosilabic, abia perceptibil.

Moridis e speriat de starea ei, dar nu își trădează simțămintele.

Ai nevoie de vitamine, preferă el să-i spună în schimb.

Ea rămâne tăcută, cu capul plecat.

Moridis pare să ezite.

Charlotte, trebuie să pictezi, spune el atunci.

Ea înalță capul.

El repetă: Charlotte, trebuie să pictezi.

Îi spune că are încredere în ea, în talentul ei.

Sunt vorbe de consolare, dar care-i exprimă totodată așteptările.

Nici nu se pune problema ca ea să se dea bătută.

Dacă suferă, atunci trebuie să dea glas acestei suferințe.

Ceea ce aude o tulbură profund.

Moridis continuă.

Alegându-și cuvintele potrivite.

Evocă toate desenele care îi plac.

Are prea multă frumusețe în ea pentru a nu o împărtăși.

Charlotte continuă să-l asculte.

Vorbele lui sunt ca un ecou al sentimentelor ei.

Atunci îi apare în fața ochilor chipul lui Alfred.

O viziune mai vie ca niciodată.

Își amintește ultimele lui cuvinte, rostite pe peron.

Cum a putut să le uite?

Trebuie să trăiască pentru a crea.

Să picteze pentru a nu înnebuni.

6

Pe drumul de întoarcere, ea respiră adânc.

În ziua aceea ia naștere opera sa *Viață? sau Teatru?*

În timp ce merge, se gândește la imaginile din trecut.

Ca să supraviețuiască, trebuie să-și picteze propria poveste.

Este singura soluție.

Și-o repetă iar și iar.

Trebuie să reînvie morții.

Se oprește asupra acestei propoziții.

Să reînvie morții.

Trebuie să înaintez și mai mult pe calea solitudinii.

Ar trebui să meargă până la limita suportabilului?

Pentru a considera în sfârșit arta drept singura posibilitate de a supraviețui?

Ceea ce Moridis îi spusese înainte ea ajunsese să resimtă.

Fizic, însă nu și conștient.

De parcă trupul ar fi fost mereu cu un pas înaintea spiritului.

O revelație este înțelegerea a ceea ce știm deja.

Este calea pe care o alege fiecare artist.

Acest tunel inexact de ore și de ani.

Care duce la momentul în care putem spune într-un final: acum este.

Ea voia să moară, începe să zâmbească.

Nimic nu va mai conta.

Nimic.

Rare sunt operele create astfel.

La o asemenea depărtare de lume.

Totul este limpede.

Știe exact ce are de făcut.

Mâinile sale nu mai ezită deloc.

Își va zugrăvi amintirile într-o manieră romanescă.

Desenele ei vor fi însoțite de texte lungi.

Este o poveste care se citește și totodată se privește.

A picta și a scrie.

Această întâlnire reprezintă o modalitate de a se exprima *pe deplin.*

Sau, să spunem, *în totalitate.*

Este o lume.

Aceasta conduce la definiția lui Kandinsky.

A crea o operă înseamnă a crea o lume.

Ea însăși fiind supusă sinesteziei.

Această uniune intuitivă de sensuri.

Muzica îi dicta cum să-și aleagă culorile.

Viață? sau Teatru? este o conversație între senzații.

Pictură, cuvinte și muzică.

O asociere între arte, necesară pentru a cicatriza o viață distrusă.

Alegerea se impune pentru recompunerea trecutului.

Și este un vârtej de putere și de inventivitate.

Ce se întâmplă când descoperi opera?

O emoție estetică majoră.

De atunci nu am mai încetat să mă gândesc la asta.

Viața ei a devenit obsesia mea.

Am parcurs locurile și culorile, atât în vis, cât și în realitate.

Și am început să o iubesc pe fiecare Charlotte în parte.

Dar pentru mine, esențialul este *Viață? sau Teatru?*

Este o viață trecută prin filtrul creației.

Pentru a obține o deghizare a realului.

Protagoniștii vieții ei devin personaje.

Ca și în teatru, la început ei sunt prezentați.

Alfred Wolfsohn apare deghizat drept Amadeus Daberlohn.

Familia Salomon devine familia Kann.

Charlotte vorbește despre ea la persoana a treia.

Dacă totul este real, atunci această distanțare pare necesară.

Pentru a obține o adevărată libertate a poveștii.

Fantezia se poate manifesta cu mai multă îndrăzneală.

O libertate totală care se transpune în formă.

Desenelor și povestirii ea le adaugă indicații muzicale.

Acompaniamentul sonor al operei sale.

Călătorim împreună cu Bach, Mahler sau Schubert.

Ori alături de melodii populare nemțești.

Charlotte își caracterizează opera drept *Singespiel.*

Echivalentul unei piese cântate.

Muzică, teatru, dar și cinema.

Cadrele sunt inspirate din Murnau sau Lang.

Toate influențele unei vieți se regăsesc aici.

Dar sunt eclipsate de strălucirea particularității sale.

Pentru a da naștere unui stil unic și inedit.

E timpul să înceapă.

Charlotte explică modalitatea de funcționare a operei sale.

Punerea în scenă a invenției sale.

Crearea următoarelor picturi trebuie gândită astfel:

O persoană stă așezată pe țărmul mării.

E gata să se apuce de pictat.

Dintr-odată, o melodie îi invadează ființa.

Când ea începe să o fredoneze…

Își dă seama că melodia se acordă perfect…

Cu ceea ce ea încearcă să așternă pe hârtie.

Un text prinde contur în mintea ei.

Iar ea începe să cânte melodia cu propriile cuvinte.

Iar și iar.

Cu o voce puternică, până când pictura pare terminată.

În cele din urmă, ea explică starea de spirit a personajului său:

I-ar face bine să dispară o vreme dintre oameni.

Iar pentru asta să accepte orice sacrificiu,

Ca să-și recreeze propriul univers din profunzimile propriei ființe.

Să dispară dintre oameni.

7

În primele zile nu reușește să se concentreze.

La Ermitage, copiii aleargă peste tot, cu o energie sălbatică.

Ottilie spune că Charlotte nu trebuie deranjată.

Și face orice ca să o ajute, îi găsește hârtie de calitate.

Atunci când alimentele sunt din ce în ce mai puține.

În jurul lui Moridis se formează un cerc intim care protejează geniul.

Un cerc din care bunicul nu face parte.

Dimpotrivă, bunicul o chinuiește.

De îndată ce el își face apariția, ea își ia șevaletul și fuge.

El o urmărește strigând: ești aici ca să ai grijă de mine!

Nu te-am adus ca să pictezi!

Devine din ce în ce mai rău.

Când fură fructe, îi acuză pe copii.

Lui Charlotte nu-i rămâne altceva de făcut decât să plece.

Trebuie să se protejeze ca să-și continue opera.

De curând a cunoscut-o pe Marthe Pécher.

Administrator al unui hotel din Saint-Jean-Cap-Ferrat, La Belle Aurore.

Marthe decide să o găzduiască gratuit pe Charlotte.

La rândul ei, și ea este convinsă de geniul creator al tinerei.

E foarte probabil.

Îi oferă o cameră pe o perioadă nelimitată.

Camera numărul 1.

Aici Charlotte va crea timp de aproape doi ani.

O cameră la parter, dar hotelul e situat la înălțime.

E suficient să iasă ca să vadă marea.

Îmi imaginasem mereu această cameră drept un refugiu paradiziac.

În realitate, are mai degrabă efectul unei celule.

Pereții din cărămidă subliniază această senzație.

Proprietara își aude protejata *fredonând* în timp ce lucrează.

Da, exact așa se exprimă.

Charlotte pictează cântând.

Melodiile pe care le sugerează ca acompaniament pentru desenele ei.

Conform mărturisirii lui Marthe, Charlotte nu iese aproape niciodată.

Zile întregi consacrate lucrului.

Este cu siguranță suma tuturor obsesiilor ei.

Își amintește fiecare cuvânt al lui Alfred.

Și îi reproduce monologurile amețitoare.

Foaie după foaie, îi desenează chipul de sute de ori.

După atâția ani de la despărțire, fără nici cel mai mic model.

Apneea creatoare a lui Charlotte este extatică.

Devotamentul ei față de trecut.

Străbat camera numărul 1 sub privirile tinerei recepționere.

Tissem, pe numele ei, aceasta încearcă să mă ajute.

Deși îmi imaginez că îi par ciudat.

Iată-mă în extaz în fața peretelui unei camere îngălbenite de vreme.

Voiam să știu dacă imobilul adăpostește vreo arhivă.

Proprietarul nu m-a mai contactat.

Îl cheamă Marin.

Trebuie să porți un nume maritim pentru a conduce acest hotel?

Și mai ales: o să pună o plăcuță comemorativă la intrarea în cameră?

Nu știu de ce sunt atât de obsedat de aceste plăcuțe.

Pentru moment, locul trebuie restaurat.

Aș putea să mă ocup chiar eu de el.

Trebuie făcut orice pentru a respecta pereții care-i poartă amintirea.

Și care, dincolo de amintire, sunt martorii imateriali ai geniului ei.

8

Charlotte trebuie să meargă uneori la Nisa, împotriva voinței ei.

Bunicul ei locuiește singur acolo.

Îl găsește așezat pe un scaun, cernându-și amintirile.

În timpul unei vizite, în miezul verii anului 1942, ea observă un afiș.

O lege îi obligă pe evrei să se prezinte în fața autorităților.

Odată întoarsă la Belle Aurore, Charlotte o întreabă pe Marthe.

Ce să facă?

La drept vorbind, decizia ei e luată.

Se va duce să se predea.

Marthe o întreabă de ce, e absurd.

Charlotte răspunde: așa e legea.

În ziua prevăzută, pleacă la Nisa.

În fața prefecturii s-a format o coadă lungă.

Ceea ce o liniștește, toată lumea e docilă.

Cu toții sunt bine îmbrăcați, îndrăgostiții se țin de mână.

E cald, așteptarea e lungă.

După o vreme, mai multe autobuze parchează în apropierea pieței.

Oamenii se privesc unul pe celălalt.

Încearcă să se liniștească.

La urma urmelor, nu e nimic îngrijorător.

Charlotte își amintește de lagărul din Gurs.

Și dacă acest simplu recensământ ascunde o arestare?

Nimic n-ar fi mai rău decât să se întoarcă acolo.

La Paris se pare că a avut loc o razie de amploare în rândul evreilor.

Dar aici, cine știe cu certitudine care e adevărul?

Cine știe ce se petrece în Germania sau în Polonia?

Nimeni.

Charlotte nu mai are nicio veste de la Paula și de la tatăl ei.

De atâta vreme.

Nu mai știe nimic.

Măcar sunt în viață?

Se gândește la asta în fiecare zi.

Și Alfred, Amadeus al ei.

E prea inadaptat la viață ca să scape.

Nu.

Nu vrea să-l creadă mort.

E imposibil.

Jandarmii ies ca din pământ.

Au încercuit discret piața.

Nimeni nu mai poate fugi.

E o capcană, acum e clar.

Cum a putut fi atât de proastă?

Ea și toți ceilalți.

Lumea întreagă îi hăituiește.

De ce să se fi schimbat situația tocmai azi?

Li se cere să se suie într-un autobuz.

Fiecare se îndreaptă grăbit spre un polițist pentru a pune întrebări.

Dar unde mergem?

Ce-am făcut?

Calmul se transformă repede în angoasă.

Polițiștii devin din ce în ce mai fermi.

În timp ce încearcă să evite răspândirea panicii.

E un simplu control de rutină.

Nu au de ce să se neliniștească.

Așa… urcați, e în regulă.

O să vă dăm ceva de băut de îndată ce vă veți instala.

Charlotte se așază alături de ceilalți.

În acest moment se gândește la lucrările ei.

Și dacă nu se mai întoarce?

Ce se va alege de ele?

Are încredere în Marthe.

Știe că ea se va ocupa de ele.

Și totuși.

Nu s-a terminat.

E departe de a se fi terminat.

Cum putuse să creadă că are tot timpul din lume?

Se află în exil, în pribegie.

O ciumată.

Dacă scapă de asta, atunci își va duce opera la bun sfârșit.

Cât mai repede cu putință.

Nu-și poate imagina că va rămâne neterminată.

Un polițist se plimbă printre scaune.

Privirea îi poposește asupra lui Charlotte.

O fixează din ochi cu insistență.

De ce?

Ce a făcut deosebit?

Nimic.

Nimic, își spune că nu a făcut nimic.

Atunci, de ce?

De ce continuă să o privească astfel?

De ce?

Inima îi bate prea tare.

O să leșine curând.

E totul în regulă, domnișoară?

Nu reușește să-i răspundă.

El îi pune mâna pe umăr.

Și îi spune: o să fie.

Încearcă să o liniștească.

Polițistul se oprește în dreptul lui Charlotte, căci o consideră drăguță.

Ridicați-vă și urmați-mă.

Ea e șocată.

Refuză să se miște.

Poate că e un pervers.

Ca și acela din Gurs, care viola câte o fată în fiecare seară.

Nu poate fi vorba despre altceva.

Altfel, de ce ea?

Este singura tânără din autobuz.

Vrea să o violeze.

Da, asta este.

Nu poate fi decât asta.

Totuși, chipul lui pare atât de blând.

Și nu pare câtuși de puțin sigur pe el.

Picături mici de sudoare îi perlează fruntea.

Insistă: ați vrea să mă urmați, domnișoară?

Și adaugă: vă rog.

Charlotte nu mai știe ce să creadă.

Tinerețea, politețea lui o liniștesc oarecum.

Dar ea nu mai poate să aibă încredere în nimeni.

Hotărăște să se ridice și să îl urmeze.

Odată coborâți amândoi, îi ordonă să înainteze.

Se îndepărtează câțiva metri.

Plecați, îi spune.

Plecați repede și să nu vă mai întoarceți.

Cum Charlotte rămâne nemișcată, el insistă: haideți, repede, plecați!

Ea pricepe ce se întâmplă.

E pe cale să o salveze.

Nu știe ce să-i spună în semn de mulțumire.

Și oricum, nu are timp să-și găsească cuvintele.

Trebuie să se grăbească.

Începe să meargă.

Încet, apoi din ce în ce mai repede.

În sfârșit, ajunsă pe o străduță din Nisa, se uită înapoi.

În urma ei nu mai e nimeni.

9

La întoarcerea la hotelul La Belle Aurore, totul se schimbă.

Charlotte se simte mai mult ca niciodată sub imperiul grabei.

Trebuie să acționeze fără să mai piardă timp.

Trăsăturile ei sunt încă și mai vii.

Numeroase pagini nu conțin decât text.

Trebuie să spună povestea familiei sale.

Înainte să fie prea târziu.

Anumite desene sunt mai mult schițe.

Ea nu pictează, aleargă.

Frenezia celei de-a doua jumătăți a operei este tulburătoare.

O creație pe marginea prăpastiei.

Izolată, slăbită, înspăimântată, Charlotte uită de sine și se pierde.

Până la capăt.

În încheierea unei scrisori, ea va scrie aceste cuvinte:

Eu eram toate personajele din piesa mea.

Am învățat să o iau pe toate căile.

Și astfel am devenit eu însămi.

Ultima pictură este impresionant de grăitoare.

Charlotte se desenează în fața mării.

E văzută din spate.

Pe trup își scrie titlul: *Leben? oder Theater?*

Cu ea se încheie opera al cărei subiect este însăși viața ei.

Această imagine seamănă ciudat de mult cu o fotografie a lui Charlotte.

În acest clișeu, o vedem pictând pe culmi.

Care domină Mediterana.

Privește absentă obiectivul.

Ai zice că fotograful a furat un moment din contemplarea sa.

Din viața pe care ea o trăiește în comuniune cu natura.

Charlotte pare să se confunde cu verdeața.

Uimită de culoarea cerului.

În fața acestei străluciri, te gândești la ultimele cuvinte ale lui Goethe.

Când, în pragul morții, el a început să strige: mai multă lumină!

Pentru a muri e nevoie de o lumină strălucitoare.

10

Își aranjează desenele ore întregi.

Trebuie să-și pună povestea în ordine.

Să numeroteze ultimele picturi.

Adaugă ultimele indicații muzicale.

Ansamblul e reprezentat de trei pachete.

Pe care scrie: „Proprietatea doamnei Moore“.

Opera trebuie să-i revină lui Ottilie.

Dacă va trebui vreodată să fugă, dacă vreodată va trebui să moară.

Pentru moment, trebuie să-și protejeze opera cu orice preț.

Să o pună la adăpost.

Charlotte introduce pachetele într-o valiză mare.

Își privește camera pentru ultima dată.

Străbătută de o emoție aparte.

Un amestec de bucurie și melancolie.

Realizarea ei reprezintă un termen provizoriu pentru viața ei obsesivă.

Când părăsește opera, lumea exterioară își face din nou apariția.

Este fermecătoare, după atâtea luni de introspecție.

Brusc, abandonezi obiceiul de a-ți îndrepta atenția spre tine însuți.

Charlotte o îmbrățișează îndelung pe Marthe.

Îi mulțumește din tot sufletul.

A sosit timpul să plece.

Pornește astfel spre Villefranche-sur-Mer.

Pe jos, cu valiza în mână.

Cine o fi întâlnit-o pe Charlotte în ziua aceea?

Mergând pe drum și ducând cu sine opera unei vieți întregi.

La aproape doi ani de la consultație, revine să-l vadă pe Moridis.

Este singura persoană de încredere pe care o cunoaște aici.

Ottilie s-a întors în Statele Unite.

A părăsit Franța în fața pericolului iminent.

S-a suit în mașină împreună cu nouă copii.

Precum și două capre și un porc.

Au pornit în direcția Lisabona, pentru a lua transatlanticul.

Charlotte și-ar fi dorit să facă parte din echipă.

Vă rog, nu mă lăsați, a implorat ea.

Dar era imposibil.

Spre deosebire de copii, ei îi trebuie pașaport.

Resemnată, Charlotte i-a oferit lui Ottilie niște desene.

În semn de rămas-bun.

Americanca i-a mulțumit călduros.

Spunându-i că *valorează o avere.*

Femeia aceasta a fost atât de importantă pentru ea.

O mamă și o mecena.

Astfel că Charlotte îi încredințează opera sa prin intermediul lui Moridis.

Și totodată i-o și dedică.

Charlotte se află în fața cabinetului lui Moridis.

Sună.

Doctorul în persoană este cel care deschide.

Ah… Charlotte, exclamă el.

Ea nu răspunde.

Îl privește.

Apoi îi întinde valiza.

Spunând: *asta e toată viața mea*.

Grație lui Moridis cunoaștem această propoziție.

ASTA E TOATĂ VIAȚA MEA.

Ce vrea să spună mai exact?

Vă ofer o operă care ilustrează toată viața mea.

Sau: vă ofer o operă la fel de importantă ca viața mea.

Sau poate: asta e toată viața mea, căci viața mea s-a sfârșit.

Asta înseamnă că va muri?

E TOATĂ viața mea.

Această propoziție este obsedantă.

Toate variantele par corecte.

Moridis nu deschide valiza.

O aranjează cu mare grijă.

Am putea spune chiar că o tăinuiește.

Fiica lui mi-a arătat locul unde opera a stat ascunsă.

Am rămas nemișcat în fața acestui trecut atât de real.

O emoție de o rară intensitate.

Asta e toată viața mea.

PARTEA A OPTA

1

Charlotte se întoarce să locuiască la Ermitage.

Și-o amintește pe bunica în grădină.

Dar ea nu mai există.

Îi revede pe toți copiii alergând.

Nici asta nu mai există.

Aproape toți au plecat.

Casa pare ea însăși orfană.

Până și frumusețea a devenit tristă.

Un bărbat locuiește acum aici.

Alexander Nagler.

Un refugiat austric, fost amant al lui Ottilie.

Dar se pare că nimeni nu știe asta.

Masiv, neîndemânatic, el vorbește puțin.

Ce se întâmplă în cazul unei întâlniri a două persoane tăcute?

Charlotte nu prea știe cum trebuie să reacționeze.

Ottilie i-a lăsat *un prieten*.

Precizând: *un prieten cu care nu știu ce să fac.*

Acestea sunt cuvintele lui Charlotte.

Încetul cu încetul cei doi se îmblânzesc.

Nagler are aproape patruzeci de ani.

În 1939 a traversat Alpii pentru a fugi de naziști.

Un drum lung și anevoios, care l-a marcat.

Deși pare puternic, Alexander este foarte fragil.

Un accident suferit în tinerețe îl împiedică să meargă cum trebuie.

O cicatrice enormă îi brăzdează fruntea.

El reprezintă un amestec ciudat.

Genul de om cu alura unui protector.

Dar pe care ajungi foarte repede să-l protejezi.

Charlotte îl găsește prea masiv.

Nu-i place să ridice capul pentru a-i vorbi.

Și oricum, i se adresează atât de rar.

Își întretaie drumul prin grădină.

Își zâmbesc sau se ignoră.

Dar în luna noiembrie, totul se schimbă.

Germania tocmai a invadat restul Franței.

Atunci temerile celor doi refugiați se întrepătrund.

Se apropie unul de celălalt, încep chiar să se atingă ușor.

2

Charlotte continuă să-și viziteze bunicul.

Are loc mereu aceeași scenă.

De cum o vede, îi aruncă tot soiul de injurii.

Ea sfârșește prin a pleca, devastată.

El e singura rudă care i-a mai rămas.

Alexander o liniștește.

Uneori o însoțește.

În mod evident, bunicul nu-l suportă pe noul intrus.

Când rămâne singur cu Charlotte, o ia la întrebări.

Nu-mi spune că-ți place austriacul acesta.

Nici nu se pune problema să fiți împreună!

Ai înțeles?

E un vagabond!

Nu uita că noi facem parte din familia Grunwald!

Trebuie să te căsătorești cu cineva de rangul tău!

Lui Charlotte ideile bunicului i se par ridicole.

Trăiește cu iluzia unei lumi care nu mai există.

Dar nu vrea să-l supere.

Îl ascultă, orice i-ar spune.

Așa a fost educată, să-i respecte pe cei în vârstă.

Acest gen de educație burgheză e un vestigiu din trecut.

Iar vestigiile trebuie prețuite.

Trebuie să facem totul ca ele să mai subziste puțin.

Charlotte își prezervă copilăria prin această supunere absurdă.

Îi spune da bunicului.

De altfel, nici nu-l iubește pe Alexander.

Îi este drag.

Are nevoie de el, de căldura lui.

Dar nu este iubire.

Ea nu iubește decât un singur bărbat.

Același pentru totdeauna.

Dar oare să fi existat?

Câteva zile mai târziu, bunicul acuză o durere ascuțită.

Iese din casă și încearcă să ajungă la farmacie.

Într-un final ajunge, dar se prăbușește în fața ei.

Și astfel moare, pe stradă.

Când primește vestea, Charlotte se simte eliberată.

I s-a luat o greutate de pe suflet.

Și-a dorit de atâtea ori ca el să dispară.

Să-i fi grăbit cumva și ea sfârșitul?

Mai târziu, într-o scrisoare, mărturisește că l-a otrăvit.

Să fie adevăr?

Să fie teatru?

Este în același timp improbabil și plauzibil.

Dacă luăm în calcul toate cele prin câte a făcut-o să treacă.

O agresivitate permanentă și dispreț față de munca ei.

Însoțite de hărțuirea sexuală.

Schimb mesaje cu admiratorii lui Charlotte.

În special cu Dana Plays, nepoata lui Ottilie.

Discutăm această variantă.

Facem presupuneri cu privire la posibilitatea gestului extrem.

E un roman într-un alt roman.

Charlotte contemplă mormântul bunicului său.

Care este totodată și cel al bunicii sale.

Iată-i reuniți pe vecie.

Ei, iubitorii de pietre vechi și de praf.

Cimitirul e gol de câteva ore bune.

Morții sunt vizitați mai puțin pe timp de război?

În sfârșit, Charlotte pleacă, întorcându-se o singură dată.

Așa cum facem, poate, uneori când îi părăsim pe cei în viață.

3

Începând din 11 noiembrie 1942, Franța e ocupată în întregime.

Fostul teritoriu liber este împărțit între germani și italieni.

Zona Alpilor Maritimi depinde de forțele italiene.

Un ocupant care nu practică politica rasială a aliatului său.

Numeroși evrei se adună la Nisa și în împrejurimi.

A devenit singurul refugiu accesibil în Europa.

Aici, Charlotte și Alexander par a fi la adăpost.

Dar pentru cât timp?

Cei doi discută fără încetare despre evoluția războiului.

Vor debarca americanii?

Charlotte nu mai suportă speculațiile.

Din 1933 lumea tot speră la un viitor mai bun.

Dar se întâmplă mereu ce e mai rău.

Charlotte vrea să creadă în *Liberation*.

Dar o va face abia când drapelul american va fi arborat aici.

În conversațiile lor sunt multe pauze.

Cuvinte aruncate ici și colo, în dezordine.

De aceea se sărută lumea?

Pentru a pune capăt tăcerii?

Niciunul din cei doi nu e în stare să facă primul pas.

Și atunci cum se întâmplă totul?

Pas cu pas.

Nu ține de un impuls de moment.

Ci e un fel de înaintare minuțioasă, metodică.

Își vorbesc apropiindu-se din ce în ce mai mult.

Până când, într-o seară, buzele li se ating.

Charlotte este acum o tânără de douăzeci și șase de ani.

În aprilie își petrece ziua de naștere alături de Alexander.

Într-o piață de vechituri el a găsit o ramă mică.

În care a încadrat un tablou de-ale lui Charlotte.

Ea este emoționată de acest gest banal și totodată frumos.

Sunt ani de când nu a mai atins-o cineva.

Nici nu-și mai amintește că a fost femeie.

Momentele când Alfred îngenunchea pentru a o săruta.

Când un bărbat o dorea, o lua, o atingea.

Ce s-a ales de acele momente?

Fără să știe motivul, ceva din dorința ei o dezgustă.

Nu încurajează manifestările impulsive de tandrețe.

Mângâierile lui Alexander aproape că o brutalizează.

Îl respinge.

Ce se petrece?

Ea nu poate răspunde.

El se consideră responsabil, ar vrea să se facă nevăzut.

Cum de se poate îndoi că și ea simte aceeași dorință?

Inconștient, ea își interzice tot ceea ce prinde conturul unei pofte.

Dar asta nu durează prea mult și se lasă purtată de val.

Momentul este prea tulburător.

Charlotte îi ia mâna lui Alexander, o ghidează.

Mâna lui imensă, nesigură, și totuși puternică.

Ea suspină imediat.

4

A face dragoste devine ocupația lor de zi cu zi.

Grădina sălbatică însoțește această călătorie senzuală.

Arborii, căldura și aromele.

Reprezintă decorul ideal pentru abandonul lor.

Totul seamănă perfect cu nașterea lumii.

Această perioadă începe să o zăpăcească pe Charlotte.

Resimte vertijuri.

Vertijuri diferite de cele de odinioară.

Asta să fie?

Își trece mâna peste pântec.

Și rămâne nemișcată, stupefiată.

Nu își imaginase că i se poate întâmpla așa ceva.

Își comparase adesea trupul cu o fortăreață.

Singura ei armă de apărare.

Totuși, trebuie să accepte faptul că viața tocmai și-a croit drum înăuntru.

Da, este însărcinată.

La drept vorbind, și acest cuvânt evocă o cale de protecție.

Alexander e nebun de fericire.

Merge în mâini prin grădină.

Lumea ar trebui să fie la fel de simplă ca el.

El nu prea înțelege reacția lui Charlotte.

Ea ar vrea să-i explice că poți fi fericit și pierdut totodată.

Că fericirea și confuzia nu sunt deloc incompatibile.

Se gândește neîncetat la mama ei.

Senzații pe care le crezuse uitate reînvie.

Nu-i așa că e minunat? întreabă Alexander.

…

Îi trebuie puțin timp, atâta tot.

Timp pentru a îmbrățișa fericirea.

Timp pentru a admite că poate avea o viață fericită.

Alături de un bărbat și de un copil.

Nu-i așa că-i minunat? o întreabă din nou Alexander.

Da, e minunat.

Rostesc tot felul de prenume ore în șir.

Charlotte e sigură că va fi fetiță.

Nina, Anaïs, Erika.

Cei doi anticipează viața.

Viitorul devine un spațiu concret.

Dar pentru Alexander, altceva are prioritate.

Vrea să se căsătorească.

Am principiile mele, spune el, mândru.

Trebuie să o ia de soție pe această femeie care-i poartă copilul.

5

Moridis și soția lui sunt martori ai căsătoriei.

Acest cuvânt, martor, își dezvăluie acum întreaga semnificație.

E nevoie de martori pentru a fi siguri că totul este real.

Pentru a oficializa o iubire.

A o declara în ziua mare, în fața unei lumi în care trebuie să se ascundă.

La primărie, își relevă identitatea și adresa.

Pentru a se putea căsători cu Charlotte, Alexander se declară evreu.

Deși avusese tot timpul acte false.

De ce fac una ca asta?

Vine un moment când nu mai poți suporta faptul că nu exiști.

Multă vreme am crezut că mariajul i-a condus la pierzanie.

Când analizam informațiile, totul se lega.

Dar aveam să descopăr o versiune cu totul diferită a poveștii.

Așadar, căsătoria nu le-a schimbat nicidecum destinul.

Nu poate fi asimilată unei revolte sociale.

Dovada: Charlotte și Alexander au rămas la Ermitage.

Acolo unde toată lumea îi putea găsi.

Se simt în siguranță, protejați de prezența italienilor.

Sigur despre asta e vorba.

În siguranță pe punctul de a se căsători și de a-și dezvălui adresa.

Totuși, situația e precară.

Unii încearcă să-i ajute pe evrei să fugă.

Inițiativa cea mai ambițioasă vine din partea lui Angelo Donati.

Un politician italian care elaborează planuri de salvare.

Organizează întâlnire după întâlnire la Vatican sau cu diverși ambasadori.

Și închiriază numeroase vapoare care vor lua drumul Palestinei.

Consulul general al Italiei îl susține pe Donati.

Măsurile luate împotriva evreilor sunt toate anulate.

Carabinierii italieni protejează sinagoga.

Pentru a preveni descinderile miliției franceze.

La Nisa, Donati este ajutat și de părintele Marie-Benoît.

Toate acestea formează un cerc protector solid.

Întărind cu siguranță inconștiența unui cuplu tânăr.

Dar la data de 8 septembrie 1943, italienii capitulează.

Atunci germanii preiau controlul asupra zonei.

6

Evreii trebuie să plătească și o vor face.

Fapt pentru care sunt trimiși cei mai aprigi responsabili SS.

Dintre care poate că cel mai dur era Aloïs Brunner.

Biografia lui îți face pur și simplu greață.

Este un individ brunet, cu părul creț.

Extrem de slab și deșirat.

Cu un umăr mai înalt decât celălalt.

Faptul că nu corespunde genului arian îi întărește ura.

Trebuie să demonstreze că are sânge pur, mai mult decât oricine altcineva.

Dar nu e nimic de făcut, e un om banal.

Nu are niciun strop de charismă, iar vocea îi e foarte domoală.

Cu toate acestea, e greu să-l uiți odată ce l-ai văzut.

Mărturiile cu privire la violența și perversitatea lui sunt edificatoare.

Brutal, vulgar, poartă veșnic mănuși.

De teamă să nu ia contact cu vreun evreu.

*

După război, reușește să scape.

Schimbându-și identitatea, se refugiază în Siria, unde primește protecție.

Familia Al-Assad face afaceri cu el.

Și profită de aptitudinile lui în materie de tortură.

În final este demascat.

Se emit pe numele său mandate internaționale de reținere.

Regimul sirian refuză în continuare să-l extrădeze.

Agenții Mossad speră să poată proceda ca în cazul lui Eichmann.

Să-l aresteze pe Brunner pentru a fi judecat în Israel.

Dar pare imposibil să se infiltreze până în Damasc.

Nu reușesc decât să trimită colete-surpriză.

Astfel, Brunner își pierde un ochi și degetele de la o mână.

Fapt care nu-l împiedică să trăiască liniștit.

În 1987, un jurnalist de la *Chicago Sun-Times* obține un interviu.

În ceea ce-i privește pe evreii exterminați, el declară:

„Aceia meritau să moară cu toții.

Fiindcă sunt trimișii diavolului și niște scursuri umane.“

Înainte de a adăuga: „Dacă ar fi s-o iau de la capăt, aș face-o.“

Brunner a murit probabil pe la mijlocul anilor 1990.

Protejat până ce și-a dat ultima suflare.

*

Încurajat de succesele repurtate în Grecia și la Drancy, Brunner debarcă la Nisa.

Își instalează cartierul general la hotel Excelsior.

În apropierea gării, îi poate găzdui pe evrei înainte de deportare.

Acum în fața clădirii se află o plăcuță comemorativă.

Curtea interioară este de nepătruns, de parcă ar servi drept închisoare.

Este încercuită de clădiri.

Din apartamentele lor, câțiva locuitori din Nisa au asistat în primele rânduri.

La spectacolul execuțiilor.

Brunner a fost cu siguranță emoționat de această idee.

De a avea un public care să-i admire barbaria.

Își alcătuiește o echipă de paisprezece persoane.

Un fel de comando de vânătoare de evrei.

Crede că, dacă merge la prefectură, lucrurile vor fi simple.

Dar prefectul Chaigneau a distrus listele administrative.

Susține că italienii au luat cu ei totul când au plecat.

Este o minciună perfectă, imposibil de verificat.

Chaigneau salvează astfel mii de persoane.

Înnebunit de furie, Brunner își începe hăituiala.

Unii fug, încercând să ajungă în Italia prin munți.

Dacă Alexander nu ar fi avut acel handicap, poate că ar fi plecat și ei.

Dar el nu poate să meargă atât de mult.

Și în plus, Charlotte este însărcinată în luna a patra.

Așadar, decid să rămână ascunși la Ermitage.

Casa este atât de mare, încât nimeni nu le va remarca prezența.

Brunner promite o recompensă substanțială pentru orice informație.

De a doua zi de dimineață, scrisorile îi invadează camera de hotel.

Scrisori de denunțare în masă.

Afacerile reîncep de unde au rămas.

Prada trebuie surprinsă în cuibul ei, înainte de trezire.

În curtea hotelului Excelsior rătăcesc bătrâni speriați, în pijama.

Unele femei sunt supuse evaluării fizice.

Dacă sunt frumoase, sunt imediat sterilizate.

Apoi vor fi trimise în Est drept prostituate pentru soldați.

Și asta nu e totul, nu e suficient, deloc suficient.

Brunner vrea mai mult, iar și iar.

Conduce interogatorii cu o brutalitate nemaiîntâlnită.

Obligându-i pe deținuți să-și denunțe membrii propriei familii.

Fiecare evreu contează.

Astfel află că un scriitor celebru locuiește la un hotel din apropiere.

Este vorba despre Tristan Bernard, de aproape optzeci de ani.

La recepția clădirii, lumea protestează, se indignează.

Nu e nimic de făcut, scriitorul este luat, împreună cu soția lui.

Și dus la Nisa, apoi la Drancy.

De unde nu va fi eliberat decât la intervenția lui Guitry și a lui Arletty.

7

În Grecia, Brunner a reușit să deporteze aproape 50000 de evrei.

Aici, în ciuda tuturor eforturilor depuse, cifra este departe de a fi adevărată.

Abia a depășit 1000 de arestări.

Din fericire, scrisorile continuă să se adune.

Încă mai există mulți francezi gata să-și ofere serviciile.

În dimineața lui 21 septembrie 1943.

Primește un apel telefonic, în loc de o scrisoare.

O tânără…

Evreică de naționalitate germană, spune vocea.

La Villefranche-sur-Mer…

…

Într-o clădire numită Ermitage.

Ermi… ce?

Ermitage.

Prea bine, am notat.

Perfect.

O zi bună și mulțumesc încă o dată.

N-aveți pentru ce, doar e normal.

Un denunț printre multe altele.

Așadar, despre asta e vorba.

Un denunț fără un motiv anume.

Sau avea unul?

Dar care e acela?

Charlotte și Alexander nu deranjează pe nimeni.

Duc o viață retrasă.

Oare cineva vrea să pună mâna pe clădire?

Nu, e absurd.

Nimeni nu a luat în stăpânire Ermitage.

Și atunci?

Nu există un motiv.

E ceea ce se numește în mod ciudat un act gratuit.

Kika, fiica doctorului Moridis evocă arestarea.

La șaptezeci de ani după ce a avut loc.

Relatează cele povestite de tatăl ei.

Brusc, soțul ei ne întrerupe.

Unii știu cine a denunțat-o pe Charlotte Salomon, spune el.

Eu rămân stupefiat.

Îl iau la întrebări, și atunci el explică.

Circulă zvonuri.

Prin orașe și sate.

Asta este.

Nu mă așteptam la una ca asta.

Nu știu ce să cred.

O doamnă în vârstă zice asta, precizează el.

Dar mă rog, nimic nu e sigur.

Nu mai e în toate mințile.

Și dacă se află că e adevărat, atunci inventează.

Nu pot să cred.

Cine ar inventa așa ceva?

La Villefranche-sur-Mer există oameni care știu.

Din moment ce, după atâta vreme, încă mai bârfesc.

Vinovații au locuit aici ani de-a rândul.

La fel cum au locuit peste tot.

Denunțul nu este un act perisabil.

Ci unul care scapă.

Chiar și astăzi, fiecare trebuie să țină pentru el ceea ce știe.

De atunci, mă gândesc adesea la asta.

Ar fi trebuit să-mi continui cercetările?

Să-l găsesc pe fiul sau pe fiica celei care a denunțat-o?

La ce bun?

Este cu adevărat chiar atât de important?

8

La căderea nopții, camionul ajunge la Villefranche-sur-Mer.

Și se oprește chiar în centrul orașului, în fața farmaciei.

Doi germani coboară pentru a cere informații.

Cineva le arată, politicos, drumul de urmat.

Ei pleacă, mulțumind, încântați de atâta amabilitate.

E posibil ca informatorul să-i fi dat o adresă greșită?

Ca să aibă timp să o prevină pe Charlotte că este căutată?

I-a fost frică sau a colaborat?

Sunt ani de când ea locuiește aici.

Toată lumea o cunoaște.

Și atunci ce-a fost în mintea omului ăstuia?

La urma urmelor, fata asta e puțin ciudată.

Nu vorbește prea mult.

Nimeni nu știe ce gândește.

Nu, cu siguranță.

Un mic interogatoriu nu-i va face niciun rău.

În cel mai rău caz, o vor duce undeva.

Cu farurile stinse, camionul parchează în liniște.

Doi bărbați pătrund în grădină din direcții diferite.

Charlotte tocmai iese din casă.

Și dă nas în nas cu soldații.

Ei se precipită spre ea, o apucă de brațe.

Ea strigă cât o țin plămânii.

Se zbate, încearcă să fugă.

Un neamț o trage violent de păr.

Și o lovește în burtă.

Ea spune că e însărcinată, cere îndurare.

Vă rog, lăsați-mă.

Pentru ei, asta nu are nicio importanță.

În timp ce soldații încearcă să o controleze, Alexander iese și el.

Vrea să intervină, să o scape pe Charlotte din mâinile dușmanilor.

Dar cum să se opună unei arme?

Amenințat, se retrage câțiva pași, cu spatele la zid.

Cei doi îi explică lui Charlotte că trebuie să-și ia câteva lucruri.

Ea stă cu capul plecat, fără să răspundă.

Un german o trage după el în casă.

Picioarele ei refuză să se miște și cade în iarbă.

E ridicată brutal.

Alexander vrea să reacționeze, dar o armă e încă îndreptată spre el.

Înțelege că pe ea o vor lua.

Numai pe ea.

Nu-i interesează de el.

Denunțul nu o vizează decât pe ea.

E imposibil.

Nu o poate lăsa să plece cu copilul lor.

Nu.

Atunci, uitându-se spre unul dintre soldați, strigă:

Și pe mine trebuie să mă luați: sunt evreu!

Charlotte și Alexander urcă la primul etaj.

Trebuie să-și ia haine.

Ea vrea să-și ia o carte, dar i se interzice.

Doar haine și o pătură, grăbiți-vă.

Câteva minute mai târziu, se află pe bancheta din spate a camionului.

Mașina se afundă în întuneric.

Brunner va fi mulțumit.

9

Sunt îngrămădiți în curte, alături de alți prizonieri.

Circulă cele mai îngrozitoare zvonuri.

Se aud țipete și uneori focuri de armă.

Brunner și-a instalat camera de tortură alături de a sa.

Uneori se trezește în plină noapte și se ușurează pe câte un evreu.

De la fereastră, îi poate vedea pe deținuți.

Analizează cu plăcere temerile și disperarea lor.

Dar știe că trebuie totodată să îi calmeze.

Liniștea transferurilor depinde de asta.

Nimeni nu trebuie să ghicească ce va urma.

Pentru a se evita isteria și actele disperate de curaj.

Brunner însuși vine să le vorbească.

Pe un ton cât mai amabil cu putință.

Însă este aceeași voce care urlă înainte de a ucide cu sânge-rece.

Recunoaște că îl enervează persoanele recalcitrante.

Și totuși, nu le vrea răul.

Dacă fiecare va face eforturi, totul va decurge bine.

Menționează un Stat evreiesc proaspăt creat în Polonia.

Vă vom da chitanțe în schimbul banilor.

Care vă vor fi restituiți pe loc.

Marea comunitate din Cracovia va veghea la instalarea voastră.

Fiecare dintre voi va găsi un loc de muncă pe gustul său.

Cine îl crede?

Poate că toți.

La urma urmelor, tatăl lui Charlotte s-a reîntors din lagăr.

Ea însăși a fost eliberată de la Gurs.

Trebuie să-și mențină speranța vie.

În zorii celei de-a cincea zi, trebuie să plece.

Se îndreaptă spre gară, unde îi așteaptă trenul.

Poliția franceză îi ajută pe germani, ocupându-se de partea de logistică.

Convoiul însumează câteva sute de persoane.

Odată suiți în vagon, nimeni nu mai mișcă.

De ce i-au îngrămădit așa din moment ce trebuie să rămână acolo?

Se așteaptă unda verde din partea lui Brunner.

Poate că pur și simplu vrea să prelungească momentul de plăcere.

Cu toții resimt lipsa de aer și de apă.

Alexander spune că soția lui e însărcinată.

Astfel, deținuții se înghesuiesc ca să-i facă puțin loc.

Iar ea să se poată așeza, cu genunchii strânși la gură.

Nimeni nu o aude, dar în sinea ei cântă.

Un cântec de leagăn nemțesc din vremea copilăriei sale.

În cele din urmă, trenul pornește, iar un firicel de aer își face simțită prezența.

10

Pe 27 septembrie 1943, ajung la Drancy.

Alexander și Charlotte sunt despărțiți imediat.

Este un lagăr de tranzit.

Sala de așteptare a morții.

11

Pe 7 octombrie, la ora patru și jumătate dimineața, trebuie să fie gata.

Fiecare deportat trebuie să-și scrie numele pe bagaj.

Încă o iluzie a unei viitoare instalări domestice.

Pentru a nu spori panica, familiile sunt reunite.

Carlotte își regăsește în sfârșit soțul, deja foarte slăbit.

Pe peron, observă câțiva oameni.

Sunt îmbrăcați ca pentru nuntă.

Sunt eleganți, cu ținută dreaptă și valiza în mână.

Poartă pălării pe care ar putea chiar să le ridice la trecerea unei femei.

Nu se zărește nici cea mai mică urmă de isterie.

Este o formă de politețe în decădere.

Nu vor să-i arate dușmanului suferința lor interioară.

Nu vor să-i ofere plăcerea chipurilor suferinde.

Este convoiul numărul 60.

Într-un vagon de patruzeci de persoane sunt înghesuite șaptezeci.

Cu bagaje cu tot, desigur.

În vagon se află nebuni și bătrâni ridicați din azile.

Cine poate să creadă că va fi un lagăr de muncă?

De ce aduc alienați mintal și muribunzi?

Iată un detaliu care nu înșală.

Un tânăr spune: ne vor ucide, trebuie să plecăm.

Și încearcă să caute un mijloc de evadare, vrea să rupă șipcile.

Mai multe persoane se aruncă asupra lui pentru a-l împiedica.

Germanii au fost foarte clari în privința asta.

Dacă va fugi chiar și numai unul dintre ei, atunci tot vagonul va fi executat.

Timpul se scurge încet.

De fapt, nu, timpul nu se scurge.

În mod bizar, flacăra speranței reînvie ici și colo.

Pentru câteva momente scurte.

Charlotte își zice că-și va regăsi familia.

Poate că Alfred e deja acolo.

Cum va reacționa când va afla că ea e maritată și însărcinată?

În mod surprinzător, tatăl ei îi lipsește cel mai mult.

Toți acești ani fără nici cea mai mică veste de la el.

Alexander nu o poate liniști.

Cu fiecare oră care trece, e tot mai sfârșit.

Un ulcer îi roade stomacul.

Ai zice că e pur și simplu transparent.

Unele voci spun: trebuie să fii sănătos.

Când ajungeți, stați drepți.

Și aveți grijă să păreți îmbujorați.

În tabăra de muncă nu vor fi duși decât cei curajoși.

Dar cum să fii astfel după trei zile petrecute în aceste condiții?

Charlotte și Alexander se susțin unul pe altul cum pot.

La fiecare oprire, el se zbate să-i găsească apă.

Ea se teme atât de tare să nu moară bebelușul.

Uneori nu-l mai simte mișcând.

Și apoi, dintr-odată, se manifestă.

S-ar zice și el își păstrează forțele.

Că își începe viața ca un supraviețuitor.

12

Trenul ajunge în sfârșit la destinație.

Noaptea este întunecoasă și rece.

Ca și la plecare, vagoanele rămân închise.

De ce nu le deschid?

De ce nu-i lasă să respire?

Trebuie să aștepte răsăritul soarelui.

Adică mai mult de două ore.

În cele din urmă, fiecare deportat coboară din tren.

Buimac, epuizat, înfometat.

Ceața de dimineață maschează prezența câmpului.

Nu se zăresc nici măcar câinii care latră.

Abia se distinge o inscripție deasupra grilajului de la intrare.

Arbeit Macht Frei.

Munca eliberează.

Acum trebuie să se așeze în rând.

Alexander și Charlotte știu că vor fi despărțiți încă o dată.

Cei doi profită de ultimele lor momente împreună.

În curând li se va spune cărui grup trebuie să li se alăture.

Câțiva vor fi cruțați de o moarte imediată.

Căci acest convoi sosește în ziua următoare sărbătorii Iom Kipur.

Zi în care naziștii au gazat ceva mai multe persoane decât de obicei.

Ca pentru a marca momentul.

Așa că sunt destule locuri libere în barăci.

Rândul înaintează încet.

Ce trebuie să spună?

Care sunt răspunsurile corecte?

Charlotte vrea să explice că e o eroare.

Că ea nu e evreică.

E vizibil cu ochiul liber că nu e evreică.

Și în plus, este însărcinată în cinci luni.

Trebuie să se odihnească într-un spital.

Doar nu o s-o lase în starea asta.

Acum vine rândul ei.

În cele din urmă, nu spune nimic.

Un bărbat îi vorbește fără ca măcar să o privească.

O întreabă cum o cheamă.

Care e data nașterii.

Apoi o întreabă cu ce se ocupă.

Ea răspunde: desenatoare.

Atunci el ridică privirea, disprețuitor.

Ce înseamnă desenatoare?

Sunt pictoriță, răspunde ea.

Într-un târziu, măsurând-o din ochi, observă că e însărcinată.

O întreabă dacă așteaptă un copil.

Ea înalță capul.

Bărbatul nu e nici amabil, nici dezagreabil.

Își notează informația cu gesturi banale.

Ștampilând cu hotărâre fișa de observație.

Apoi îi arată lui Charlotte grupul căruia trebuie să i se alăture.

Un grup alcătuit din numeroase femei.

Ea înaintează încet, cu valiza în mână.

Aruncându-i frecvent priviri lui Alexander.

Acum e rândul lui.

Durează mai puțin.

I se cere să se alăture unui grup opus celui al soției sale.

El înaintează, căutând-o din priviri.

Când o vede, îi face un semn discret cu mâna.

Câțiva metri mai departe, e înghițit de ceață.

Charlotte îl pierde.

Peste mai puțin de trei luni, el va muri de epuizare.

13

Un anunț de pe clădire îi informează că urmează să facă duș.

Înainte de a intra în baie, toată lumea se dezbracă.

Trebuie să-și agațe hainele într-un cârlig.

O femeie gardian țipă din toți rărunchii.

Și mai ales țineți minte bine numărul cuierului.

Femeile memorează această ultimă cifră.

Și intră în sala imensă.

Unele se țin de mână.

Apoi ușile sunt încuiate de două ori, ca la închisoare.

Nuditatea sub o lumină înghețată le subliniază suplețea corpurilor.

Femeile o observă pe Charlotte cu pântecul ei.

Ea rămâne nemișcată în mijlocul celorlalte.

Pare că se sustrage momentului.

Pentru a fi acolo.

EPILOG

1

În mai 1943, Paula și Albert sunt arestați în Olanda.

Fiind infirmieri, ei supraviețuiesc lagărului de la Westerbork.

Lui Albert i se cere să le sterilizeze pe evreice.

Mai ales pe cele care provin din căsătorii mixte.

El refuză categoric, apoi se răzgândește.

Spune că trebuie să se întoarcă la Amsterdam cu asistenta lui, Paula.

Pentru a-și aduce instrumentele de lucru.

Profită de ocazie ca să fugă.

Și se ascund până la sfârșitul războiului.

Odată pacea reinstalată, încearcă să afle vești despre Charlotte.

După luni de incertitudini, află despre moartea ei.

Îndurerați, Paula și Albert se simt vinovați.

N-ar fi trebuit să o trimită niciodată în Franța.

În 1947, decid să pornească pe urmele ei.

Pentru a descoperi decorul ultimilor ani din viața ei.

Și pentru a o găsi pe Ottilie Moore, care tocmai s-a întors la Ermitage.

Americanca le relatează amintirile ei legate de Charlotte.

Derularea evenimentelor.

Sinuciderea bunicii sale.

Teroarea la care o supusese bunicul ei.

Apoi căsătoria cu Alexander.

Vittoria, bucătăreasa, este și ea prezentă.

Ea e cea care le pregătise masa după ceremonie.

Le descrie meniul cu exactitate.

Și atmosfera din acea seară.

Charlotte era fericită? întreabă atunci tatăl ei.

Da, așa cred, răspunde Vittoria.

În acest moment, nimeni nu îndrăznește să le spună că era însărcinată.

O vor afla mai târziu.

Un alt martor important li se alătură.

În persoana doctorului Moridis.

Pare emoționat la gândul de a-i cunoaște pe Paula și pe Albert.

Le povestește despre momentele minunate petrecute alături de Charlotte.

Evită să menționeze temerile sale referitoare la sănătatea ei mintală.

Vizitele medicale în timpul cărora s-a îndoit de luciditatea ei.

O admiram atât de mult, adaugă el.

Cu vocea gâtuită de emoție.

Cu câteva luni înainte îi dăduse valiza lui Ottilie.

Americanca se duce acum să o aducă.

Moridis repetă fraza pronunțată de Charlotte: asta e toată viața mea.

O viață transpusă într-o operă.

Albert și Paula descoperă *Viață? sau Teatru?*

Șocul este imens.

Aud vocea fetiței lor.

Se află acolo, cu ei.

Lotte a lor, cea pe care au pierdut-o cu ani în urmă.

Grației ei, amintirile prind din nou contur.

Și pentru ei reprezintă toată viața lor.

Privesc desenele ore în șir.

Au devenit personaje.

Este dovada vie a existenței lor trecute.

2

Se reîntorc la Amsterdam, noua lor locuință.

După o lungă ezitare, Ottilie le cedează opera.

Seri de-a rândul cei doi o analizează.

Unele părți le stârnesc râsul, altele îi rănesc.

Este adevărul lui Charlotte.

Un adevăr artistic.

Nu se puteau îndoi de tot ce gândea ea.

Și mai ales de dragostea ei nemărginită pentru Alfred.

Mai târziu, Paula va spune că nu putea fi decât o iluzie.

După părerea ei, Charlotte și Alfred nu trebuie să se fi văzut decât de trei ori.

Pare să nu creadă că s-au întâlnit pe ascuns.

În asta constă toată frumusețea proiectului lui Charlotte.

Unde e viața?

Unde e teatrul?

Cine poate ști adevărul?

Și astfel trec anii.

În Olanda, Paula își face prieteni în lumea culturală.

Începe să cânte, viața își reia cursul.

Din când în când, le arată desenele musafirilor.

Care sunt uimiți și totodată emoționați.

Un amator de artă sugerează că trebuie să organizeze o expoziție.

Cum de nu le-a venit ideea asta până acum?

I-ar aduce un adevărat omagiu.

Organizarea necesită timp, în plus trebuie să pregătească și catalogul.

În 1961 opera lui Charlotte va fi în sfârșit expusă.

Are un succes formidabil.

Dincolo de aspectul emoțional, lucrarea fascinează prin inventivitate.

Prin originaliatea totală a formei.

Și a culorilor calde care surprind privirea.

Reputația lui Charlotte depășește imediat granițele.

În anii următori se vor organiza mai multe expoziții.

În Europa și chiar în Statele Unite.

Viață? sau Teatru? apare și în format tipărit.

Va fi tradusă în mai multe limbi.

Paula și Albert dau interviuri la televiziune.

În fața camerelor de luat vederi par jenați și emoționați.

Povestesc despre Charlotte.

Ea prinde viață prin cuvintele lor.

O echipă de reporteri pornește spre sudul Franței.

Martori precum Marthe Pécher vorbesc.

Nimeni nu pare surprins să fie întrebat despre Charlotte.

La mai bine de douăzeci de ani de la dispariția ei.

De parcă toată lumea știa că va deveni celebră.

Totuși, opera nu se bucură de notorietatea pe care o merită.

Încetul cu încetul, retrospectivele sunt tot mai puține.

Apoi devin rare, prea rare, nedrept de rare.

Pe măsură ce Albert și Paula îmbătrânesc, nu se mai pot ocupa de moștenire.

În 1971 decid să doneze totul Muzeului Evreiesc din Amsterdam.

Colecția se află în continuare acolo, deși nu e expusă în permanență.

În majoritatea timpului se află la subsol.

În 1976, Albert moare.

Mult mai târziu, în anul 2000, Paula îi urmează.

Se odihnesc amândoi într-un cimitir din Amsterdam.

3

Și Alfred?

Cu ajutorul uneia dintre elevele lui, a reușit să fugă.

Astfel, în 1940, ajunge la Londra, oraș pe care nu-l va mai părăsi niciodată.

După război, își reia cursurile.

Foarte rapid, metodele sale sunt primite cu un real succes.

Este apreciat, ascultat, există.

Totodată reîncepe să scrie și publică un roman.

În sfârșit eliberat de angoasele sale, supraviețuiește anilor 1950.

Nu se mai simte ca un mort printre cei vii.

Trecutul îi pare îndepărtat, poate chiar inexistent.

Și nu mai vrea să audă vorbindu-se despre Germania.

Grație unor prieteni comuni, Paula reușește să-i dea de urmă.

Îi scrie o lungă scrisoare amicală.

Ce surpriză, după tot acest timp!

În răspunsul său, o imploră să se reapuce de cântat.

Și repetă că ea e cea mai mare.

Dar nu o menționează pe Charlotte.

Căci se teme de ce e mai rău.

Câteva luni mai târziu, Alfred primește o nouă scrisoare.

La drept vorbind, nu, nu e o scrisoare.

Ci un catalog al expoziției lui Charlotte.

Însoțit de o broșură cu o notiță biografică.

Ceea ce bănuia, fără a ști cu certitudine, i se confirmă.

Charlotte a murit în 1943.

El începe să răsfoiască paginile cărții.

Și înțelege foarte repede dimensiunea autobiografică.

Vede desenele copilăriei ei, mama ei, îngerii.

Apoi apare Paula.

Și…

Brusc, Alfred se descoperă.

Un desen.

Două desene.

O sută de desene.

Parcurgând cartea, își vede chipul peste tot.

Chipul și cuvintele.

Toate teoriile sale.

Toate conversațiile lor.

N-ar fi crezut niciodată că a avut o asemenea influență.

Charlotte pare obsedată de el, de povestea lor.

Alfred simte ceva ca o arsură ce-i cuprinde întregul corp.

Ca și cum ceva îl înhață de ceafă.

Se întinde pe canapea.

Și rămâne abătut timp de mai multe zile.

Un an mai târziu, în 1962, Alfred moare.

E găsit în pat, complet îmbrăcat.

Arată ca un om care pleacă într-o călătorie.

Pare să fi cunoscut cu exactitate ora acestei întâlniri.

Fapt care-i dă aerul unui înțelept.

Și chiar un fel de seninătate, lucru rar în ceea ce îl privește.

Femeia care îl găsește îi netezește costumul cu mâna.

În dreptul buzunarului simte prezența unui document.

Buzunarul interior, aproape de inimă.

Ea scoate hârtia cu delicatețe.

Și descoperă broșura unei expoziții.

Cea a unei artiste pe nume…

Charlotte Salomon.

NOTE

1 - Billy Wilder spunea: „Pesimiștii au sfârșit la Hollywood, optimiștii la Auschwitz.“

2 - *Avoir froid dans le dos* – a-ți fi frică (n. tr.).